

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANA BİLİM DALI
İSLAM TARİHİ BİLİM DALI

1217–1224 TARİHLİ MÜLÂZEMET DEFTERLERİ VE MÜLÂZEMET SİSTEMİ

Yüksek Lisans Tezi

HACER YETİM

İstanbul, 2009

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANA BİLİM DALI
İSLAM TARİHİ BİLİM DALI

1217–1224 TARİHLİ MÜLÂZEMET DEFTERLERİ VE MÜLÂZEMET SİSTEMİ

Yüksek Lisans Tezi

HACER YETİM

Danışman: Prof. Dr. Ziya Kazıcı

İstanbul, 2009

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

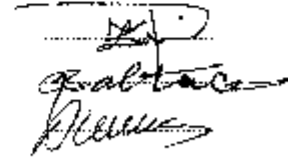
Tez Onay Belgesi

İLHAHIYAT (Arabi) in De-i İSLAM TARİHİ - Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
HACER YETİM no: 1277-1224 TARİHİ MÜLAZEMET DEĞERLİLİK VE MÜLAZMET
SİSTEMİ adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulu'nun 28.05.2009 tarih ve
2009/09-33 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliğiyle Yüksek
Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Önretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

- Tez Savunma Tarihi : 01.07.2009
- 1) Tez Danışmanı : PROF. DR. ZİYA KAZICI
- 2) Jüri Üyesi : PROF. DR. CAHİT BALIACI
- 3) Jüri Üyesi : PROF. DR. BEDETTİN ÇETİNER

ÖZET

Osmanlı devletinde ilmiye sisteminin temeli mülâzemet usûlüdür. Medrese eğitimi tamamlandıktan sonra ilmiye mesleğine adım atmanın ilk yolu mülâzımlıktır. Bu nedenle ilmiye teşkilâtındaki işleyişin düzenli bir şekilde devam etmesi mesleğe ilk giriş niteliğinde olan mülâzemet giriş yollarının sağlam ve güvenilir olmasına bağlıdır. Mülâzemet defterleri bu sistemin işleyişini ayrıntılı şekilde gösteren ana kaynaklardır.

Çalışmamızda Rumeli kadıaskerliği ruznamçeleri içerisinde yer alan XIX. asrın başlarına ait, 174 ve 179 numaralı son iki mülâzemet defteri esas alınarak 1217–1224 (1802–1809) yıllarına ait mülâzemet kayıtları incelenmiştir.

Çalışmamız giriş hariç dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, kadıasker ruznamçelerinin ve çalışmamıza konu olan mülâzemet defterlerinin tanımı, muhtevası ve önemi hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde, mülâzemet defterlerinde ilmiye mesleğinden olan birçok şeyhülislâm, kadıasker, kadı, müderris, zikredildiği için genel olarak Osmanlı ilmiye sisteminden söz edilmiştir.

İkinci bölümde, mülâzemet sisteminin ortaya çıkışı, işleyişi, sistemde görülen aksaklıklar ve mülâzemet yolları hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, incelediğimiz 1217–1224 (1802–1809) tarihli mülâzemet defterlerindeki kayıtlar değerlendirilmiştir. Defterlerde mülâzım veren nakîbüleşraf, şeyhülislâm, kadıasker, mevâli, kadı ve müderrisler ayrı başlıklar altında incelenerek her birinin hangi yolla, kaç mülâzım verdiği belirtilmiştir. Böylece mülâzemet sisteminin işleyişi incelenmiş ve mülâzımlar hakkında defterde geçen tüm bilgiler tablolara yansıtılmıştır.

Dördüncü bölümde ise değerlendirmelerini yaptığımız 174 ve 179 numaralı mülâzemet defterlerinin transkripsiyonu verilmiştir.

Mülâzemet defterlerinde dönemin ilmiye sisteminin işleyişi hakkında birçok bilgiye sahip olunmakla beraber ilmiye mesleğine mensup birçok kişinin ismi zikredilmektedir. Bu

yönüyle mülâzemet defterleri Osmanlı ilmiye teşkilâtı için çok önemli bir kaynak niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Mülâzemet, Mülâzım, Kadıasker, Ruznâmçe, İlmiye.

ABSTRACT

Mulazamat was the basis of the Ottoman clergy system. After completing a regular madrasah education *mulazamat* was the first step for a graduate towards the clergy ranks. Therefore in order for the clergy structure to work smoothly it was necessary for the introductory ways of the *mulazamat* system to remain reliable and well established. *Mulazamat* accounts are the main sources that inform us in detail about the working of this system.

Based on two *mulazamat* accounts numbered 174 and 179 and belong to early nineteenth century the present study investigates *mulamazat* records kept between 1217 and 1224 (1802-1809AD). As the accounts are transliterated into modern Turkish script the *mulazamat* records are also chronologically discussed under separate titles.

Along with an introduction the present study consists of four chapters. In the introduction, we gave the definition, the structure and the importance of kadiasker ruznamces and *mulazamat* accounts. Since several titles of the Ottoman clergy structure such as shaikhulislam, kadiasker, kadi, mudarris are mentioned in the *mulazamat* accounts the introduction is followed by the first chapter where an overview of the Ottoman clergy structure is presented.

In the second chapter *mulazamat* system is discussed in terms of its working, the problems occurred in its operation throughout its history and the several methods which the system involved.

In the third chapter the *mulazamat* accounts under investigation and which date between 1217 and 1224 (1802-1809 AD) are discussed. Such titles as *naqibulashraf*, *shaikhulislam*, *kadiasker*, *mawali*, *kadi* and *muderris* all of which were parts of the *mulazamat* system are discussed under separate title for each and information as to the ways and the number of the *mulazims* they provided is given. By doing this the working of the *mulazamat* system is analyzed and the information given about the *mulazims* in the accounts are presented in tables.

The fourth chapter includes the transliteration of the *mulazamat* accounts under investigation.

Together with enormous information regarding mechanism of its period, *mulazamat* records also include lots of names working for the Ottoman clergy. For this aspect, *mulazamat* accounts are significant source for the Ottoman clergy structure.

Key Words: *Mulazamat, Mulazim, Kadiasker, Ruznamce, Ottoman clergy.*

ÖNSÖZ

Osmanlı devletinin kuruluşundan son döneme kadarki ilmi hayatı, ilmiye sisteminin düzeni ve işleyişi ile ilgili farklı yaklaşımlar ortaya konulmuştur. Son dönemlerde bu yönde arşiv belgeleri kullanılarak yapılan çalışmalar ağırlık kazanmaya başlamıştır.

Osmanlı devletinde ilmiye sisteminin temeli mülâzemet usûlüdür. İlmiye teşkilâtındaki işleyişin düzenli bir şekilde devam etmesi mesleğe ilk giriş niteliğinde olan mülâzemet giriş yollarının sağlam ve güvenilir olması özellikle dikkat edilmesi gereken bir husustur. Biz de bunu dikkate alarak Osmanlı ilmî sisteminin temeli hakkında önemli bir kaynak olan mülâzemet defterlerini incelemeye karar verdik. Çalışmamızda XIX. yy. başlarına ait 1217–1224 (1802–1809) tarihli, 174 ve 179 numaralı mülâzemet defterlerini inceledik. Bu defterlerin Rumeli kadıaskerliği ruznamçeleri içerisindeki son iki mülâzemet defteri olması seçimimizde belirleyici oldu. Böylece başlangıçtan itibaren mülâzemet usulü göz önünde bulundurularak son mülâzım kayıtlarının bize hangi bilgileri vereceğini araştırmak istedik.

Çalışmamız giriş hariç dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, incelediğimiz mülâzemet defterleri İstanbul şer‘i siciller arşivi Rumeli kadıaskerliği ruznâmçeleri kayıtları içerisinde yer aldığı için öncelikle kadıasker ruznâmçelerinin tanımı ve muhtevası hakkında bilgiler verdik. Bundan sonra çalışmamıza konu olan mülâzemet defterlerinin tanımı, muhtevası ve önemi hakkında genel bilgiler verdik. Birinci bölümde, mülâzemet defterlerinde ilmiye mesleğinin farklı mertebelerinde olan birçok şeyhülislâm, kadıasker, kadı, müderris, zikredildiği için genel olarak Osmanlı ilmiye sistemi hakkında bilgiler verdik. Böylece konumuzun daha iyi anlaşılmasını sağlamak istedik.

İkinci bölümde, mülâzemet sisteminin ortaya çıkışı, işleyişi, sistemde görülen aksaklıklar ve mülâzemet yolları hakkında bilgiler verdik.

Tezimizin asıl önemli kısmını teşkil eden üçüncü bölümde, incelediğimiz H. 1217–1224 (1802–1809) tarihli mülâzemet defterlerindeki kayıtları tutuldukları kadıasker dönemine göre tasnif ederek değerlendirdik. Ayrıca her defter hakkındaki genel değerlendirmelere de yer verdik. Defterlerde mülâzım veren nakîbüleşraf, şeyhülislâm,

kadıasker, mevâli, kadı ve müderrisleri ayrı başlıklar altında inceleyerek her birinin hangi yolla kaç mülâzım verdiğini belirttik. Yaptığımız tablolarla da hepsinin isimleri, mülâzımlarının isimlerini tek tek gösterirken, bir mülâzım hakkında defterde geçen bütün bilgileri (kim vesilesi ile mülâzım olduğu, mülâzemet yolu, mül âzemet tarihi, nereli olduğu vs..) tabloya taşıdık.

Dördüncü bölümde ise değerlendirmelerini yaptığımız 174 ve 179 numaralı mülâzemet defterlerinin yeni Türk harflerine çevrilmesini verdik.

Çalışmam esnasında beni daima teşvik edip destekleyen, gerekli düzeltmeleri yaparak bana yol gösteren, hoşgörüsünü esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ziya Kazıcı'ya, görüş ve tecrübelerinden istifade ettiğim değerli hocalarım Prof. Dr. Ziya Yılmaz ve Prof. Dr. Cahit Baltacı'ya teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmam boyunca bana maddi manevi her durumda destek olan ve daima yanımda olan aileme, teknik konularda ve bilgisayar kullanımında yardımlarını gördüğüm Hümeysra Karagözoğlu'na, tez süresince görüşlerinden istifade ettiğim Arzu Güldöşüren ve Zeynep Altuntaş'a ve ismini zikredemediğim tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Hacer YETİM

İstanbul, 2009

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1
I. KADIASKER RUZNÂMÇELERİ:.....	1
A. Tanımı:	1
B. Muhtevası:	1
II. MÜLÂZEMET DEFTERLERİ	2
A. Tanımı:	2
B. Muhtevası:	3

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI İLMİYE TEŞKİLATI	5
I. MEDRESE TEŞKİLATI	6
II. MÜDERRİSLİK	8
A. Müderrislerin Tayinleri	8
B. Müderrislerin Azlı	9
C. Müderrislikten Kadılığa Geçmek	9
III. KADILIK.....	9
A. Kadıların Tayini	10
B. Kadıların Görev Süreleri	10
C. Kadıların Maaşları	12
IV. MEVLEVİYETLER	12
A. Haremeyn Mevleviyeti	12
B. Bilâd-ı Hamse Mevleviyeti	13

C.	Mahreç Mevleviyetleri	13
D.	Devriye Mevleviyetleri.....	13
E.	İstanbul Kadılığı:.....	14
V.	KADI' ASKERLİK	15
A.	Kadıaskerliğin Ortaya Çıkışı ve İkiye Ayrılması	15
B.	Kadıaskerlerin Görev Süreleri.....	16
C.	Kadıaskerlerin Görevleri:	16
D.	Kadıaskerlerin Tayin ve Azilleri	17
E.	Kadıaskerlerin Maaşları	17
F.	Mâzuliyet Maaşları.....	18
VI.	NAKİBÜ'L-EŞRÂFLIK.....	18
VII.	ŞEYHÜLİSLÂMLIK	19
A.	Şeyhüslâmın Tayini.....	19
B.	Şeyhüslâmın Bâyezid Medresesi Müderrisliği:.....	20
C.	Şeyhüslâmın Azli	20
D.	Şeyhüslâmların Maaşları	21

İKİNCİ BÖLÜM

MÜLÂZEMET SİSTEMİ	22	
I.	MÜLÂZEMET USÛLÜ	23
II.	MÜLÂZEMETİN BOZULMASI.....	29
III.	MÜLÂZEMET YOLLARI.....	36
A.	Nevbet Yoluyla Mülâzemet.....	36
B.	Teşrif Yoluyla Mülâzemet.....	37
C.	Mevtâdan Mülâzemet	38
D.	Muîdlikten (İ'âdeden) Mülâzemet.....	39
E.	Müstakil Arz ile Mülâzemet.....	40

F. Tezkire Hizmetinden Mülâzemet	41
G. Fetva Emanetinden Mülâzemet	42
H. Hatt-ı Hümayunla Mülâzemet:	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

174 VE 179 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERLERİNİN	43
--	-----------

DEĞERLENDİRİLMESİ	43
--------------------------------	-----------

I. 174 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERİ	44
---	----

A. Şemseddin Ahmed Efendi:	44
----------------------------------	----

B. 174 Numaralı Mülâzemet Defterinde Geçen Bilgilerin Değerlendirilmesi	45
---	----

1. Birinci Bölüm Kayıtlarının Değerlendirilmesi (1217 Receb -1218 Receb/ 1802 Kasım-1803 Kasım) :	46
---	----

i. Şeyhülislâmlar:	47
--------------------------	----

ii. Kadıaskerler:	53
-------------------------	----

iii. Kadılar:	55
---------------------	----

iv. Müderrisler:	57
------------------------	----

v. 1217 Receb-1218 Receb (1802 Kasım-1803 Kasım) Tarihlerinde Müstakil Olarak Mülâzım Olanlar:	61
--	----

2. İkinci Bölüm Kayıtlarının Değerlendirilmesi (1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel/ 1807 Kasım-1808 Temmuz) :	66
--	----

i. Şeyhülislâmlar:	67
--------------------------	----

ii. Kadıaskerler:	68
-------------------------	----

iii. Kadılar:	69
---------------------	----

iv. Müderrisler:	71
------------------------	----

v. 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel (1807 Kasım- 1808 Temmuz) Tarihlerinde Müstakil Olarak Mülâzım Olanlar:	73
---	----

vi. 1217 Receb- 1223 Cemâziyelâhir (1802 Kasım- 1808 Temmuz) Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı:	78
---	----

II. 179 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERİ	80
--	----

A. Derviş Mehmed Efendi	80
-------------------------------	----

B. 179 Numaralı Mülâzemet Defterinde Geçen Bilgilerin Değerlendirilmesi	81
---	----

1. Derviş Mehmed Efendi Dönemi Mülâzemet Kayıtları (1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce)	82
---	----

i. Şeyhülislâmlar:	83
--------------------------	----

ii. Kadıaskerler:	86
-------------------------	----

iii. Kadılar:	87
---------------------	----

iv. Müderrisler:	88
------------------------	----

v.	Sultan II. Mahmud'un Tahta Geçişi Vesilesi ile Mülâzım Olanlar:	90
a)	Sadrâzam:.....	90
b)	Nâkibüleşraf:.....	92
c)	Şeyhülislâm:.....	93
d)	Kadıasker:	94
e)	Kadı:.....	95
f)	Sultan Mahmud'un Tahta Oturuşunda Teşrifâttan Mülâzım Olanlar:	96
vi.	Bâyezid Medresesi Mülâzımları:	101
vii.	Müstakil Olarak Mülâzım Olanlar	103
C.	Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi ve Dönemindeki Mülâzemet Kayıtları.....	106
1.	Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Dönemi Mülâzemet Kayıtları (1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevvel)	106
i.	Kadıaskerler:.....	107
ii.	Kadılar:	108
iii.	Müderisler:.....	109
iv.	Müstakil Mülâzımlar:.....	110

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

174 VE 179 NUMARALI DEFTERLERİN TRANSKRİPSİYONU.....	114
I. TRANSKRİPSİYON SIRASINDA TAKİP EDİLEN USÛL	115
II. 174 NUMARALI DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU	116
III. 179 NUMARALI DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU	180
SONUÇ.....	220
EKLER.....	224
BİBLİYOGRAFYA	230

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1:** 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Şeyhülişlâmlar Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 2:** 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Kadıaskerler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 3:** 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Kadılar Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 4:** 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Müderrisler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 5:** 1217 Receb-1218 Receb Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 6:** 1222 Şaban -1223 Cemâziyelevvel Tarihleri arası Şeyhülişlâmlar vesilesi ile mülâzım olanları gösteren tablo.
- Tablo 7:** 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihleri Arası Kadıaskerler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 8:** 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihleri Arası Kadılar Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 9:** 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihleri Arası Müderrisler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 10:** 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.
- Tablo 11:** 1217 Receb-1218 Receb /1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı.
- Tablo 12:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Şeyhülişlâmlar Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.
- Tablo 13:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Kadıaskerler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.
- Tablo 14:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde KadılarVesilesi ile Mülâzım Olanlar.

- Tablo 15:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Müderrisler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.
- Tablo 16:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülûsunda Sadrâzam Vesilesi ile
Mülâzım Olanlar.
- Tablo 17:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülûsunda Nakîbüleşraf Vesilesi ile
Mülâzım Olanlar.
- Tablo 18:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülûsunda Şeyhülislâm Vesilesi ile
Mülâzım Olanlar.
- Tablo 19:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülûsunda Kadıaskerler Vesilesi ile
Mülâzım Olanlar.
- Tablo 20:** 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülûsunda Kadılar Vesilesi ile
Mülâzım Olanlar.
- Tablo 21:** Sultan Mahmud'un Tahta Oturuşunda Teşrifâtta Mülâzım Olanlar
- Tablo 22:** 1223 Cemâziyelâhir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Bâyezid Medresesinden mülâzım olanlar.
- Tablo 23:** 1223 Cemâziyelâhir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak)
Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanlar.
- Tablo 24:** 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel (Şubat 1809-Temmuz 1809)
Tarihlerinde Kadıaskerler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar
- Tablo 26:** 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel (Şubat 1809-Temmuz 1809)
Tarihlerinde Müderrisler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.
- Tablo 27:** 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel (Şubat 1809-Temmuz 1809)
Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanlar.
- Tablo 28:** (1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevel/Temmuz 1808- Haziran
1809) Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı.

KISALTMALAR

age	Adı geçen Eser
agm	Adı Geçen Makale
bkz	Bakınız
c.	Cilt
çev.	Çeviren
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
H.	Hicrî
Haz.	Hazırlayan
IRCICA	İslâm Tarih Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
İA	İslâm Ansiklopedisi
İFAV	İlâhiyat Fakültesi Vakfı
İSAM	İslâm Araştırmaları Merkezi
İÜ	İstanbul Üniversitesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MÜ	Marmara Üniversitesi
MÜ İFAV	Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı
NEK	Nadir Eserler Kütüphanesi
nr.	Numara
s.	sayfa
sy	sayı
TTK	Türk Tarih Kurumu
v.	Varak
yy.	Yüzyıl

GİRİŞ

I. KADIASKER RUZNÂMÇELERİ:

A. Tanımı:

Farsça bir kelime olan Rûz, gün, nâmçe ise defter anlamına gelmektedir. Bu iki kelimenin bileşiminden meydana gelen Rûznâmçe ise günlük mâlî, idarî, askerî, ilmiye ve diğer hususlara ait bütün vukuatın kaydına mahsus deftere verilen addır.¹ Bu defterlere XVI. yüzyılın ilk yarısında “Rûznâme”, XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren “Rûznâmçe”, Tanzimat’tan itibaren de “Yevmiye Defteri” denilmiştir.²

B. Muhtevası:

İlmiye ıstılahı olarak ruznâme veya ruznâmçe ilmiye mensuplarının tayin, terfi ve azillerine ait hususların kaydolunduğu defterlerdir. Çeşitli kaynaklarda ilmiye sınıfına mensup olanlara ait defterlere “Rûznâmçe-i Hümayun”, “Matlab Defteri”, “Mülâzemet Defteri”, “Dânişmend Defteri”, “Akdiyye Defteri” gibi isimler verilmiştir. Kadıasker rûznâmçelerinin büyük bir kısmında kazâlara yapılan tevcihat (tayin), ve medreselere yapılan tevcihat yer almıştır. Mutasarrıflığın ortaya çıkmasından sonra ise rûznâmçeler üç bölüme ayrılmış, önce kadı tevcihleri, takip eden bölümde mutasarrıf tayinleri ve üçüncü bölümde de müderris tayinlerine yer verilmiştir. Bu defterlerde kazaların, sancakların ve medreselerin seviyelerine göre sıralama yapılmayıp dağılıma göre tevcihler yer almıştır. Bunun için kadıasker rûznâmçelerinde kimin, hangi tarihte, kaç yevmiye ile ve nereye tayin edildiğini görmek mümkündür. Mülâzemet Defteri denilen küçük ebattaki defterlerde ise bir müderristen icazetnâme almış olup mülâzemeteye kaydedilmeye hak kazanan müderris adayları, müderrislerinin adlarıyla birlikte yazıldığı gibi, müderris iken vefat eden bazı müderrislerin de talebelerinin isimleri kaydedilmiştir.³

¹ Mehmed Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB Yayınları, İstanbul 1993, III, 60.

² Cahid Baltacı, “Kâdî-asker Rûznâmçeleri’nin Tarihi ve Kültürel Ehemmiyeti”, **İslâm Medeniyeti Mecmuası**, İstanbul 1979, IV, sy, 1, 59.

³ Baltacı, “Kadıasker Ruznâmçeleri”, 59-60.

Kadıasker ruznamçesi kadıasker tarafından tutulan günlük defterler olup, kadıaskerler tarafından yapılan tayinleri ihtiva ettiğinden, Osmanlı ilmiye kariyeri araştırmaları için büyük önem taşımaktadır.⁴

Kadıaskerler tarafından ruznâmçeler tutulduğu bilinmekle birlikte, yakın döneme kadar bu defterlerin nerede olduğu bilinmiyordu. İstanbul Şer‘iyye Sicilleri Arşivi’nde 257si Rumeli kadıaskerliğine, 120’si Anadolu kadıaskerliğine ait toplam 377 defter tespit edilmiştir. Bu defterlerin 55’i küçük ebatta olup Mülâzemet kayıtlarını ihtiva etmektedir.⁵ Rumeli Kadıaskerliğine ait olan defterler 952 (1545) yılından, 1312 (1894) yılına kadar gelmektedir, Anadolu kadıaskerliklerine bağlı olan defterler 1076 (1665) yılından 1310 (1892) yılına kadar gelmektedirler.⁶ Daha sonra Nûruosmâniye Kütübhanesi’nde 5193 mükerrer numarası ile kaydedilmiş ilki 989 (1981) sonuncusu 1234 (1818-1819) tarihli olmak üzere 52 adet kadıasker rûznamçesi daha tespit edilmiştir.⁷ Bunlar Şer‘iyye sicilleri Arşivi’ndeki defterlerin boşluklarını yer yer doldurmuşlardır. Bu defterlerin büyük bir kısmı Anadolu Kadıaskerliğine, geriye kalan küçük bir miktarı ise Rumeli Kadıaskerliğine aittir.

II. MÜLÂZEMET DEFTERLERİ

A. Tanımı:

Kadıasker ruznâmçeleri genellikle kadı ve müderris tevcihlerini ihtiva etmektedir. Bununla birlikte medreseyi bitirip icâzetnâme almış, müderrislik ve kadılık almak için sıra bekleyen adaylar da mülâzım olarak ruznâmelere kaydedilirdi. Bu bekleyişe “nevbet”, bu durumda olan dânişmendlere “mülâzım” denirdi.* Mülâzemet kaydedilmeye hak kazanmış mülâzımların müderrislerinin adlarıyla birlikte kaydedildiği küçük ebattaki bu defterlere “mülâzemet defteri” denir. Anadolu’da görev almak isteyen adaylar Anadolu kadıaskerliğinin, Rumeli’de görev almak isteyenler Rumeli kadıaskerliğinin mülâzemet defterine ismini yazdırırdı.

⁴ Halil İnalçık, “Kazasker Ruznamçe Defterine Göre Kadılık”, **Adalet Kitabı**, Editörler Bülent Arı, Selim Aslantaş, Ankara 2007, 117.

⁵ “Baltacı, “Kadıasker Ruznâmçeleri”, 55-100. Müellif bu makalesinde ruznâmçelerin numaralarını, hangi yıllara ait olduklarını ve muhteviyatı hakkında kısaca bilgi vermektedir.

⁶ Halil İnalçık, “Kazasker Ruznamçe Defterine Göre Kadılık”, **Adalet Kitabı**, 117.

⁷ İsmail Erünsal, “Nûruosmâniye Kütübhanesi’nde Bulunan Bazı Kadıasker Ruznâmçeleri”, **İslâm Medeniyeti Mecmuası**, İstanbul 1980, IV, sy. 3, 3-15. Müellif bu makalesinde ruznâmçelerin muhtevası, ait olduğu yıllar ve içindeki tayinlerin çeşitlerini kısaca belirtmiştir.

* Bu konuda geniş bilgi ileride verilecektir.

Mülâzemet defterleri hangi kadıasker döneminde tutulmuş ise onun tarafından mühürlenmiştir. Bazen bu defterlerde iki ya da üç farklı mühür bulunabilmektedir. Bunlar defterin ihtiva ettiği senelerde kadıaskerlik yapan ve bu defteri kullanan kadıaskerlerindir. Tezimize konu olan 179 numaralı mülâzemet defterinde iki farklı mühür bulunmaktadır. Defterin ilk kısmındaki mühür Derviş Mehmed Efendi'ye aittir. 1223 senesi Cemâziyelahir –Zilhicce (Temmuz 1808- Şubat 1809) ayları arasındaki mülâzımların kayıtlarını ihtiva eder. İkinci bölüm, Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi'nin Rumeli kadıaskerliği döneminde 1224 Muharrem-Rebiulahir (Şubat-Haziran 1809) tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarını muhtevîdir.

Rumeli Kadıaskerliği ruznamçeleri içerisinde bulunan mülâzemet defterlerinin sayısı 55'tir.⁸ Mülâzemet defterlerinin birincisi 1 numaralı 951-959 (1544-1156) tarihli defterdir.⁹ Son mülâzemet defteri ise tezimize konu olan 179 numaralı 1223 Cemâziyelevvel-1224 Rebûlahir tarihli defterdir.

B. Muhtevası:

Mülâzemet defterlerinde öncelikle defterin hangi kadıasker dönemindeki mülâzım kayıtlarını ihtiva ettiği belirtilmiştir. Ardından tarih sırasıyla mülâzımlar deftere kaydedilmiştir. Mülâzımlar hakkında çok detaylı bilgi bulunmayıp künyeleri ve nereden oldukları, kaydedildikten sonra özellikle belirtilen husus, hangi vesile ile mülâzemet kabul olduklarıdır. Mülâzımın derslerine devam ettiği mülâzım olmasına vesile olan hocası ve dolayısıyla kendisinin hangi medreseden olduğu, ayrıca hocasının hangi medreseye hareket ettiği gibi birçok husus tarihiyle deftere kaydedilmiştir.

İlmiye sisteminde mesleğe başlamanın ilk adımı mülâzemetdir. Bu açıdan mülâzemet giriş yolları olan muîdlikten (iadeden) mülâzemet, teşriften mülâzemet, mevtâdan mülâzemet, müstakil mülâzemet gibi örnekleri mülâzemet defterlerinde görülebilir. Böylece ulemâdan meslekte üst seviyelere kadar terfî etmiş olan kimselerin ilk

⁸ Bilgin Aydın, İlhami Yurdakul, İsmail Kurt, *Şeyhülislâmlık (Bâb-ı Meşihat) Arşivi Defter Kataloğu*, İSAM, İstanbul 2006, 40.

⁹ Bu defter İstanbul Üniversitesinde bitirme tezi olarak hazırlanmıştır. Nedim Ceylan, *951-959 (1544-1556) Tarihli Rumeli Kadıaskeri Ruznâmesi*, (İÜ.Tarih bölümü mezuniyet tezi), İstanbul 1980, 11.

olarak mesleğe hangi yolla girmiş olduklarını bu defterlerde bulabilir. Bu da ilmiye teşkilâtının işleyişi açısından ve ulemâ biyografileri açısından oldukça ehemmiyet arz eder.

Mülâzemet defterlerinde, hangi seviyedeki ulemanın kaç tane mülâzım verdikleri mülâzımların isimleriyle birlikte görülebilir. Böylece nakîbüleşraf, şeyhülişlâm, kadıasker, kadı ve müderrislerin kaçar tane mülâzım verdikleri, mülâzımlarının isimleri ve tarihleriyle birlikte görülebilir.

Bu defterlerde mülâzımların isimleri zikredilirken aynı zamanda ilmiye mesleğinin en üst kademelerinde bulunan şeyhülişlâm, nakîbüleşraf, Anadolu ve Rumeli kadıaskerleri, İstanbul kadısı ve diğer kadılar ile devrin kaynaklarında ismini ve hal tercümesi bulabilecek olan şahıslar geçtiği gibi bunların dışında ilmiye mesleğine mensup fakat kaynaklarda ismini bulamamız çok zor olan birçok mevâlî, kadı, müderrislerin de isimlerine rastlanmaktadır. Bu yönüyle mülâzemet defterleri Osmanlı ilmiye teşkilâtı için önemli bir kaynak niteliğindedir.

BİRİNCİ BÖLÜM
OSMANLI İLMİYE TEŞKİLATI

I. MEDRESE TEŞKİLATI

Arap dilinde ders okunacak yerle beraber talebenin içinde oturup ders okuduğu bina manasına da kullanılan medrese kelimesi “derase” kökünden gelir çoğulu “medâris”tir. Medrese, Osmanlı Devleti’nde eğitim ve öğretim müesseseleri için kullanılan bir tabir olmuştur.¹⁰

İslâm âleminde ilk medreseler camilere, mescitlere bağlı, onların yanında veya içinde öğretime ayrılmış yerlerdi. Zamanla öğretim için ayrı binalar yapılmış ve bunlara daru’l-ilm adı verilmişti. X. yüzyılda medresenin çekirdeği niteliğinde ilköğrenim müessesesi Tâberân ve Bağdad’da açıldı. Bunlar daha çok fıkıh öğrenimi yapıyordu. Daha sonra fıkıhla beraber kelam, hadis, tefsir, Kur’an ve diğer İslâm bilimlerinin okutulduğu ilk müstakil medrese, Selçukluların merkezi Nişabur’da açıldı. Nişabur şehrinde kurulan medreselerin en önemlilerinden biri Nizâmü’l-mülk tarafından kurulan Nizâmiye Medresesi’dir. Bağdad’da kurulan ikinci Nizâmiye Medresesi ise İslâm dünyası için yeni bir gelişme devrinin başlangıcı olmuştur.¹¹ Bu iki medreseden başka Belh, Musul, Amil, Merv, Herat, İsfahan, Basra, Rey, Horasan şehirlerinde Nizâmü’l-mülk adına izafeten “Nizâmiye” adıyla medreseler açılmıştır. Büyük Selçuklulardan sonra medrese teşkili bütün İslâm dünyasında bir gelenek haline geldi, teşkilat ve işleyiş bakımından Nizâmiye medreseleri örnek alındı.¹²

Osmanlı Devleti’nde ilk medrese Orhan Bey tarafından İznik’de kurulmuştur. Bina ve öğretim tarzı bakımından Selçuklu geleneğini sürdüren bu medreseden¹³ sonra futûhatın genişlemesiyle Bursa ve Edirne’de de medreseler inşa edilmiştir. İlk bir buçuk asır içinde yaptırılmış olunan medreseler derece ve sınıf itibarıyla de en mühimleridir. Osmanlı medreselerindeki tedris usûlü diğer İslâm devletlerinde olduğu gibi bir usûl takip etmiş bunun yanında medreselerin sayısı arttıkça farklı düzenlemelere tâbi tutulmuşlardır. Osmanlı’da medreselerin artmasıyla ilk medrese teşkilâtı II. Murad zamanında vücuda

¹⁰ Şemseddin Sâmî, **Kâmûs-ı Türkî**, İstanbul 1318, 1313-1314; Mehmed Zeki Pakalın, “Medrese”, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB Yayınları, İstanbul 1993, II, 436.

¹¹ Şehabettin Tekindağ, “Medrese Dönemi”, **Cumhuriyet’in 50. Yılında İstanbul Üniversitesi**, İstanbul 1973, 4. , M. Fuad Köprülü, **Türk Edebiyatı Tarihi**, 183; İbrahim Kafesoğlu, “Nizâmülmülk”, **İ.A.**, IX, 332.

¹² Cahid Baltacı, **XV. ve XI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri**, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, c, I, 64. ; Ziya Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi**, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 2003, 348.

¹³ A. Adnan Adivar, **Osmanlı Türklerinde İlim**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1970, 12.

gelmiştir. Bununla beraber Osmanlı Devleti'ne medreselerin gerçek manada teşkilâtı Fatih Sultan Mehmed zamanında olmuştur.¹⁴

Fatih döneminde Sahn Medreseleri'nin yapılışı Osmanlı Medrese teşkilâtında yeniliğe esas olmuştur. Çünkü bu medreseler bugünkü manada İlahiyat ve İslâm Hukuku fakülteleri demektir.¹⁵ Fatih Sultan Mehmed İstanbul'u feth ettikten sonra, Havariyûn kilisesi yerine câmi yaptırdı. Daha sonra câminin doğu ve batı kısmına "Sahn-ı Semân" denilen sekiz medrese yaptırdı. Bunlar yüksek tahsil içindi.¹⁶ Bu medreselere İstanbul'un ortasında yer almaları sebebiyle Sahn ismi verilmiş, Sahn Medreseleri sekiz olduğu için de Arapça semân tabiriyle bu sekiz medreseye "Sahn-ı Semân" denilmiştir.¹⁷

Yine bu dönemde Sahn Medreseleri'nin arka taraflarına yüksek tahsile yani Sahn-ı Seman medreselerine danişmend yetiştirmek üzere sekiz medrese inşa edilmiştir ki bu medreselere Tetimme veya Mûsıla-i Sahn da denilmektedir.¹⁸

Sahn-ı Seman ve Tetimme medreselerinin tedrisata açılışının ardından Osmanlı Devleti'nde medreseler yeni bir teşkilatlanmaya tabi tutuldu ve medreseler aşağıdan yukarı, Hâşiye-i Tecrid, Miftah, Kırklı, Hariç, Dâhil ve Sahn-ı Semân olmak üzere beş sınıfa ayrıldı. Müderrisinin yevmiyesi yirmi veya yirmi beş akçe olan medreselere Hâşiye-i Tecrid, müderrisinin yevmiyesi otuz, otuz beş akçe olan medreseye Miftah ve kırk akçe olana Kırklı veya Telvih ve bundan bir derece yüksek olan medreseye Hariç elli medreseleri denildi. Tetimme veya Mûsıla-i Sahn ise Sahn-ı Semân medreselerine öğrenci yetiştirmesi sebebiyle Dâhil Medreseleri içinde gösterilmiştir.¹⁹

Kanûnî devrinde kurulan Süleymaniye medreseleri faaliyete geçinceye kadar Sahn Medreseleri dönemin en yüksek eğitim kurumu olma özelliğini devam ettirmiştir. Bu dönemde Süleymaniye medreselerinin kurulmasıyla birlikte medreselerde kurumsal anlamda yeniden bir teşkilatlanma olmuştur. XX. yy.'da dâhil olmak üzere buna göre medreseler: İbtidâ-i Hâric, Hareket-i Hâric, İbtidâ-i Dâhil, Hareket-i Dâhil, Mûsıla-i Sahn, Sahn-ı

¹⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1984, 1-2, Baltacı, Osmanlı Medreseleri, I, 72.

¹⁵ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 3.

¹⁶ Ziya Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 372.

¹⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 5-8; Şehabettin Tekindağ, "**Medrese Dönemi**", 12-13; Kenan Yakuboğlu, **Osmanlı Medrese Eğitimi ve Felsefesi**, İstanbul 2006, 88-91.

¹⁸ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 9; Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 373; Tekindağ, **agm**, 13.

¹⁹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 11-12.

Semân, İbtida-i Altmışlı, Hareket-i Altmışlı, Mûsıla-i Süleymaniye, Hâmise-i Süleymaniye, Süleymaniye ve Dâru'l-Hadis olmak üzere derecelenmiştir.²⁰

II. MÜDERRİSLİK

Belirli bir tahsilden sonra icâzet, mülâzemet ve beratla medreselerde ders veren kimselere müderris denilirdi. Tek dersaneli medreselerde bir, Sahn-ı Semân ve Süleymaniye medreseleri gibi birden fazla medresesi olan medreselerin her bir dershanesi için birer müderris bulunurdu.²¹

Osmanlı medrese teşkilatında Hâric ve Dâhil derslerini gören talebe Sahn-ı Semân ve Süleymaniye seviyelerindeki tedristen sonra mezun olup icazet alır bundan sonra Anadolu'da vazife alacaksa Anadolu, Rumeli'de vazife alacaksa Rumeli Kadıaskeri'ne müracaat eder ve onun muayyen günlerdeki meclislerine devam edip "Matlab" denilen deftere (ruznâme) mülâzım kaydedilir. Sırası gelinceye kadar beklerdi ki buna nevbet (nöbet) denirdi. Sırası geldiğinde en aşağı derecedeki Hâşiye-i Tecrid medreselerinden birine yevmi yirmi akçe ile mülâzım kaydedilirdi. Bundan sonrada kademe kademe en üst seviyedeki bir medreseye kadar çıkabilirdi.²²

A. Müderrislerin Tayinleri

Başlangıçta bütün kaza ve eğitim teşkilatı mensupları kadıaskerler tarafından tayin edilirken, XVI. yüzyıl ortalarından itibaren büyük kadıların ve müderrislerin tayinleri şeyhülislâm'a geçmiş, Hâşiye-i Tecrid, Miftah ve Kırklık medreselerin müderrisleri ise yine kadıaskerler tarafından tayin edilmiştir.²³ Bununla beraber XVI. yüzyılın sonlarına doğru Hâric ve üstündeki müderrislerin tayinlerinde padişah, şeyhülislâm ve Kadıaskerlerin tevcihlerine rastlanmaktadır. Ayrıca sadrazam ve padişah hocalarının da bu dönemde ilmiye sınıfının tevcihinde müessir oldukları görülmüştür.²⁴ Bazı padişahlar, saray mensuplarının

²⁰ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 36-38, Yakuboğlu, **age**, 105-106.

²¹ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 26.

²² Uzunçarşılı, **İlmiye**, 45, 55-56, Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 26, Kazıcı, **Ana hatlarıyla İslâm Eğitim Tarihi**, İFAV, İstanbul 1995, 54.

²³ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 59, Mehmed İpşirli, **XVII. Yüzyıl başlarına Kadar Osmanlı İmparatorluğunda Kadıaskerlik Müessesesi**, Basılmamış Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyet Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul 1982, 151.

²⁴ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 29-30.

tesiriyle hatt-ı hümayun göndermek suretiyle ehliyet ve kıdem aramadan bazı şahısları liyakatleriyle mütenasib olmayan müderrislik ve kadılığa tayinlerini emrederlerdi.²⁵

B. Müderrislerin Azli

Çeşitli sebeplerden dolayı müderrislerin azledilmeleri XVI. yüzyıl sonlarına doğru başlamıştır. Müderrisler ilmî yetersizlik, kadıaskerlere hakaret, şer'î özü olmadan vazifeyi terk etmek, mu'idiği ve mülâzımlığı bir ticaret aracı haline getirmek, kadılığa geçmek, derse uzun süre devamsızlık gibi sebeplerden dolayı azledilebilirlerdi.²⁶

C. Müderrislikten Kadılığa Geçmek

Müderrisler ilk müderrislik derecesi olan Hâşiye-i Tecrid müderrisliğinden itibaren en son müderrisliğe kadar herhangi bir müderrislik derecesine göre bir kadılığa geçebilirlerdi. Yirmi ila otuz akça yevmiyeli bir müderris Kâza (ilçe) Kadılıklarına, elli akça yevmiyeli müderris yüzeli akçalık sancak kadılıklarına ve Sahn müderrisi ile Altmışlı müderrisler mevleviyet denilen beş yüz akçalı kadılıklara tayin olunurdu. XVII. yüzyılda Sahn-ı Semân müderrisliği eski önemini kaybettiğinden buradaki müderrisler büyük kadılıklara tayin olunmayarak, büyük kadılıklar için Altmış akçalı müderrisler tercih olunurdu.²⁷

III. KADILIK

Arapçada kazâ (kadâ) kökünden ism-i fâil olan kadı, terim olarak insanlar arasında meydana gelen davaları şer'î hükümlere göre çözümlmek için yetkili makamca tayin edilen görevliye verilen isimdir.²⁸ Osmanlı devlet teşkilatında kadılık memuriyeti, kendinden önceki İslâmî asırlardaki meslektaşlarına göre daha geniş yetkilerle donatılmıştır. İlmiye sınıfına mensup Osmanlı kadısının adlî görevi yanında idarî, ilmî, malî, askerî görevi de vardı.²⁹ Osmanlı şehir idaresinde beledî ve mülkî idare fonksiyonları birbirinden kesin

²⁵ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 68.

²⁶ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 30-31, Mustafa Bilge, **İlk Osmanlı Medreseleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1984, 20-21, İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 157-158.

²⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 66-67.

²⁸ Fahrettin Atar, "Kadı", **DİA**, İstanbul 2001, XIV, 66.

²⁹ İlber Ortaylı, "Osmanlı Devletinde Kadı", **DİA**, İstanbul 2001, XIV, 69, Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 200-201.

çizgilerle ayrılmadığı için kadı, yargı mercii olduğu kadar, asayişin amiri, vakıfların denetçisi, beledi hizmet ve zâbıta görevlerinin de âmiri idi.³⁰

A. Kadıların Tayini

Osmanlı Devletinde kadı olmak isteyen kimseler birtakım niteliklere sahip olmakla birlikte mutlaka gerekli medrese tahsilini ve hukuk bilgisini kazanmış olmak zorundaydılar. Bir kadı adayı mesleğinin başından sonuna kadar hiyerarşik basamağı tırmanırdı. Adaylar, medreseden mezun olduktan sonra mevleviyet derecesine sahip kadıların yanında üç beş yıl çalışarak İstanbul'a gelir, bir sene de Mülâzemet döneminden sonra alt kademedeki kazalardan birinin kadılığına tayin edilirdi.³¹

XIV. yüzyıldan XVI. yüzyıl ortalarına kadar bütün kadıların tayin, terfi, nakl ve azl gibi bütün işlemleri ilmiye sınıfının en yüksek makamı olmalarından dolayı kadıaskerler tarafından yapılırdı. Yüz elli akçeden yukarı mevleviyet denilen daha büyük kadıların kadıaskerlerin bildirmeleriyle sadrâzamlar padişaha arz ederlerdi; yani büyük kadıların tayini sadrâzama aitti. XVI. yüzyılın ikinci yarısından sonra özellikle Ebussuûd Efendi'den sonra şeyhülislâmların nüfûz ve yetkileri artmış büyük kadılar ve büyük müderrislerin tayini vezîriâzâmın izni alınarak şeyhülislâmlara geçmiştir.³²

B. Kadıların Görev Süreleri

Kadıların görevde buldukları süre için zaman-ı ittisâl, görevden ayrı oldukları süre için zaman-ı infisal denilirdi. Kaza kadılarının görev süresi yirmi ay olup, bu müddeti doldurduktan sonra mâzul sayılarak yerinden ayrılır, yerine sırada olan başkası tayin olunurdu. Müddetini dolduran mâzul kadı İstanbul'a gelerek her Çarşamba günü kadıasker dairesindeki toplantılara devam ederdi. Böylece yeniden kadı olabilmek için sıra beklerdi.³³

Mevleviyet denilen büyük kadılıkların ise görev süresi bir yıldır. Bu müddeti dolduran kadı mâzul sayılarak bir üst mevleviyetin pâyelisi olarak yeniden vazife alabilmek

³⁰ Kazıcı, **Osmanlı'da Toplum Yapısı**, Bilge Yayınlar 1, İstanbul 2003, 98.

³¹ İlber Ortaylı, **Osmanlı Devletinde Kadı**, Turhan Kitabevi, Ankara 1994, 13.

³² Uzunçarşılı, **İlmiye**, 87; İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 127.

³³ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 94-95.

için sıra beklerdi. Yerlerine ise nöbette olan mâzul kadı tayin olunurdu.³⁴ Kadıasker, İstanbul kadısı ve mevâlîden olanlar, hâkimlik müddetlerini şikâyet almadan layıkıyla yaparlarsa bunlar müddetlerini doldurduktan sonra kendilerini taltif için kadılık müddetleri birkaç ay için uzatılırdı. Bu müddet ise en çok üç ayı geçmezdi.³⁵

Kadıların vazife müddetlerinin belli dönemlere bağlanmış olması, görev yerindeki kadının mevcudiyeti ve sürenin kısa tutulması, tayin usûlü, müddeti içinde azli ve bir başkasının tayini çok dikkat edilen bir husustu. Böylece terfi imkânlarının tıkanmaması sağlanırken, kadılara merkezden uzak bölgelerde ulûm ve fûnûn iştigalinden uzak kaldıkları düşünülerek İstanbul'da yeniden bilgilerini tazeleme imkânı verilmişti.³⁶

Kadılar, müddet-i örfiyye denilen görev sürelerini tamamlayarak ayrılırlar ve tekrar mülâzemet için İstanbul'a gelerek, kadıaskerlerin divanlarına devam ederlerdi. Meslek hayatlarının en azından üçte biri bu şekilde görevden ayrı olarak Mülâzemetle geçirdi.³⁷

Osmanlı ilmiye teşkilatı içinde kadılarla ilgili olarak diğer bir uygulama olan nakil ve becayiş (tebdîl) işlemleri de çeşitli şekillerde cereyan etmiştir. Bazen iki kadı, kendi arzuları ve "misli ile" görev yerlerini değiştiriyorlardı. Üç kadının da kendi aralarında görev yerlerini değiştirdikleri olurdu ancak bir engelin çıkması halinde bütün işlemler durdurulabilirdi. Kadıların terakki işlemleri de kadıaskerler tarafından yapılır ve ruznâmeyle kaydedilirdi. Genellikle münferîden olmak üzere umûmen de terakki verilirdi. Terakki ile verilmek üzere bazen bir kadılığa diğer bir kadılığın veya nahiyenin ilave edildiği, ya da müstakil bir kadılığın teşkil edildiği olurdu.³⁸

Mevleviyet pâyeli merkezlerden en küçük dereceli mevâlî devriye mevleviyetinden sonra mahrec mevleviyeti, ardından bilâd-ı hamse mevleviyeti daha sonra da Haremeyn mevleviyeti gelirdi. Bunları da İstanbul kadılığı ve en son olarak Anadolu ve Rumeli Kadıaskerliği takip ederdi. Mevleviyetler üçyüz akçeli veya beşyüz akçeli mevleviyet olmak üzere iki kısımdı. XVI. yüzyılın ikinci yarısından sonra büyük mevleviyetlere yapılan

³⁴ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 95, Mehmed İpşirli, "İlmiye Teşkilatı", **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi** IRCICA, İstanbul 1994, I, 266.

³⁵ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 106.

³⁶ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 202; Ortaylı, "Osmanlı Devletinde Kadı", **DİA**, 71

³⁷ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 137.

³⁸ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 139-142.

tayinler şeyhülislâmın sadrazama teklifi, sadrazamanın padişaha arzı ve padişahın tasdiki ile gerçekleşirdi.³⁹

C. Kadıların Maaşları

Kadılar ilk olarak kazaya tayin edilerek yevmiye 20 akça ile vazifeye başlardı. Bir kadı terfien son basamağa geldiğinde yevmiyesi 150 akçaya yükselmiş olup “eşref-i kudat” adıyla anılan zümreden sayılırdı. Kaza kadılığından yükselen kadı, sancak kadısı olur ve mevleviyet payesi alırdı. Mevleviyetler, kadıların aldıkları yevmiye esas alınarak 300 ve 500 akçalık olmak üzere iki kısma ayrılırdı.⁴⁰

Kadıların tespit edilmiş belirli maaşları olmayıp gelirleri mahkemede gördükleri davalar ile kadılıkla ilgili diğer işlemler neticesinde elde ettikleri kazançlardan ibaretti ki, bunlar da zamanın şartlarına göre değişmekteydi.⁴¹

IV. MEVLEVİYETLER

A. Haremeyn Mevleviyeti

XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Mekke kadılığına ilaveten Medine-i Münevvere de bu kadılığa bağlanarak Haremeyn Mevleviyeti adı ile İstanbul Kadılığından sonra en yüksek dereceyi aldı.⁴²

Mekke ve Medine kadılıklarından oluşan Haremeyn mevleviyetine tayin edilen mevâlî yani Mekke ve Medine kadıları ya bizzat gidip orada kadılık yaparlardı veya pâyesini alırlardı.⁴³

Haremeyn Mevleviyetinin geliri diğer mevleviyetlere göre daha az olduğundan ve burada mâzul olanlar sadece İstanbul kadısı olabildiklerinden bu göreve tayin edilenler fiilen görevde bulunmadıkları halde pâyeye ile terfi etmekte, hata pâyeye ile Mekke ma‘zulu itibar edilmekteydiler.⁴⁴ 1775 tarihinden itibaren ise yeni bir kanun konularak, Haremeyn pâyesini

³⁹ İpşirli, “İlmiye Teşkilatı”, **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi IRCICA**, 266; Ortaylı, “Osmanlı Devletinde Kadı”, **DİA**, 71.

⁴⁰ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 201-202.

⁴¹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 84-85.

⁴² Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 202.

⁴³ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 100.

⁴⁴ Pakalın, “Mevleviyet”, II, 520,521

almış olanlara bir derece yüksek olan İstanbul Kadılığı verilmeyerek bilfiil Haremeyn kadılığında bulunmuş olanlara verildi.⁴⁵

B. Bilâd-ı Hamse Mevleviyeti

Bilâd-ı Hamse denilen mevleviyet önceleri Mekke, Edirne ve Bursa olmak üzere üçtü. XVIII. Yüzyılda bu sınıfta yer alan mevleviyetler Edirne, Bursa, Şam, Mısır ve Filibe'den müteşekkildi.⁴⁶ Bilâd-ı Hamse mevleviyetine tayin edilecek zât öncelikle bunun paye ve rütbesini alır ve sonra isterse bilfiil tayin olunur ve müddeti olan bir seneyi tamamladıktan sonra Bilâd-ı Hamse mâzulu sayılarak, Haremeyn Mevleviyeti için sıra beklerdi.⁴⁷

C. Mahreç Mevleviyetleri

Üçüncü derecedeki mevleviyetlerden olan mahreç mevleviyetleri önceleri Kudüs, Halep, Tırhala Yenişehir, Galata, İzmir, Selânik olarak altı iken daha sonra Eyüp ve Üsküdar mevleviyetlerinin de katılmasıyla sekiz ve daha sonra ise, Sofya, Girit ve Trabzon ile on bire çıkarılmıştır. Mahreç mevleviyetlerine Süleymaniye Darülhadişi müderrisi ile Süleymaniye'nin dört müderrisi ve Hâmise-i Süleymaniye ve Mûsıla-i Süleymaniye müderrisleri tayin edilirdi.

Mahreç mevleviyeti müddeti diğer mevleviyetler gibi bir sene olup müddeti tamamlanınca mahreç mâzulu olarak deftere kaydedilip sonra Bilâd-ı Hamse kadısı olmak için sıra beklerdi.⁴⁸

D. Devriye Mevleviyetleri

Mevâlî'nin en küçük derecesi olan Devriye mevleviyetleri ise önceleri Maraş, Bağdat, Bosna, Sofya, Belgrat, Antep, Kütahya, Konya, Filibe, Diyarbekir olarak on kadılık iken daha sonra Bağdat, Antep, Bosna, Erzurum, Maraş, Trablusgarp, Beyrut, Adana, Van, Ruscuk, Sivas ve Çankırı kadılıkları olarak tespit edilmiştir. Buralara kadı olanlar

⁴⁵ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 100.

⁴⁶ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 202.

⁴⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 100.

⁴⁸ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 101.

müddetlerini bitirip mâzul olduktan sonra mahreç mevleviyeti payesini alırlar ve sıraları gelince mahreç mevâlîsi olurlardı.⁴⁹

E. İstanbul Kadılığı:

İstanbul'da fethin hemen ardından kurulan İstanbul kadılığı biri sur dâhilinde ve diğeri sur haricinde Eyüp, Çekmeceler ve Çatalca etrafı ve diğeri ikisi de Galata ve Üsküdar ile çevresi olmak üzere dört kadılıktan oluşmaktaydı. Bunlardan sur içindeki kadılığa "İstanbul kadısı" ve "İstanbul efendisi", nadiren "İstanbul mollası" denirdi.⁵⁰ Dört kadılık da mevleviyet derecesinde büyük kadılık statüsündeydi. Bu geniş alanda kadılar hukukî, beledi ve idarî işlerin yürütmesinden sorumluydular.⁵¹

İstanbul kadılığı, "mevleviyet" denilen diğeri üç kadılıktan derece ve önem itibarıyla yüksekti. XVI. asrın ikinci yarısından itibaren Anadolu kadiaskerliğine gelmek isteyen, Anadolu kadiaskerliği payesi ile İstanbul kadılığında bulunmuş olma şartı getirilmişti. İstanbul Kadılığına Mekke, Bursa, Edirne kadılığında bulunmuş bulunanlar veya bunların payesini almış olanlar getirilirdi.⁵²

Şeyhülislâm tarafından tayin edilen İstanbul kadısının görev süresi diğeri mevali gibi bir senedir. Bu müddet bittikten sonra İstanbul kadısı mâzulu sayılırdı ve bir derece yüksek olan Anadolu Kadiaskerliğine geçmek için önce bu makamın pâyesini alır daha sonra sırası gelince bilfiil Anadolu Kadiaskeri olurdu.⁵³

Mahkeme geliri tahmini olarak hesap edildiğinden kadının maaşı beş yüz akçe yevmiyeli mevleviyetler derecesindedir, bununla beraber bunun çok üstünde maaş elde ederdi. İstanbul kadısı şer'î mahkemelerden yani sicil, nikâh, miras, vasi tayin ve azli gibi işlerden kanunen belirli bir maaş alırdı.⁵⁴

Osmanlı ilmiye teşkilatında İstanbul kadılığının üstünde yer alan makam kadı'askerlik idi.

⁴⁹ Uzunçarşılı, 103.

⁵⁰ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 133.

⁵¹ Mehmed İpşirli, "İstanbul Kadılığı", **DİA**, İstanbul 2001, XXIII, 305.

⁵² Uzunçarşılı, **İlmiye**, 134.

⁵³ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 136.

⁵⁴ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 136-137.

V. KADI'ASKERLİK

Kâdî ve asker kelimelerinden oluşan kâdî'l-asker tabiri Osmanlı kaynaklarında “sadreyn efendiler”, “sadr-ı Rumeli”, “sadr-ı Anadolu” olarak da anılırlardı, bu tabirler onların divan üyesi olması ile ilgiliydi.⁵⁵

Osmanlı devletinde kadıaskerliğin teşkilinde, orduda asker arasında çıkan ihtilafların çözümlenmesi ve terekelerin taksimi için duyulan kadı ihtiyacı ile kazâ ve tedris görevinin düzenli bir şekilde çalışması için kadıların ve müderrislerin tayin edilmesi ve bunlarla ilgili diğer işlemlerin yürütülmesi gibi başlıca iki önemli ihtiyaç rol oynamıştır.⁵⁶

A. Kadıaskerliğin Ortaya Çıkışı ve İkiye Ayrılması

Kadıaskerliğin resmi bir kurum olarak ortaya çıkışı I. Murad dönemi başlarında olmuş ve bu göreve ilk olarak Bursa kadısı Çandarlı Kara Halîl Efendi getirilmiştir.⁵⁷ Kazaskerliğin gelişmesi, bir kurum haline gelmesi Fatih Sultan Mehmed döneminde olmuş ve kadıaskerlik Anadolu ve Rumeli Kadıaskerliği olmak üzere ikiye ayrılmıştır.⁵⁸ Yavuz Sultan Selim döneminde merkezi Diyarbakir olan Arap ve Acem kadıaskerliği teşkil edilerek kadıaskerliğin sayısı üçe çıkarılmış fakat bu üçüncüsü daha sonra kaldırılıp Anadolu kadıaskerliğine bağlanmıştır.⁵⁹ Anadolu Kadıaskerliği pâyve ve derece itibarıyla Rumeli kadıaskerliğinden sonra gelirdi.⁶⁰

Kadıaskerliğe mevleviyet denilen beş yüz akça yevmiyeli büyük kadılıklardan gelinirdi. XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar kadıasker olmak için belirli bir usûl yoktu. Fakat bu tarihten itibaren İstanbul ve Edirne kadılarından veya Anadolu kadıaskeri pâyvesi olan İstanbul kadısı mâzullerinden birinin bilfiil Anadolu Kadıaskeri olması kanun olmuştu. Bu kadıaskerlikten de Rumeli Kadıaskerliğine gelmek kaidesi getirildi.⁶¹ Daha sonra ise, önce makamın pâyvesi alınıp sonra fiilen kadıasker tayin olunma kanunu getirildi. Rumeli Kadıaskerliğinde bulunmuş olanlar eğer Anadolu Kadıaskerliğinden ma'zul olanlar arasında

⁵⁵ İpşirli, “Kazasker”, *DİA*, İstanbul 2001, XXV, 140

⁵⁶ Mehmed İpşirli, *Kadıaskerlik Müessesesi*, 17.

⁵⁷ Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK, Ankara 1948, 228.

⁵⁸ İpşirli, *Kazaskerlik Müessesesi*, 27-28, Kazıcı, *İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri*, 208.

⁵⁹ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, 229.

⁶⁰ Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, 232.

⁶¹ Kazıcı, *İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri*, 211.

lâyık birisi yoksa tekrar tekrar Rumeli kadıaskeri olabilirdi. Dört beş defa kadıasker olanlar vardı.⁶²

B. Kadıaskerlerin Görev Süreleri

Kadıaskerlerin görev süreleri diğer mevleviyetler gibi bir yıl olup, bu müddeti dolduran, kadıasker mâzulu sayılarak yerine sırada olan başkası tâyin edilirdi. Anadolu kadıaskeri önce o makamın pâyesini alır ve sonra fiilen Anadolu kadıaskeri olur ve buradan da Rumeli kadıaskerliği pâyesini alır ve sonra fiilen Rumeli kadıaskeri tayin olunurdu. XVI. yüzyılın ikinci yarısından sonra Rumeli kadıaskerleri şeyhülislâm olurlardı. Nadiren de olsa bu makâma Rumeli kadıaskeri olmadan Anadolu kadıaskerliği yapmış olanlar da atanırdı.⁶³

C. Kadıaskerlerin Görevleri:

Kadıaskerlerin görevleri idari ve kazaî olmak üzere başlıca iki önemli alandadır. İdarî olarak; devletin adlî ve idarî teşkilatının esas birimi olan kadılıklara kadıların tayini, bütün ülke genelinde yayılmış olan medreselere müderrislerin tayinleri, azilleri ve diğer işlemleri kadıaskerin görevidir.

Anadolu'da bulunan ilmiye sınıfı mensuplarının tayin, azil, nakil, terfi gibi işlemleri Anadolu Kadıaskeri, Rumeli'de bulunan müderris ve kadıların işlemleri ise Rumeli Kadıaskeri tarafından yapılmaktaydı. İcazetnâme ile medreseyi bitiren müderris adayını "Ruznâme" kaydettirip nevbet denilen sıraya girerdi. Anadolu'da kadı veya müderris olmak isteyenler Anadolu kadıaskerinin, Rumeli'de kadı veya müderris olmak isteyenler Rumeli kadıaskerinin "matlab" denilen defterine kaydolurlar, belirli günlerdeki meclislerine devam ederlerdi. Bu bekleyişe "nevbet" bu durumdaki danışmenlere de "mülâzım" denirdi.⁶⁴

Kadıasker kazâî olarak da; divân-ı Humâyûn'da şer'î hukuku ve ulemâyı temsil etme, muhakeme, şikâyetleri inceleme ve bazı davalara bakma gibi görevleri vardı.⁶⁵ Ayrıca Salı ve Çarşamba günleri hariç olmak üzere her gün kendi konaklarında divân akdedip kendilerine havale olunan şer'î ve hukukî işlere bakarlardı. Kadıaskerlerden her

⁶² Uzunçarşılı, **İlmiye**, 152

⁶³ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 152.

⁶⁴ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 210.

⁶⁵ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 165,189.

birinin tezkireci, ruznâmçeci, matlabcı, tatbikçi, mektubçu ve kethüda olmak üzere yardımcıları bulunurdu.⁶⁶

D. Kadıaskerlerin Tayin ve Azilleri

XVII. yüzyıla kadar kadıaskerlerin tayinleri vezîr-i âzamin arzıyla yapılmaktayken bu yüzyıldan itibaren şeyhülislâmın nüfuz ve salâhiyetinin artmasıyla kadıasker ve mevâlînin tayinleri, vezîr-i âzamin rızasını alma şartıyla şeyhülislâma bırakılmıştır.⁶⁷

Vezîriâzam küçük telhis ile tayini padişaha arz eder onayını isterdi, bu onay alındıktan sonra tayin ruûsa kaydedilirdi.⁶⁸

XVI. yüzyıl sonlarından itibaren giderek yoğun bir şekilde kadıaskerlerin azledildikleri görülür. Bu dönemde kadıaskerlerin ve mevâlînin görev süreleri kısalmıştı ancak bu süre bile dolmadan kadıaskerlerin azledilebiliyordu.⁶⁹

Genel olarak kadıaskerler, ilmî yetersizlik, hastalık, görevi ihmal, vezîriâzamların ilişkilerinin bozulması, siyasi ayaklanma ve mücadele gibi sebeplerden dolayı azledilebiliyorlardı.⁷⁰

E. Kadıaskerlerin Maaşları

Divân-ı Hümayun âzası olan Rumeli ve Anadolu kadıaskerlerinin maaşları zamanla değişiklik göstermiştir. Fatih döneminde kanunnâme ile devlet hazinesinden günlük beşyüz akça itibarıyla maaş tahsis edilmişti. XVI. yüzyılın ikinci yarısından sonra Rumeli kadıaskerinin beş yüz yetmiş iki ve Anadolu kadıaskerinin beş yüz atmış üç olmuştur.⁷¹

Kadıaskerler bu maaşlarından başka askerî sınıftan olup vefat edenlerin “resm-i kısmet” lerinden binde onbeş akça gelir alırlardı. Bu para kadıasker kassamları vasıtasıyla tahsil edilirdi.⁷² Bunun dışında kadı ve müderrisler bazı tevcihat beratlarından belli miktarda harç alırlardı. Harcın miktarı ve hangi tevcihattan alınacağı fermanlarda belirtilmişti.

⁶⁶ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 212.

⁶⁷ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 35.

⁶⁸ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 35-37.

⁶⁹ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 38.

⁷⁰ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 40-43.

⁷¹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 158.

⁷² Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 211.

Padişahların tahta çıkışı esnasında dağıtılan hediye ve bahşişlerden kadıaskerlere de ayrılırdı.⁷³

F. Mâzuliyet Maaşları

Kadıaskerlerin mâzuliyet maaşları dönemlere göre değişiklik arz etmiştir. XV. yüzyıl sonları ile XVI. başlarında 75-100 akçe, daha sonra XVI. yüzyıl sonlarına doğru 150-200 akçe, XVII. Yüzyıl başlarında ise 250 akçeye yükseldiği görülmüştür, fakat bildirilen bu miktarlar üzerinde ma'zul olan birçok kadıasker de bulunmaktadır.⁷⁴

Kadıaskerlerin tekâüd maaşlarını Ayasofya ve Süleymaniye gibi büyük vakıfların gelir fazlalarından (zevâ'id-i evkaf) aldıkları görülmektedir. Mâzul Kadıaskerler Süleymaniye Dârü'l-hadîsi'nde görev yapar ve karşılığında ücret alırlardı.⁷⁵

XVII. yüzyıl ortalarında kadıaskerlere arpalık olarak kazaların tevcih edildiği görülmektedir.⁷⁶

VI. NAKİBÜ'L-EŞRÂFLIK

Hazret-i Peygamber Efendimiz'in soyundan gelen seyyid ve şerif'lere hürmet ve riayeten bu soydan gelenlere nezaret etmek üzere nakîbü'l-eşraflik müessesesi kurulmuştur. Ulema sınıfından olup bizzat kendileri de Hz. Peygamber'in soyundan gelen nakîbü'l-eşraflar bu soydan gelenlerin neseplerini kayıt ve zapt eder, doğumlarını ölümlerini deftere geçirir, onları kötü mesleklere girmekten ve fena hallerde bulunmaktan meneder, haklarını korur, fey ve ganimetten kendilerine ait hisseyi alıp aralarında dağıtırdı.⁷⁷

Osmanlı devletinde nakîbü'l-eşraflik makamı Yıldırım Bâyezid zamanında tahsis edilmiş, II. Bâyezid zamanında merkezlere ve vilayetlere Nakîbü'l-eşraf vekili unvanıyla memurlar tayin edilmiş ve bu müessese devletin ilgasına kadar devam etmiştir.⁷⁸

Nakîbü'l-eşrafların kadılar gibi belirli müddetleri olmadığından uzun seneler bu makamda kalabiliyorlardı.

⁷³ İpşirli, "Kazasker" 141.

⁷⁴ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 66

⁷⁵ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 70-71

⁷⁶ Baltacı, "Arpalık", **DİA**, İstanbul 1991, III., 392-393; İpşirli, "Kazasker", 142.

⁷⁷ Pakalın, "Nakîb-ül-eşraf", II, 647.

⁷⁸ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 268.

Nakibü'l-eşrafların ilk zamanlarda devlet hazinesinden yevmiyeleri yirmi beş akçe olup daha sonra artarak XVI. asır sonlarında yetmiş beş akçeye çıkarılmış sonraları bu miktar daha da artmıştır.⁷⁹

VII. ŞEYHÜLİSLÂMLIK

Osmanlı Devletinde şeyhülislâm unvanının ilk zamanlarda hangi tarihte kullanıldığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, Fatih kanunnâmesindeki kayıtlarda şeyhülislâmın ulemanın reisi olduğu belirtilmektedir.⁸⁰ Şeyhülislâmlar hakkındaki bu kayıtlar XVI. yüzyılın ortalarına kadar onların bütün ilmiye sınıfının mercii demek değildi. Zenbilli Ali Efendi'den itibaren şekillenmeye başlayan şeyhülislâmlığın en yüksek dini merci ve ilmiye sınıfının reisi manasına gelişi Ebussuûd Efendi'nin bu makama getirilmesiyle Kanûnî döneminde olmuştur.⁸¹

A. Şeyhülislâmın Tayini

Ebussuûd Efendi devrine gelinceye kadar (kendisi de dâhil) şeyhülislâmlık makamına gelişte belirli bir yol yoktu, kadıaskerlik, mevleviyet kadılığı ve yüksek derecede müderrislik yapanlar arasından seçilen bir kişi bu göreve tayin edilirdi.⁸² Fakat Ebussuûd Efendi'den itibaren ise Rumeli kadıaskerliği yaparak mâzul olan ulemâdan biri bu makâma tayin ediliyordu. Nadirde olsa bazen Anadolu kazaskeri veya bunun pâyelileri de bu göreve tayin edilmişti.⁸³

Şeyhülislâmlığa tayin işlemi sadr-ı 'azamın kadıasker veya kadıasker mâzulleri arasında kendisiyle anlaşabileceği birisini o makama sevk etmesi, ya da Padişahın bizzat kendisi sadr-ı 'azama hiç sormadan kadıasker veya kadıasker mâzullerinden birisini seçmesiyle olurdu.⁸⁴

⁷⁹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 166.

⁸⁰ Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 238.

⁸¹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 175-176; Kazıcı, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri**, 242.

⁸² Akgündüz Murat, **Osmanlı Devletinde Şeyhülislâmlık**, Beyan Yayınları, İstanbul, 2002, 165.

⁸³ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 177-178.

⁸⁴ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 189-190.

Şeyhülislâmın görev süresi XVI. yüzyılın ilk yarısından itibaren ortalama olarak 3-4 seneydi.⁸⁵

B. Şeyhülislâmın Bâyezid Medresesi Müderrisliği:

II. Bâyezid 911 H. (1505 M.)’de İstanbul’da yaptırdığı medresesinin müderrisliğini vakfiyesinde belirtildiği üzere şeyhülislâm olanların yapmasını şart koymuştu. Bu medresenin ilk müderrisi o tarihte şeyhülislâm olan Ali Cemâli Efendi idi. Vakfiye gereğince şeyhülislâm olan haftada bir gün ders okutacaktı. Pâye itibari ile medrese, inşâsını müteakiben ellili idi.⁸⁶

Şeyhülislâmların işlerinin çokluğu sebebiyle vakıf şartını yerine getirmek için kendileri tarafından ders vekili tayin edilmiştir ve bu şekilde meşihatın ilgasına kadar tedrisata devam edilmiştir.⁸⁷

Şeyhülislâmlar Bâyezid Medresesi’ndeki muridlerinden ve muzâflarından mülâzım verirlerdi. Bu konuda Raşid tarihinde ilmiyye mensuplarının mülâzım verme usûlünden bahsederken şeyhülislâmın Bâyezid Medresesi’ndeki muîd ve muzâflarından iki mülâzemet verme hakkı olduğundan bahsedilir.⁸⁸

C. Şeyhülislâmın Azli

Şeyhülislâmlar, vezir-i âzamla aralarının iyi olmamasından, vezir-i âzam aleyhine padişaha bir şikâyetle bulunmalarından ya da bir isyan hadisesinden, ihtiyarlık, hastalık gibi sebeplerden dolayı azledilirlerdi.⁸⁹

İlk şeyhülislâm azli Kanûnî devrinde Çivi-zâde Muhyiddin Efendi’nin azledilmesiyle gerçekleşmiş, fakat ilerleyen devirlerde şeyhülislâm azilleri artmıştır.⁹⁰

⁸⁵ Kramers, J.H., “Şeyhülislâm”, **İA.**, XI., 487.

⁸⁶ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 380-381, Mübahat Kütükoğlu, **XX. Asra Erişen Osmanlı Medreseleri**, TTK Ankara 2000, 85; Semavi Eyice, “**Beyazıt II Camî ve Külliyesi**” DİA, İstanbul 1992, VI. 45.

⁸⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 205.

⁸⁸ “...Şeyhülislâm hazretlerinin Sultan Bâyezid medresesinden her altı ayda bir kere muîd ve muzâfına iki mülâzemet...” Raşid Tarihi, IV, 49-50.

⁸⁹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 192.

⁹⁰ Akgündüz, 176.

D. Şeyhülişlâmların Maaşları

İlk dönemlerde şeyhülişlâmların kadıaskerlere oranla maaşları azdı. Ebussuûd Efendi döneminde şeyhülişlâmın maaşı hemen hemen dört kat artarak kadıaskerlerin maaşını geçti ve bu artış Ebussuûd Efendi'den sonra da devam etti. XVII. Yüzyıla gelindiğinde günlük ücret 800 akçeden fazlaydı.⁹¹

⁹¹ Akgündüz, 191-192.

İKİNCİ BÖLÜM
MÜLÂZEMET SİSTEMİ

I. MÜLÂZEMET USÛLÜ

Kelime olarak “lüzum” mastarından gelmektedir. Bir şeye veya bir kimseye sımsıkı bağlanmak, bir işe sarılıp onunla iştigal etmek anlamına gelir.⁹² İstilah olarak staj görmeyi ifade eder.⁹³ İlmiye ıstılahında, medrese tahsilini bitirip “icazet” alanların⁹⁴ gerekli kademelerden geçerek müderrislik ve kadılık almak için sıra beklmeleri ve meslekî tecrübe kazanmaları anlamında kullanılan bir tabirdir. Diğer bir ifade ile müderris namzetliği hakkını almış medrese mezunu demektir.⁹⁵

Bir medrese talebesi, Hâşiyeye-i Tecrid medreselerinden başlayıp, Hâriç ve Dâhil medreselerinin derslerini gördükten sonra arzu ederse Sahn-ı Semân veya Süleymaniye Medreselerine devam eder ve burayı tamamladıktan sonra icazetnâme alır.

Bundan sonra icazetnâme almış (mu'cez olmuş) olan medrese talebeleri, “Ruznâmçe-yi Hümâyün” a yazılırlar ve nevbet denilen müderrislik veya kadılık almak için sıra beklerdi.⁹⁶ Anadolu ve Rumeli Kadıaskerliğinin teşekkülünden sonra Rumeli ‘de vazife almak isteyenler Rumeli kadıaskerinin, Anadolu’da vazife almak isteyenler de Anadolu kadıaskerinin muayyen günlerdeki meclislerine devam edip “Matlab” denilen deftere (Ruznâmeye) isimlerini kaydettirirlerdi.⁹⁷ Böylece sıra beklemeye başlarlardı. Bu bekleyişe “nevbet” ve bu durumda olan dânişmendlere de “mülâzım” denirdi.⁹⁸

Osmanlı devlet teşkilatında mülâzemet sadece ilmiye sahasına mahsus bir terim değildir. Staj devresi anlamında Osmanlı idarî ve askerî teşkilatında da kullanılan bir tabirdir. Nitekim askerlik teşkilatında yüzbaşından aşağı derecedeki zâbitlere verilen unvandır.⁹⁹

İlmiye teşkilatında medreseden mezuniyet ile bir mansıba tayin arasında geçen belli süreye mülâzemet denildiği gibi, “Müddet-i Örfiyye” sini tamamlayarak tekrar beklemek

⁹² Şemseddin Sami, **Kâmus-i Türkî**, 1-2, 1399.

⁹³ Pakalın, II, 611, İpşirli, “Mülâzemet”, **DİA**, XXXI, 537-539.

⁹⁴ Pakalın, II, 612.

⁹⁵ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 45

⁹⁶ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 117.

⁹⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 45

⁹⁸ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, 117.

⁹⁹ Pakalın, II, 612.

üzere kadiasker divanına devam etmeye de mülâzemet denilmektedir. Bu manada mülâzemet kadılık ve müderrisliğin bir bölümü olarak da görünmektedir.

Özellikle “Sahn-ı Semân” ve Süleymaniye medreselerinin açılmasından sonra Anadolu ve Rumeli’de yapılan fetihler sebebiyle ilmiye sahasında yetişmiş elemana duyulan ihtiyaç fazla olduğundan medrese mezunları mezuniyetten hemen sonra bir vazifeye tayin edilirdi ihtiyaçtan dolayı da görev süreleri daha uzun oluyordu. Fakat zamanla medrese mezunlarının sayısı artınca, birikme ve yığılma meydana geldi. Bu da tayin için beklemeyi zorunlu hale getirmişti. Böylece medreseden mezun olanların adaletli bir şekilde göreve başlamalarını sağlamak üzere mülâzemetin ve nevbetin düzene konulması ve devletin bünyesine uygun bir sistemin benimsenmesi zarureti doğmuştur.¹⁰⁰

Mülâzemetle ilgili usûl ve kaideler eskiden beri mevcut olmakla birlikte başlangıçta muntazam bir mülâzemet defteri olmadığı gibi, bu defterdeki kaidelere de fazla dikkat edilmiyordu.¹⁰¹ Rebûlevvel 944 (1537)’de Ebussuûd Efendi’nin Rumeli Kadiaskerliği¹⁰² zamanına gelinceye kadar mülâzemet kaydına itina olunmayıp herkesin bir yolunu bulup mansıba dâhil olması mümkündür. Bu tarihte Anadolu Kadiaskeri olan Çivi-zâde Muhyiddin Efendi¹⁰³ umumen yabancı olanları mülâzemetten menetmiş, bunlar da bir araya gelerek Padişah’a arzihal etmişlerdir. Kanunî, şikâyetçilerin ruk‘alarını Ebussuûd Efendi’ye teslim edip, durumlarının incelemesini istemiştir. Ebussuûd Efendi bunlar için “ mahrûm olmaları şâyeste-i nâmusu saltanat değildir” diyerek her birini bir göreve tayin etmiş ve bundan sonra mülâzemet usûlünü bir düzene sokmuştur, mülâzımlar için de müstakil bir defter kullanılması usûlünü getirmiştir.¹⁰⁴ Ayrıca, ulemâdan her pâyeye için ne kadar mülâzım verileceği tespit edilmiş, yedi senede bir mülâzemet usûlü kanun olmuştur.¹⁰⁵

Özelikle Kanunî’nin saltanatı döneminde konu ile ilgili muhtelif tarihlerde hükümler çıkmıştır. Ebussuûd Efendi’nin Rumeli kadiaskerliği döneminde, Kanunî tarafından Anadolu Kadiaskerine gönderilen fermanda mülâzemet eden bütün kadı ve müderrislerin mülâzemet defterlerinin bir suretinin Rumeli Kadiaskeri’nde, bir suretinin ise Anadolu

¹⁰⁰ İpşirli, **Kadiaskerlik Müessesesi**, 92-93.

¹⁰¹ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 45.

¹⁰² M. Cavid Baysun, “Ebussuûd Efendi”, **İA**, IV, İstanbul 1945, 95-96.

¹⁰³ Baysun “ Çivi-zâde”, **İA**, III, 438-9.

¹⁰⁴ Atâî, 184.

¹⁰⁵ Atâî, 184, MüstakıMZâde Süleyman Saadettin, **Devhatü’l-Meşâyh**, yay. Haz. Ziya Kazıcı, Çağrı Yayınları İstanbul 1978, 26;

Kadıaskerinde olması, mülâzımlardan birine Anadolu Kadıaskerliğinden tedarik ve kaza verilirse Anadolu Kadıaskerinin defterine kaydolunup Rumeli Kadıaskeri defterine kaydolunmaması, eğer Rumeli’de mansıb verilirse Rumeli Kadıaskerinin defterine kaydolunması emrolunmuştur.¹⁰⁶ Fermanda ayrıca mülâzımların mülâzemet defterine kaydolma şartları ve usûlü aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

“Min ba’d anun gibi emr-i hümâyûnumla senün cânibinden bir mülâzime mansıb verildikde ol kimesneye, kimden mülâzım olmuşdu ve ne nasıl mansıb verildi ve ne tarihte virildi. İsmi ve iştiyhâriyle ve tarihiyle meşrûhan mülâzım defterine kaydeylesin. Kezâlik Rumeli Kadıaskeri dahi kendüde olan mülâzım defterinde, mahallinde bu tafsil üzere işaret eyleye ve Rumeli kadıaskeri cânibinden dahi mansıb verildikde kendüdeki mülâzım defterine evvel kaydetdüğüne göre, sendeki deftere, sen dahi kaydeylesin, bi’l-cümle virilen menâsıb bir cânibde kaydolunub birinde kaydolunmamağa aslâ emrim yokdur. Dâima iki cânibin defterinde her mansıb meşrûh mukayyed olmak gerekdir. Sen dahi bu emr-i hümâyûnumu kemâliyle ri’âyet eyleyüb ve mülâzım defterinin bir sûretin sıhhati üzere çıkarub mecmu’-ı mülâzımînin, eger kadı ve eger müderrisdir, kimden çıkmışlardır, kazâ ve tedarik ne tarihte virilmişdir, isimleri ve iştiyhârlarıyla mufassal ve meşrûh yazub divân-ı ‘âlî-şânıma teslîm eyleyesin ki mansıb virildikde divân-ı hümâyûnumda dahi mahallinde kaydoluna tâ ki mülâzım defteri kemâliyle mahfûz ve mazbût olub hiç vechle tezvîr ve telbîse mecâl olmaya.

Ve bazı kadılara ve müderrislere mansıb virildikde berât alınmayub husûsen ba’z-ı bunda hâzır bulunmayub yerinde tebdîl olanları berâtları ihrâcına mukayyed olmayub bu sebeble berât resmi dahi zâyî’ olur imiş, ol bâbda dahi emr-i cihânmutâ’ bunun üzerinedirki, divân-ı hümâyûnum olub divân günlerinde ne denlû kadılık ve medrese virilürse durduğı divân oldukda, anları isimleriyle yazub kimin mülâzımındır, ne tarihte ma’zul olub mansıb virilmişdir ve ne vechle âhar mansıba tebdîl olunmuşdur, tezkere yazub ol tezkerede şerh ve beyân eylesinki ana göre divân-ı hümâyûnumda olan mansıb defterine kaydoluna ki her kime verilürse ma’lum olub berât resmi zâyî’ olmayub berât etmeyenlerden talep olunub hükm-i hümâyûnum gönderile, bu bâbda benim ziyâde ihtimâm-ı şerîfim olmuşdur. Bu emr-i lâzimü’l-ittibâ’ı mukarrer bilüb bu hükm-i hümâyûnumu hıfzidesin ki sen ve senden sonra

¹⁰⁶ **Topkapı Sarayı Arşivi: H. 951-952 Tarihli ve E 12321 Numaralı Mühimme Defteri**, Yay. Haz. Halil Sahillioğlu; Takdim Ekmeleddin İhsanoğlu, IRCICA, İstanbul 2002, Hüküm: 431, 312-313.

gelen kadı'askerler dâimâ mazmûn-ı hümâyûniyle 'amel eyleyüb hiçbir zamanda hükmi-cedîd taleb olunmayub aslâ ve kat'a hilâfına cevâz gösterilmeye, şöyle bilesiz."¹⁰⁷

Fermanda görüldüğü üzere Kanunî döneminde mülâzemet sisteminin nasıl işlemesi gerektiği, mülâzımların deftere kaydolma usûlleri belirli şartlara bağlanmış, kadıaskerlerin mülâzemet gibi mühim bir görevlerinde dikkatli olmaları ve usûle riayet etmeleri emredilmiştir.

Kanunî devri kanunnâmeleri arasında yer alan ilmiye kanunnâmesi ile ilmiye teşkilatı ile ilgili hukûki düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle mülâzemet konusuna ciddi olarak temas edilmesi kanunun, mülâzemet usûlünün temellerinin atıldığı 944/ 1557 yıllarına doğru hazırlandığını göstermektedir. Padişah, fermanıyla mülâzemeteye dahil olmak için aranan şartları sıkı kurallara bağlamıştır. Mülâzımların görmesi gereken dersler, medresede okunması gereken kitaplardan ne adetçe ve ne miktarda okunduğunun mülâzımın elindeki temessükde kaydedilmesi, müderrislerin bu temessükü görmeden talebeyi kabul etmemesi emrolunmuştur. Bu kanuna riayet etmeyen müderrislerden veya talebeden her kim olursa olsun cezalandırılacaktır. Kanunnâmede açıkça bildirilen diğer hususlar şunlardır:

Ve âdet-i kadîme üzere kütüb-i mutebere ne vechile okunu-geldiyse, gerü ol vech üzere okuyalar ve acele edüb talebe dilek vechile terakkî kâd edüb kimesneye varmaya. Min ba'd bu yasağın bozub dilek vechile bir kimesneyi verirse ve anun gibi kimesneyi müderrîsinden her kangısı kabul ederse, azl etmekle komazın, itâb-ı azîme müstahak olur. Ve ol dilek vechile müderrîsîne varan talebe mansıb için kapu mülâzemetine gelmek olmaya.

Ve her müsta'id ki, müderris-i sâbıktan dershânedeki okunan kitablardan âdetçe ne mikdâr okuduysa, keyfiyeti ne vechile vâki' oldiyse, elinde temessüki olub içinde beyân oluna. Ve ol temessüki nazar etmedin müderris-i lâhık anı kabul etmeye.

Ve kütüb-i meşru'atdan dahi mutavvelâtdan ve muhtesrâtdan âdet-i kadîme üzere okuyalar. Husûsan ki, mansıb-ı kazâ sevdâsında ola.

¹⁰⁷ E 12321 Numaralı Mühimme, Hüküm: 431, 312-313.

Ve şuyûh-ı müderrisîn kütüb-i mu‘teberâtdan Şerh-i Adud ve Hidâye ve Keşşâf ve sair ihtiyâr etdikleri kitâbları edeler.

Ve kimesne kimesneden terğibâtla dânişmend ayartmak min ba‘d vâki‘ olmaya.

Ve müderrisîn, müsta‘iddine teklîf edüp Tetimme’lerde Şerh-i Şemsiye ve mâ fevkın etdireler; tâ İsfehânî’ye varınca.

Mülâzım olub kapuma mülâzemet geldikleri vakit ol temessük için müderrisînden alınan mektûbları bile getüreler.

Ve müderrisler yanlarında olan müsta‘idlere her haftada dört dersi müdâvemet etdüreler. Taksîr edeni te’dîb edeler. Taksîrde ifrât edeni red edeler.¹⁰⁸

Bu tarihten sonra çeşitli vesilelerle ulemâya yetişmiş talebelerini mülâzım vermek üzere belirli kontenjanlar tanındı. Padişahın cülûsunda, ilk seferinde, zafer kazandığında, şehzâde doğumunda bir teşvik ve ihsân olarak ulemânın iyi yetişmiş talebelerini mülâzım vermesi usûlü yerleşti.¹⁰⁹ 952 yılında şeyhülislâm Ebussuûd Efendi teşriften 6 mülâzım verdiği halde, kadiaskerler en çok 4, kadılar en çok 2 mülâzım vermişlerdir. Bu yıldan sonra Rumeli Kadıaskeri’nin teşriften mülâzım verme sayısında artış olmuştur.¹¹⁰

Zilkâde 954 tarihinde (1547) ulemâ zümresine mülâzım vermeleri izni çıkınca görevli ve mâzul pek çok âlim mülâzım vermiştir.¹¹¹ Nitekim bundan sonra şeyhülislâm Ebussuûd Efendi 10, mütekaid şeyhülislâm Fenârizâde Muhyiddin Efendi 10, Rumeli Kadıaskeri Muslihiddin Mustafa Efendi 7, Anadolu Kadıaskeri Sinan Efendi 5, Emir Efendi 7, Süleymaniye Müderrisi Hasan Çelebi 3, İstanbul Kadısı Muhyiddin Efendi 3, Edirne Kadısı Abdurrahman Çelebi 2, Semaniye Müderrisi Taşköprüzâde Ahmed Efendi 3, olmak üzere sıra ile diğer ulemâ mertebelerine göre mülâzım vermişlerdir.¹¹²

¹⁰⁸ Ahmed Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri**, (Kanunî Sultan Süleyman Devri Kanunnâmeleri) Fey Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, IV, 661.

¹⁰⁹ Uzunçarşılı, 45.

¹¹⁰ Nedim Ceylan, **951-959 (1544-1556) Tarihli Rumeli Kadıaskeri Ruznâmesi**, (İst. Üniv. Edebiyat Fakültesi Tarih bölümü mezuniyet tezi), İstanbul 1980, 11.

¹¹¹ İpşirli, “Osmanlı Devletinde Kazaskerlik”, 643.

¹¹² Ceylan, **951-959 (1544-1552) Tarihli Rumeli Kadıaskeri Rûznâmesi**, 18, İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 96.

Atâî'nin bildirdiğine göre Hamid Efendi'nin, Rumeli Kadıaskerliği döneminde bir defa Zilhicce 968, bir defa da Şa'ban 973'de nevbet ferman olunup, kadıaskerler onar, Bilâd-ı Selâse (İstanbul, Edirne, Bursa) kadıları beşer, ve diğer taht kadıları yani büyük mevleviyetler üçer mülâzım vermişlerdir ve bu kanun olmuştur.¹¹³

Ebussuûd Efendi'nin, "İrşâdü'l-Akli's-Selîm ilâ mezâye'l-Kur'ani'l-A'zîm" adlı eserini Pâdişah'a arzetmesi üzerine mevâcibine yüz akçe zam yapıp, sayfiye (yazlık) ve şita'iyeye (kışlık) hil'atler verilip, bütün talebesi mülâzım alınmıştır. Bu vesile ile mâzul ve görevde olan kadıaskerlerden de onar mülâzım alınmıştır.¹¹⁴

Muharrem 1004 tarihinde Sultan III. Mehmed döneminde padişahın tahta çıkışı vasıtasıyla mülâzemet nevbeti ile ilgili yeni kanun çıktı. Bunun üzerine mâzul yüksek dereceli ulemâ, kadıaskerler ve taht kadıları, yüksek medresede müderris olanlar eski tayinleri üzere mülâzım verip, padişah hocaları yirmi beşer ve eski şeyhülislâmlar yirmişer mülâzım verirlerdi. O sırada şeyhülislâm olan Bostanzâde Mevlânâ Mehmed Efendi'nin otuz mülâzım vermesi ferman olundu.¹¹⁵

Mülâzım verecek talebeleri olanlar, onları mezun yaparlardı, talebeleri olmayanlar ise şöhretli âlimlerin müstaid danışmendlerini alırlardı. Bu dönemde açığöz talebelerden bazıları kendilerinin ders okudukları hocalarının müsaadesini almadan bilhassa Pâdişah hocalarının mülâzımı olmak üzere o tarafa giderlerdi.¹¹⁶

XVIII. yy. da teşrif denilen şeyhülislâm tayinlerinde onaltı mülâzım verirlerdi. Şehzâde doğumlarında da aynı suretle olurdu. Rumeli Kadıaskerlerinin tayinlerinde sekiz, Anadolu Kadıaskerleri, Nakibü'l-eşraf tayinlerinde altışar, Hekimbaşı ile padişah imamı dörder, Mekke ve Kudüs kadıları beşer mülâzım verirlerdi. Fakat Şehid Ali Paşa vezir-i âzam olunca H.1127(1715)'de bu mülâzemet usûlünü düzenlemiş, suiistimal edilen mülâzemet usûlünü yeni bir nizâma bağlamıştır. Buna göre şeyhülislâm tâyinlerinde üçer ve kazasker tâyinlerinde de ikişer mülâzım verilmesi kanun olmuştur.¹¹⁷

¹¹³ Atâî, 243; İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 97

¹¹⁴ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 97. (bkz. Atai, 186)

¹¹⁵ Selânîkî Mustafa Efendi, **Tarih-i Selânîki**, Haz. Mehmed İpşirli, TTK, Ankara 1999, II, 513.

¹¹⁶ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 47; (Raşid Tarihi, IV, 50.)

¹¹⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 48.

Fakat XIX. yy. başlarına ait ruznamçelerde bu yeni usûlün uygulanmadığı görülmektedir. Şeyhülislâm tayininde kırk, kadıasker tayinlerinde dört mülâzım verilmiştir. 29 Muharrem 1218 (21 Mayıs 1803) yılında şeyhülislâm olan Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi göreve tayin olduğunda Rebûlâhir ayında yirmi, Cemâziyelevvel’de on sekiz, Cemâziyelevvel’de iki olmak üzere toplam kırk kişiyi teşriften mülâzım vermiştir.¹¹⁸ Şemseddin Ahmed Efendi 1217 Receb (Kasım 1802) ayında Rumeli Kadıaskerliği görevine tayin olduğunda teşriften dört mülâzım¹¹⁹ 1218 Safer (Mayıs/Haziran 1803) tarihinde Anadolu Kadıaskeri Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi göreve tayininde teşriften 4 mülâzım vermiştir.¹²⁰

II. MÜLÂZEMETİN BOZULMASI

XVI. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı müesseselerinde görülmeye başlayan bozulma emareleri ilmiye mesleğinde de kendini göstermişti. Bu emareler XVII. yüzyılda iyiden iyiye belirgin hale gelmişti.

Devlet tarafından ilgililere gönderilen fermanlarda bozuklukların nereden kaynaklandığı ve bunları engellemek için alınması gereken tedbirlerin neler olduğu bildirilmiş olmakla birlikte eski kanunlara uyulması istenmiştir.

Resmî nitelikteki bu tedbirlerin yanında o dönemlerin ilim ve devlet adamları da devletin tarihi ve teşkilatına ait eserlerinde, ilmî alandaki aksamalar hakkında görüşlerini bildirmişlerdir.

Bu dönemde ilmiye teşkilatındaki aksamaların müsebbibi mülâzımlık olarak görünmektedir. Nitekim Koçi Bey, ilmiye teşkilatının önceleri düzenli işlediğini, danışmend olmak isteyen bir ilim talibinin ulemadan birine devam edip öncelikle ondan mahreç dersi okuyup liyakati tespit edildikten sonra müderrislerden birine gönderilip böylece Hâric, Dâhil, Sahn medreselerini tamamlayıp zamanı geldiğinde mülâzım olup, ruznamçe-i Hümayuna adının yazıldığını belirtir. Yolu geldikte Sahn danışmendlerinin eskileri ki muîdlerdir, her birine birer Tetimme tayin olunurdu. 1003 (1595) tarihine gelinceye kadar danışmendler uzun zaman medreselerde ilimle meşgul olmadıkça mülâzım yazılmazdı.

¹¹⁸ RKR, nr. 174. 17. (bkz metin 15a -20a)

¹¹⁹ RKR, nr. 174, 2. (bkz metin 3b)

¹²⁰ RKR. nr. 174, 12. (bkz. metin 13 a)

Kimse kimsenin icazetsiz danışmendini almazdı. Bu sayede ilim erbabı içinde cahil olan, mansıba hakkı olmadan giren olmazdı. 1003 (1595) tarihinden itibaren bu intizam bozulmuş, hatır ve müsamaha yolu ile hak etmeyenlere mansıba girebilme yolu açılmıştır. Koçi Bey, kadıaskerin yetki ve sorumluluğunun büyük olduğunu ve mânsıbları rüşvet ile ehil olmayana verdiklerini ve mülâzemetlerin de yoluyla verilmeyip satılmaya başlandığından, voyvoda ve subaşı kâtipleri ve avam tabakasından birçok kimsenin beş on akçe ile mülâzım olup ardından kısa bir zamanda da müderris ve kadı olduklarından, mülâzımlıkların kanundan fazla verilir olduğundan, dindarlığı ve güvenirliliği olmayan kadıaskerlerin çeşit çeşit mülâzımlıklar yazıp rûznâmeyi doldurduklarından şikâyet eder. Ona göre ilmiyye alanındaki bozuklukların kısa sürede düzelmesi mülâzemet sistemine bağlıdır. Eğer mevâlî ve kadıaskerler mülâzımlığı satmazlarsa, hak edenden ve kanunda belirtilenlerden fazla mülâzım verilmezse ilim yolu düzelir. Nitekim Kadıaskerler birine arpalık veya bir görev verilirse teşrifden nice mülâzım yazarlar çok kısa zamanda ruznamçe-i Hümayunu doldururlardı. Bir iki yılda bir yeni mülâzımı yüz elliye çıkardılar demektir.¹²¹

Mülâzemet kanununa aykırı olarak Kanunî Sultan Süleyman, kendisine güzel kasideler takdimiyle teveccühünü kazanmış şair Bâkî'yi sıra bekletmeden mülâzım defterine kaydettirdi. Bâkî ertesi yıl 971 (1563)'de yirmi beş akça maaşla müderrisliğe başladı. Hâlbuki bu dönemde ruznamçeyi hümayuna kayıtlı olup nevbet bekleyen birçok mülâzım vardı.¹²² Mustafa Âlî de Bâkî gibi mülâzımlık için sıra beklemek istemedi ve şiirdeki ustalığını kullanarak Şehzâde Selim vesilesi ile kendini mülâzımlığa getirdi. Âlî daha sonra ilmiye yolunun güçlüklerini görüp Şehzâde Selim'in divân kâtibi olarak görev aldı.¹²³

Mustafa Âlî, kadıaskerlerin çeşitli vesileler ile bazı kimseleri mülâzım yapmalarını tenkit etmiştir. İlim mansıblarında yol alanların ehil kişilerden olmadığından, meslekte ilerlemeden avam takımından kimselere imamlık edenlerin bile bir yolunu bularak mülâzım olmasından, rüşvet kapısının açıldığından, giderek fetva makamının bile rüşvet vererek

¹²¹ **Koçi Bey Risalesi**, tahşiyeye eden Ali Kemal Aksüt, İstanbul 1939, 33-37

¹²² Uzunçarşılı, **İlmiye**, 46.

¹²³ Cornell H. Fleischer, **Tarihçi Mustafa Âlî: Bir Osmanlı Aydın ve Bürokrati**, çeviren; Ayla Ortaç, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, (Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını), İstanbul 1996, 32.

istenebildiğinden ve Sultan Süleyman'ın saltanatının son günlerine dek ilim yolundaki düzenin bozulduğunun fark edilmediğinden şikâyet eder.¹²⁴

Muhtelif dönemlerde çıkarılan fermanlarla mülâzemet sisteminde görülen aksaklıklar ve yanlış uygulamalar belirtilmiş ve bunların düzene konulması emredilmiştir. Sultan III. Mehmed 1006 (1598) yılında Rumeli Kadıaskerine bir ferman göndererek mülâzemetle ilgili dikkat edilmesi gereken önemli hususları vurgulamış, sistemdeki bozulmayı önleyici tedbirler almıştır. Yapılan bu düzenlemeler bize mülâzemet sistemindeki aksayan yönleri de göstermesi açısından önemlidir. Buna göre:¹²⁵

Bundan sonra mülâzım olacak olanların eşkâli deftere kaydedilecektir. Hala mülâzemette bulunanlar da eşkâllerini yazdırıp eline tezkire almayınca mülâzemetle kabul edilmeyeceklerdir. . Görevden ayrıldıktan sonra, ikinci müteâkib mülâzemetlerde İstanbul'a gelmeyenlerin isimlerinin yazılması gerekmektedir. Bu vesile ile bir mülâzım ölünce kendi ismi, babasının ismi veya ismi aynı olan başka bir adayın hile yaparak tarîke girebilmesi önlenmiş olacaktır. Mülâzemet konusunda önemli bir husus da mülâzımların eşkâlinin belirlenmesidir. Bu sayede yapılmak istenen sahtekârlıklar önlenecektir.

Nitekim 1008-1009 (1600-1601) tarihli Rûznâmede mülâzım alınanların kendi ismi, baba ismi, ve memleketi yazıldıktan başka çoğu kere “Haffü'l-lihye”, “vasatü'l-kâme”, “fi aynihi'l-yümnâ eserü'l-ceraha”, “köşeç”, “kasîrü'l-kâme”, “asfaru'l-lihye”, “tavîlü'l-kâme” gibi onun dış görüntüsünü belirleyen sıfatları bulunmaktadır.¹²⁶

İlmiye sınıfına mensup olmanın sağladığı sosyal imkânlar dolayısıyla, bilhassa köy menşe'li birçok kişi küçük kasaba medreseleri vasıtasıyla ilmiye sınıfına dâhil olmaya çalışıyordu.¹²⁷ Raşid tarihinde bu hususta Anadolu'da olan haşerâtin çift bozarak elde ettikleri akçelerle mülâzemetleri satın aldıkları bu yolla birçok cahilin mülâzım olduğu bildirilmektedir.¹²⁸ İlimden uzak kimseler memleketlerini bırakıp bir yolunu bularak

¹²⁴ Gelibolulu Mustafa Âlî, **Mevâ'idü'n-Nefâis fi Kavâ'idü'l-Mecâlis**, (yazmadan tıpkı basım), İstanbul Üniv. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1956, 102-103

¹²⁵ Ahmet Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri**, (III. Mehmed Dönemi Kanunnâmeleri), Osmanlı Araştırmaları Vakfı (OSAV), İstanbul 1994, VIII, 634. (Süleymâniye Kütüphanesi, **Reisülküttâb**, No: 1004, v. 69/b-71/a)

¹²⁶ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 120.

¹²⁷ Halil İncalcık, “Kazasker Ruznamçe Defterine Göre Kadılık”, **Adalet Kitabı**, Editörler Bülent Arı, Selim Aslantaş, Ankara 2007, 122

¹²⁸ Raşid Mehmed Efendi, **Tarih-i Raşid**, Matbaa-i Amire, İstanbul 1282, 3-4, 47-48.

mülâzımların rağbet etmedikleri kenar medreselerden birinde bir süre müderrislik yaparak mesleğe girmiş oluyordular. Bu durum meslekten yetişen talebelerin sayısının azalmasına sebep oluyordu. Nitekim III. Mehmed devri 1006 (1598) tarihli fermanda “ba‘zı eşirra vilâyette karar edemeyüb gelüb dânişmend olub ilimden bî behre olmağla mevâlî hizmetlerinde dahi olamayıb birer tarikle bağçe ve furun ve öküz anbarı hocası olub nevbette bu tarikle yüz kırk nefer kimesne olagelmiştir” denmektedir. Bu hususta ihtimam gösterilmesi 963 senesinde kaç kişi mülâzım olmuşsa, yine o miktar alınıp daha fazla alınmaması emredilmiştir. Ayrıca kenar medreselerden mülâzım alınmaması da emredilmiştir.¹²⁹

Fermanda mülâzemet yollarına da özellikle dikkat edilmesi istenmiştir. Haremeyn’den başkasında teşriften mülâzım kabul edilmemesi, mevtâdan iki nevbetlik danişmend mülâzım alınıp, diğerlerinin tevzi olması, mevâlînin müte‘akid olarak alınan mülâzımlarının önlenmesi, asıl kaç mülâzım verilirse o kadar mülâzım alınması diğerlerinin alınmaması, kenar medreselerden mülâzım alınmaması ve yeni mülâzımlara üç seneyi tamamlamadan mansıb verilmemesi emredilmiştir.

Müderrisler arasında danişmendsizlik ayıp görülüp ve bu nedenle danişmendi olmayanların belki de azilden korkup cahil kimseleri danişmend edindiği bildirilmiş, bu durumda müderrise danişmendsizliğin değil, cahil danişmend tutmanın ayıp olduğu bundan sonra müderrislerin danişmendliğe lâyık olanları danişmend edinmeleri emredilmiştir.¹³⁰

1048 (1638) senesinde şeyhüislâm mülâzımlarından olan Molla Hüseyin isimli kimse medrese için Rumeli Kadıaskerine mülâzemet ederdi. Matlabı başka bir kimseye verildiğinde Kadıaskere gelerek şikâyette bulundu hakkının imtihansız bir şekilde başkasına verildiğini, hak etmeyene ilmiye mansıbı verildiğini belirtti. Anadolu kadıaskeri Mu‘id Ahmed Efendi Molla Hüseyini değnekle tazir etti. Şeyhüislâm durumdan haberdar olunca ve kadıaskerlere şöyle haber gönderir. “ Var kadıaskerlere hususan Anadolu kadıaskerine söyle, fukara-i kuzâta merhamet ve hallerine münasib menâsıb ile tesliyet edip, unfa cevri ile mu‘ameleden ve şikâyet edilmekten hazer etsinler”. Buna mu‘id Ahmed Efendi ise “Biz, her birinin zamanı-ı azl ü nasb ve istihkakın biliriz, verilecek mansıb mahlûl oldukça huzur-ı

¹²⁹ Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri**, VIII, 634.

¹³⁰ Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri**, VIII, 636.

hümâyuna tarîki ile telhîs olunur” diye cevap verir. Bu olay üzerine Mu‘îd Ahmed Efendi azledilir ve Anadolu Kadıaskerliği İstanbul Kadısı İsa Efendi’ye verilir.¹³¹

Haksızlığa uğrayan mülâzım adayları imtihan olub hak edenin ortaya çıkması, haksız yere mülâzım kabul edilenlerin defterden silinmesini isterlerdi. Bu konuda Âlî, yüksek mevkideki kadıların da rüşvet ile mansıb aldığından, ulemadan makamına layık olanın çok az olduğundan, kadıaskerlerin bile medrese öğrencilerine yer vermeyip de bu yolda iş gördüğünden azledildiklerinden bahsederek şöyle demektedir:

“Kadıasker Efendiler gerçi

Mansıbını ilmin ile al derler

Okutun Fazlını görün diyene

Hocaya hizmet eyle gel derler”¹³²

İlmiye tariki dışından mesleğe giren diğer bir zümre de “Cündî” denilen ve belirli miktarda ücret alan yeniçeri, sipâhî, topçu ve kalafatçılardır. Bunlar bir yolunu bularak mesleğe girerlerdi.¹³³ Bununla beraber bu da liyakat esasına bağlı idi. Nitekim III. Mehmed dönemine ait 1006 tarihli ferman’da bu husus üzerinde durulmakta, cündî akçesi alanlar içerisinde liyakatli kimseler var ise mümeyyiz huzurunda imtihan olmaları ve ilk kademedен mesleğe girmeleri bildirilmektedir.¹³⁴

Mülâzemet yolunun düzene girmesi için yapılan çalışmalara rağmen XVIII. yy. da hala bu bozulmanın devam ettiği görülür. Raşid tarihinde¹³⁵, mülâzemet usûlunun düzensiz bir şekilde işlediği, mülâzemetin ehil olup olmayana bakılmadan maddî gücü fazla olanlar arasında kim daha fazla ücret verirse ona verildiği anlatılır. Bu yolla mülâzım olanların sayısının artması ile Anadolu da çift bozup gelen¹³⁶ cahil kimseler mülâzemet satın alırlardı,

¹³¹ Naîmâ Mustafa Efendi, **Târih-i Na‘îmâ (Ravzatü’l-Hüseyn fî Hulâsati Ahbâri’l-Hâfikayn)**, Haz. Mehmed İpşirli, TTK, Ankara 2007, II, 862-863.

¹³² Âlî, **Mevâ‘idü’n-Nefâis**, 105- 106.

¹³³ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 114.

¹³⁴ Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri**, VIII, 635.

¹³⁵ Raşid Mehmed Efendi, **Raşid Tarihi**, IV, 48.

¹³⁶ Köylülerin ziraatla uğraşıp geçimini sağladığı araziye terk etmeleridir. Arazisini, sebepsiz yer e bırakıp hem ziraî, hem de askerî yönde devleti zarara sokan kişiden, işini bıraktığı için çift bozan vergisi alınır. Ziya Kazıcı, **Osmanlı’da Vergi Sistemi**, Bilge Yayınları, İstanbul 2005, 111-112.

Mülâzemeti hak edenlerden ise muîd ve muzâf olmaları istenerek ümitleri söndürölüp, mülâzemet yolları engellenirdi. İlmîyedeki düzenin sağlanması için Edirne’de rikab-ı hümayun kaymakamına hitaben gönderilen hatt-ı hümayun suret-i aşığıdır.

“Sen ki Kaimmakamımsın,

Tarik-i ulemâda ehil ve nâehle bakılmayıb kesret-i mülâzemet verilmek ilm-i şerifin adem-i rağbetine müstahikkînin mezelletine bâ’is olmağla fî mâba’d bî- vech-i bahane ile mülâzemet verilmeyub ancak medaris ve mevleviyette nasb ve hareket vuku’unda vaz’ı kadîmîsi ne ise mu’tâd üzre verilecek mülâzemetlerin vakitleri geldikde veyahut bir müstahikka mülâzemet verilmek iktiza ettikde şöhet-i şayiası, ve kaç yaşında olduğı ve kimden okuduğı ve ne okuduğı efendi dâ’imizin ma‘lumu olub ve işareti olduğı ma‘lumun oldukdan sonra rikab-ı kâm-yâbıma arz eyleyesin ve mülâzemet arz olunan ulemazâdeden ise ancak kimin oğlu olduğı arz olunmak kifayet eder, kaç yaşında olub ve ne okuduğunu i’lâma hâcet yokdur.”¹³⁷

Bu Hatt-ı Hümayunla Mülâzemet usûlünün ıslahı için birtakım tedbirler alınmakla beraber ulemâ oğullarının hakkında eskiden beri devam eden kanuna dokunulmaması emredilmiş, yalnız ulemadan kimin oğlu olduğı belirlenmesi, yaşının ve tahsil derecesinin sorulmaması istenmiştir. Osmanlı Devleti’nde ilmiye sınıfına tanınan imtiyazlar ilk defa II. Murad tarafından Molla Fenâri ailesine verilmiş, daha sonra bu imtiyazlar devam ederek diğet ulema çocuklarına da tanınmaya başlanmıştır.¹³⁸ Başlangıçta sadece bir teşvik ve taltif unsuru olarak kullanılan bu ihsanlar giderek ulemanın çocuklarının korunması, himaye edilmesi alışkanlık haline gelmiştir. Nitekim III. Mehmed’in 1006 tarihli fermanında da bunların eşit tutulmamaları, aralarında fark olması gerektiğı belirtilmiştir.¹³⁹

Bu hatt-ı Hümayun gereğince mülâzemetlerin tahsil görüp medreseden yetişmişlere verilmesi hususu belirtilmiştir. İkinci bir hatt-ı hümayunla da mülâzemet hususunda şeyhülislâmıdan istenilen bilgi alındıktan sonra, şeyhülislâm, kadıasker, kadılar ve

¹³⁷ Raşid Tarihi, IV, 48.

¹³⁸ İbrahim Hakkı Aydın, “Molla Fenâri”, DİA., XXX, 245-246.

¹³⁹ Akgündüz, Osmanlı Kanunnâmeleri, VIII, 633.

diğerlerinin verdikleri mülâzım sayısı tahdit edilmiştir. “ Tertib-i Nizam-ı Mikdar-ı Mülâzemet” başlığı altında şöyle deniliyor.¹⁴⁰

“Zikri mürur eden mülâzemetler hususunun keyfiyetine verilen nizam gibi kemiyetine dahi intizam verilmek murad-ı hümayun-ı padişah-ı enâm olub aded-i mu‘tad sualini mutazammın şeyhülislâm Efendiye hitaben hatt-ı hümayun sadır olmağın kadimü’l-eyyamdan berü teşrif namına ibtidâ-yı nasblarında ve veladet-i hümayun vukuunda şeyhülislâm olanlara on altı ve Sadr-ı Ruma sekiz ve Sadr-ı Anadolu ile nakibü’l-eşrafa altışar ve hekimbaşı ile imam-ı sultânîye dörder ve Mekke-i Mükerreme ve Kuds-ü Şerif Kadısı olanlara beşer şeyhülislâm efendiler işaretiyle murad olunan mertebeye müstakillen mülâzemetler verilirdi ve şeyhülislâm hazretlerinin Sultan Bâyezid medresesinden her altı ayda bir kere mu‘id ve muzâfına iki mülâzemet ve sadreyn efendiler dahi her altı ayda bir kere tezkirecilik teşrifi namıyla bir mülâzemet ve müderris efendiler tekmil-i devre-i mûtade-i tedris edince Mûsıla-i Sahn dan Sahn’a ve andan altmışlıya ve Mûsıla-i süleymaniye’den Süleymaniye’ye ve andan mansıb oldukda birer mülâzemetlerin iade iade namıyla bir müderrisi molla olunca dörder mülâzım yazar deyü şeyhülislâm Mirza Efendi Hazretleri cevap yazdıkdâ fî-mâbâd zikrolunan mülâzemetlerin bir hadd-i mu‘tedle tenzîl olunmak ve namus-ı ilm-i şerif tekmil olunmak bâbında sadır olan hatt-ı hümayun şevketmakrundur ki zikr olunur.” Dendikten sonra hatt-ı hümayun sureti zikrolunur:

“Sen ki Kaim-i makamımsın,

Arz olunan mülâzemet defteri, manzur-ı hümayunum oldu, şeyhülislâm efendiler mansıbında üç mülâzemet ve kadıasker efendiler mansıbında ikişer mülâzemet ve Sultan Bâyezid Medresesi danışmendlerine senede dörder mülâzemet ve kadıaskerlerin müddet-i nasblarında tezkirecilik namıyla ancak bir mülâzemet ve medreseden Sahn’a varanlara birer ve Sahn’dan İbtida-i Altmışlıya varanlara birer ve Süleymaniye’ye varanlara birer ve Süleymaniye’den mansıb olanlara birer mülâzemet verilsin ve mülâzemetler bir hadd-ı muayyene tenzîl oluncaya dek bu vech üzere verilsin ve bundan ziyade arz olunmasın.”

Bu Hatt-ı Hümayûn gereğince hareket edilmesi durumunda, dört yüzden fazla müderrisin iadedden mülâzım yazılmak üzere medreselerde beşer onar sene hizmet eden

¹⁴⁰ Raşid Tarihi, IV, 49-50.

binden fazla danışmendlerinin mağdur olacağı Padişaha arz edilmiştir. Bunun üzerine yine eskisi gibi her müderrisin mansıb alınca yani bir üst medreseye terfi edince dörder mülâzım yazmaları usûlüne devam edildi. Aynı zamanda Edirne ve Bursa Medreselerindeki mülâzemetler de kaldırıldı.¹⁴¹

Bu hatt-ı Hümâyûnun uygulanması bir müddet devam etmişti. Sultan I. Mahmud, bozulmuş olan ilmiye sınıfını ıslah etmek için Seyyid Mürteza Efendi'yi Anadolu Kadıaskeri iken şeyhülislâm yapmıştır. Mürteza Efendi zamanında 1163 (1750) de yine medreseler ile mülâzemet sisteminin ıslahı için faaliyet gösterilmiştir. Fakat yüksek ilmiye rütbesinde olan ulemanın evlâdına tanınan imtiyazlar kaldırılamamıştır.¹⁴²

III. Selim döneminde hatt-ı hümâyûnlarla tedbirler alınmaya devam edilmiştir. İلميye alanında eski kanunlara uyulması, ehil olmayanların mesleğe kabul edilmemesi, rica ve şefaitle kimseye ruus verilmemesi emredilmiştir. Şeyhülislâma yazılan hat bu hususta açık fikirler vermektedir.

“Tarik-i tedrisin nizamına dair bundan akdem sâdır olan hatt-ı hümâyûnun mefhumu kemakân düstürülamel tutulup bir vechile hilafına hareket olunmıya ve fimabad rikâb-ı hümayunuma telhîs olunup hatt-ı hümayunum sâdır olmaksızın hiçbir ferde ruûs itâ olunmıya ve imtihanda âla ders okuyanlara ruûs verilüp baki müstefileri bakiyetü'l-ımtihan tahrir olunalar ve dikkatle aralık aralık bakiyetü'l-ımtihan olanlara ve kibar mevâlîzâdelerin ve müstedilerine bi'l-istizam hatt-ı hümayunumla ruûs verile ve badelyevm rica ve şefaitle asla ruus verilmeye ve tarik-i ilm-i şeriat, bu vechile gayet himayet ve nâ ehilden siyanet oluna.”¹⁴³

III. MÜLÂZEMET YOLLARI

A. Nevbet Yoluyla Mülâzemet

Belirli aralıklarla yüksek dereceli kadı ve müderrislerin mülâzım vermeleridir. Ebussuûd Efendi'nin Rumeli Kadıaskerliği zamanındaki düzenlemede yedi yılda bir olmak

¹⁴¹ Raşid Tarihi, IV., 50-51.

¹⁴² Uzunçarşılı, 52.

¹⁴³ Enver Ziya Karal, Selim III.'ün Hat-tı Hümayunları (1789-1807), T.T.K. Ankara 1988., 129

üzere düzenlenmiştir.¹⁴⁴ Bu yedi yıl kaidesine tam olmamakla birlikte XVI. yy da riayet edildiği görülmektedir.¹⁴⁵

Tezimize konu olan 1217 Receb-1223 Cemâziyelevvel tarihli 174 nolu mülâzemet defteri ve 1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevvel tarihli 179 nolu mülâzemet defterlerinde nevbet yoluyla mülâzemet örneğine rastlanmamıştır.

B. Teşrif Yoluyla Mülâzemet

Şeyhülislâm, mevâlî, yüksek medrese müderrisleri ve büyük şehir müftülerinin göreve tayinlerinde, görev değişikliklerinde, sefere katılmalarında “ teşriften” mülâzım vermeleri usûldendi.

İncelediğimiz 1217 Receb- 1224 Cemâziyelevvel tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarında, şeyhülislâmlar, Anadolu ve Rumeli kadıaskerleri, Mekke, Medine ve Kudüs kadılıklarına atanan kadılar “teşrif” den mülâzım vermişlerdir. Ayrıca padişahın tahta oturduğunda da üst düzeydeki ilmiye mensuplarının teşrifâtan mülâzım verdikleri görülmüştür.

İncelediğimiz defterlerdeki kayıtlarda şeyhülislâmlar meşihat makâmına geldiklerinde “teşrif” den 40 mülâzım vermişlerdir. 174 nolu defterde; 29 Muharrem 1218 (21 Mayıs 1803) yılında şeyhülislâm olan Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi ¹⁴⁶ göreve tayin olduğunda Rebûlahir ayında 20, Cemâziyelevvel’de 18, Cemâziyelahir’de 2 olmak üzere toplam 40 kişiyi teşriften mülâzım vermiştir. Aynı şekilde 179 numaralı defterde geçen kayıttaki Dürriyâde es-Seyyid Abdullah Efendi 2 şevval 1223 tarihinde fetva makamına teşrifleri vesilesi ile aynı yılın Zilkâde ayında teşriften 40 mülâzım vermiştir. Bunlardan ilk 18 mülâzım Bâyezid Medresesi’nden 9 muîd ve 9 muzâftır.

İncelediğimiz kayıtlarda Anadolu ve Rumeli kadıaskerliğine tayin edilen kadıaskerler teşriften 4 mülâzım vermişlerdir.

¹⁴⁴ Atâî, age, 184.

¹⁴⁵ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 100.

¹⁴⁶ Müstakımzâde Süleyman Saadeddin, **Davhatü'l-Meşâyih**, 119-120; **İlmiyye Sâlnâmesi**, yay. Haz. Seyit Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş İşaret yay. h. 569, 458.

174 nolu ruznâmede mührü bulunan Şemseddin Ahmed Efendi Receb 1217 (1802) yılında Rumeli kadıaskeri olduğunda teşriften 4 mülâzım, Safer 1218 (1803)' de Anadolu kadıaskeri olan Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi teşriften 4 mülâzım vermiştir. 179 nolu defterde, Cemâziyelahir 1223(1808) yılında Anadolu Kadıaskeri olan Hafız Ahmed Kâmili Efendi teşriften 4, aynı yıl Rumeli kadıaskeri olan Derviş Mehmed Efendi teşriften 4 mülâzım vermiştir. 1224 Muharrem tarihinde Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Rumeli kadıaskeri olunca usûl gereği teşriften dört mülâzım vermiştir.

İncelediğimiz mülâzemet defterlerinde Mekke, Medine, Kudüs kadılıklarına atanan kadılar o beldenin teşrifâtından mülâzım vermişlerdir.

174 numaralı defterdeki kayıtlarda, Dabbağzâde Mustafa Efendi Medine-i Münevvere kadısı olunca usûl gereği teşriften 4 mülâzım vermiştir. Kudüs kadısı olan es-Seyyid Abdurrahim Efendi teşriften 4 mülâzım vermiştir. 179 numaralı defterdeki kayıttaki Mekke-i Mükerrime kadısı olan Halil Efendi'nin teşriften 4 mülâzım verdiği görülmektedir.

“Teşrif” den mülâzım verme yollarından biride padişahın tahta oturuşu vesilesi ile üst düzey ilmiye mensuplarının teşrifâttan mülâzım vermeleridir. 179 nolu ruznâmede Sultan II. Mahmud'un tahta oturduğunda sadrâzam, nakîbüleşraf, şeyhülislâm, Anadolu ve Rumeli kadıaskeri ve kadı teşrifâttan mülâzım vermişlerdir.

Bu vesile ile 1223 Receb tarihinde, Sadrâzam Mustafa Paşa teşrifâttan 25 mülâzım, nakîbüleşraf es-Seyyid Abdullah Efendi 3 mülâzım, şeyhülislâm Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi 25 mülâzım, Rumeli Kadıaskeri Derviş Mehmed Efendi 5, Anadolu kadıaskeri Hafız Ahmed Kâmili Efendi 4 mülâzım vermiştir. Kadı olan Dürrîzâde Mehmed Hidayetullah Efendi de 1223 Cemâziyelahir'de bu vesile 2 mülâzım vermiştir. Burada dikkati çeken husus teşrifâttan sadece ilmiye mensuplarının değil sadrâzam Mustafa Paşa'nın da 25 mülâzım vermiş olmasıdır.

C. Mevtâdan Mülâzemet

Ulemâdan vefat edenlerin geride kalan dânişmendleri belli usûller içerisinde mülâzım olurdu. Eğer kalan talebeler çok ise bunlar, liyakâtli, güvenilir bir âlim tarafından imtihan edilir ve mülâzemetin “intihab” ve “umum” dereceleri belirlenirdi. Bu mülâzımlardan bir kısmı nevbetten sonra mülâzım olmak için sıraya girerdi.

Hocanın vefatından sonra, bundan istifade etmek isteyen birçok kimsenin hak iddia edebilmesi mümkündür. Bu yüzden mevtâdan mülâzemet ihtilafı idi. Bu durumda şikâyetler kadıaskerlere yapılırdı çünkü kadıaskerlik bu konuda geniş yetkilere sahipti.¹⁴⁷

İncelediğimiz 1217 Receb-1224 Cemâziyelevvel tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarında, mevtadan mülâzemet örnek bulunmamaktadır. Rumeli kadıaskerliği ruznamçesi 85 numaralı defterde geçen mevtâdan mülâzemet kaydına göre Edirne’de Sahn Saraciye müderrisi iken vefat eden el-Hâc Mustafa Efendi’nin muîdi olan Abdülbâki b. el-Hâc Mustafa mevtadan mülâzım olmuştur.

D. Muîdlikten (İ‘âdeden) Mülâzemet

Mülâzım verme hakkına sahip olan yüksek medrese müderrisleri, muîdlerinden ve talebelerinden lâyük olanları mülâzım verirlerdi. Büyük kadılar (mevâlî), eğer medreseden kadılığa geçmişler ise ayrıldıkları medresedeki muîdlerini i‘âdeden mülâzım verirlerdi. Ayrıca kadılık yaptıkları şehrin medreselerinden birinde ders okutan büyük kadıların mülâzım vermeleri gerektiğinde, buradaki muîdlerini iadeden mülâzım verirlerdi.

Daha önce belirtildiği gibi Bâyezid Medresesi vakfiyesi gereğince medresenin müderrisliğinin şeyhülislâmlar tarafından yapılması şarttı. İncelediğimiz defterlerde Bâyezid Medresesi müderrisliği yapan şeyhülislâmların muîdlerini ve muzâflarını iadeden mülâzım verdiklerini görüyoruz.

174 numaralı ruznâmede, şeyhülislâm olan Ömer Hulûsî Efendi 1217 yılı Recep ve Zilkâde aylarında Sultan Bâyezid Medresesi’nde talebeleri olanlardan muîdi evvel, mu‘îd-i sâni, muzâf-ı evvel, muzâf-ı sâni olmak üzere iadeden toplam on sekiz mülâzım vermiştir.

Bir medreseden başka bir medreseye terfi eden müderrisler görev yaptıkları medreselerdeki muîdlerinden birini mülâzım vermişlerdir. İncelediğimiz kayıtlarda Dâhil Medreseleri’nden sonra gelen daha üst seviyedeki Mûsıla-i Sahn, Sahn-ı Semân, Altmışlı ve Süleymaniye Medreselerindeki yüksek seviyedeki müderrislerin muîdlerini mülâzım verdiği görülmektedir. (bkz. tablo 4)

¹⁴⁷ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 104

Şânîzâde Mehmed Ataullah Efendi¹⁴⁸, Zilkâde 1217 (1803) yılında Mûsıla-i Sahn derecesiyle müderris olduğu Bâyezid'taki Sahhaf Karaca Ahmed Dersiyyesi'nden Sahn-ı Semân'a hareketinde muîdi olan es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hâc İsmail'i iadeden mülâzım vermiştir. Ahıskavî Süleyman Efendi müderrisi olduğu Sahn-ı Seman'dan Altmışlı Kadı Abdü'l-Halîm Medresesi'ne hareketinde iadeden Derviş Ömer Hulûsî b. Ahmed'i mülâzım vermiştir. 179 nolu ruznâme'de; Boyabâdi Hafız Mehmed Efendi Hâmise-i Süleymaniye Nûru Osmaniye Medresesi'nden Süleymaniye Medreseleri'nden birine hareketinde muîdi olan Seyyid Lutfullah b. Mehmed'i iadeden mülâzım vermiştir.

Medreseden kadılığa atanan kadılar ise ayrıldıkları medreselerdeki muîdlerini iadeden mülâzım vermişlerdir. İzmir, Selânik, Üsküdar, Galata, Havass-ı Refia kadılıklarına atanan kadılar Süleymaniye Medreseleri'ndeki muîdlerinden iadeden birer mülâzım vermişlerdir. Bunun dışında medreseden diğer kadılıklara atanan müderrislerde muîdlerini iadeden mülâzım vermişlerdir.

es-Seyyid Mehmed Sadık Efendi Üsküdar kazası tevcihinde (Rebiulevvel 1218) Mûsıla-i-i Süleymaniye Çorlu Medresesinde muîdi olan es-Seyyid Ali el-Üsküdarî'yi iadeden mülâzım vermiştir.

179 nolu ruznâme'de; Boyabâdi Hafız Mehmed Efendi Hâmise-i Süleymaniye Nûru Osmaniye Medresesi'nden Süleymaniye Medreseleri'nden birine hareketinde muîdi olan Seyyid Lutfullah b. Mehmed'i iadeden mülâzım vermiştir.

E. Müstakil Arz ile Mülâzemet

Çalışkanlığı veya herhangi bir hizmette yararlılığı görülen danışmendler bir yetkilinin vasıtası ile müstakil arz edilip mülâzım olurlardı.¹⁴⁹

İncelediğimiz 1217 Receb – 1224 Cemâziyelevvel tarihlerinde mülâzım olanların çoğu müstakil olarak mülâzemeteye kabul edilmiştir. Fakat müstakil olarak mülâzım olanlardan birkaçı istisna, mülâzımın kimin mülâzımı olduğu açıklanmamış, sadece

¹⁴⁸ Bkz. Şânî-zâde Mehmed Ataullah Efendi, **Şânî-Zâde Tarîhi: Osmanlı Tarihi** (1223-1237/ 1808-1821) , Hazırlayan: Ziya Yılmaz, Çamlıca yay. İstanbul 2008, I, XLV-LVIII

¹⁴⁹ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 109.

mülâzımların künyesi, nereden oldukları, müstakil olarak mülâzım oldukları ve mülâzemet tarihleri verilmiştir. Hangi vesile ile mülâzım oldukları hakkında herhangi bir kayıt yoktur.

İncelediğimiz defterlerde şeyhülislâm tarafından müstakil arz edilen mülâzım kayıtları görülmektedir. 174 nolu ruznâmçede 1217 yılında Ömer Hulûsî Efendi Şehabeddin b. Ali'yi müstakillen mülâzım vermiştir. 179 nolu ruznamçede 1223 Cemâziyelahir 'de Saray Bosna'dan Mevlâ Hüseyin Necib b. Mustafa, şeyhülislâm Ahmed Ataullah Efendizâde Mehmed Arif Efendinin işaretiyle müstakil olarak mülâzemeteye kabul olunmuştur. Aynı tarihte Ahmed Raşid b. Hüseyin, şeyhülislâm Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es'ad Efendi isteği üzerine arz edilerek müstakil mülâzım olmuştur.

Müstakil olarak mülâzım olanlar hakkında verilen diğer bir bilgide donanma hizmetinde bulunanlardan 3 kişinin mülâzemeteye kabul edilmesidir. 174 nolu ruznamçede Osman b. İbrahim, es-Seyyid Ahmed b. Mustafa, Mehmed b. Mahmud, donanmada imamet hizmetinde bulunmakla müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulmuşlardır. Ayrıca 1218 senesinde Osman b. Ali imtihan ile başarılı olmuş ve müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Bu durumlar dışında müstakil olarak mülâzemeteye kabul edilenler hakkında hangi vesile ile müstakil mülâzım olmayı hak ettikleri konusunda açıklayıcı bir bilgi yoktur.

F. Tezkire Hizmetinden Mülâzemet

Görevde bulunan kadıaskerlerin altı ayda bir tezkirecisini mülâzım olarak vermesi usûldü.

İncelediğimiz defterlerde Anadolu ve Rumeli kadıaskerleri göreve atandıktan sonra altı ayda bir tezkirecisini mülâzım vermişlerdir. 174 nolu defterde, Rumeli Kadıaskeri Şemseddin Ahmed Efendi Receb 1217 tarihinde göreve başladıktan sonra 1218 Muharreminde görevde altı ayı dolunca usûl üzere tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım, altı aydan sonra 1218 Receb ayında tekrar tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım, Şaban 1222'de göreve ikinci defa tayininden sonra Safer 1223 de tekrar tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım olmak üzere tezkirecilik teşrifâtından toplam 3 mülâzım vermiştir. Anadolu Kadıaskeri Ömer 'İzzet Efendi Receb 1217 ve Zilhicce 1217 de olmak üzere toplam 2 mülâzım, daha sonra Anadolu Kadıaskeri olan Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Receb 1218'de 1

mülâzım, Anadolu Kadıaskeri Mehmed Hafid Efendi Şevval 1222 ve Safer 1223'de 2 mülâzım vermiştir.

179 numaralı mülâzemet defterinde, Anadolu kadıaskeri Hafız Ahmed Kamili Efendi 1224 Muharrem ayında es-Seyyid Halil bin es-Seyyid Yusuf'u tezkirecilik hizmetinden mülâzım vermiştir.

G. Fetva Emanetinden Mülâzemet

Şeyhülişlâmların fetva emanetinden altı ayda bir mülâzım vermesi usûldü.¹⁵⁰

İncelediğimiz 1217 Receb- 1224 Cemâziyelevvel (Ekim 1802-Temmuz 1809) tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarında, altı ayda bir olması gereken şeyhülişlâmların fetvâ emanetinden mülâzım verdiklerine rastlanmamıştır. Bu da bize muhtemelen son dönemde fetvâ eminliğinden mülâzım olma yolunun artık kalktığını göstermektedir.

H. Hatt-ı Hümâyunla Mülâzemet:

Padişah tarafından çıkarılan hatt-ı hümâyunla mülâzım olma yoludur.¹⁵¹

İncelediğimiz 1217 Receb- 1224 Cemâziyelevvel (Ekim 1802-Temmuz 1809) tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarında hatt-ı hümâyun ile mülâzemetle rastlanmamıştır.

¹⁵⁰ İpşirli, **Kadıaskerlik Müessesesi**, 110.

¹⁵¹ Baltacı, **Osmanlı Medreseleri**, I, 118.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
174 VE 179 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

I. 174 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERİ

(1217 Receb-1218 Receb / 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel/ 1802-1803/ 1807-1808)

A. Şemseddin Ahmed Efendi:

174 numaralı 1217 Receb-1218 Receb / 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel (1802-1803/ 1807-1808) tarihli mülâzemet defteri Rumeli Kadıaskeri Şemseddin Ahmed Efendi mührünü taşımaktadır.

Şemseddin Ahmed Efendi müderrisînden Feyzullah Efendi mahdûmudur. Müderris, Mekke Pâyesi, 1206 Zilkâde (M. Temmuz 1792)'de İstanbul kadısı olmuş, 1207 (M. 1793) de azledilmiştir.¹⁵²

1212 Muharrem (Temmuz 1797) tarihinde Anadolu kadıaskeri olup 1214 (1799) de infisal etmiştir.* 1217 (1802) yılında ilk defa, 1222 (1807) yılında ikinci defa Rumeli kadıaskeri olmuştur.¹⁵³ 1223 Cemâziyelevvel (Ağustos 1808)'de azledilip Bursa'ya gönderilmiştir. 1224 Muharrem (Şubat 1809) da vefat etmiştir.¹⁵⁴

Defterde Şemseddin Ahmed Efendi'nin Rumeli kadıaskerliği dönemindeki ilk kayıtları 1217 Receb ayı ile başlar 1218 Receb ayı ile sona erer. İkinci defa Rumeli kadıaskerliğinde bulunduğu dönem kayıtları 1222 yılı Şaban ayında başlayıp 1223 Cemâziyelahir tarihinde sona erer.

Şemseddin Ahmed Efendi 1217 Receb ayında Rumeli Kadıaskerliği görevine tayin olduğunda usûl gereği teşriften 4 mülâzım, 1218 Muharrem ayında görevde altı ayı dolunca yine usûl gereği tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım, 1222 Şaban ayında göreve ikinci defa

¹⁵² Mehmed Süreyya, **Sicilli Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye**, Matbaa-i Âmire, 1311, III, 167.

* İnfisal müddeti, kadı tayininde beklenen mâzulluk müddetidir. Bir kadının mâzul olduktan sonra İstanbul'a gelip her Çarşamba günü mensup olduğu kadıasker divanına devam etmesi kanundu. Bu müddet iki sene kadar olup buna kadının zaman-ı infisali ve müddetini doldurup sırası gelince tayin edilmesine zaman-ı ittisali adı verilmiştir. Uzunçarşılı, **İlmiye Teşkilâtı**, 104, 156.

¹⁵³ **Sicilli Osmanî** de ilk defa 1218 (1803) yılında Rumeli kadıaskeri olduğu belirtilmiştir, incelediğimiz 174 nolu mülâzemet defterindeki kayıtlara göre ise 1217 Receb ayında Rumeli sadâretinde göreve başladığı görülmektedir.

¹⁵⁴ Mehmed Süreyya, **Sicilli Osmanî**, III, 167.

tayin olduğunda usûl gereği teşriften 4 mülâzım, ikinci tayininde altı ayını doldurunca tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım olmak üzere toplam 10 mülâzım vermiştir.

Rumeli kadıaskerliği ruznâmçelerinde incelediğimiz 174 nolu mülâzemet defteri dışında 2 tane daha Şemseddin Ahmed Efendi mührünü taşıyan ruznâme vardır. Bunlar; 177 nolu 1221-1222 tarihli kadı ve İstanbul Medreseleri'ne yapılan müderris tevcihâtını içeren defter ve 178 nolu 1222-1223 tarihli kadı ve İstanbul Medreseleri'ne yapılan müderris tevcihâtını içeren defterlerdir.

B. 174 Numaralı Mülâzemet Defterinde Geçen Bilgilerin Değerlendirilmesi

Şemseddin Ahmed Efendi mührünü taşıyan bu defter, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, Şemseddin Ahmed Efendi'nin Rumeli kadıaskerliğindeki ilk dönem mülâzemet kayıtlarını muhteva olup Receb 1217 (1802) tarihi ile başlamakta ve Receb 1218 (1803) tarihi ile bitmektedir. İkinci bölüm ise aynı zâtın Rumeli kadıaskerliğine ikinci defa atandığı dönemin kayıtlarını ihtiva etmektedir. Bu bölüm, 1222 Şaban-1223 Cemâziyelevvel (1807-1808) tarihlerindeki mülâzemet kayıtlarını ihtiva eder. Bu nedenle 174 nolu defteri iki ayrı bölüm halinde inceledik. Değerlendirmeleri birinci bölüm ve ikinci bölüm olarak yaptık.

174 numaralı 1217 Receb-1218 Receb / 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel (1802-1803/ 1807-1808) tarihli mülâzemet defterinin birinci bölümünde 235, ikinci bölümünde ise 146 mülâzımın isimleri bulunmaktadır. Buna göre toplam 381 mülâzımın kaydı bulunmaktadır. Bu kayıtlardan 52 tanesi ilmiyye mensuplarından müderris, kadı, mevâlî evlâdır.

Defterde geçen 381 mülâzımdan 131'inin adında "Seyyid" kaydı bulunmaktadır. Buna göre mülâzımlardan neredeyse üç de birinin hakkında seyyid kaydı bulunmaktadır. Mülâzemet defterine kaydedilen seyyidler ulemâ evladı gibi sadece teşriften ve müstakillen mülâzım olmamış, bunlar yanında tezkirecilik teşrifâtından ve iadeden de mülâzım olmuşlardır. Ulemâ evladı kayıtlarında görüldüğü gibi seyyidlerin de çoğunluğu müstakil olarak mülâzım olmuştur. Seyyidlerden herhangi bir sebep belirtilmeksizin müstakil mülâzım olanların sayısı 73, medreselerde muîd olup iadeden mülâzım olanların sayısı 28, şeyhülislâm, kadıaskerler ve Mekke, Medine, Kudüs gibi üst seviyedeki kadılıklara atanan

mevâlî vasıtasıyla teşriften mülâzım olanların sayısı 28, Anadolu ve Rumeli kadıaskerinin tezkirecilik hizmetinde bulunarak tezkirecilik teşrifâtından mülâzım olanların sayısı 2' dir.

Şemseddin Ahmed Efendi 1217 Receb (Kasım 1802) ayında Rumeli Kadıaskerliği görevine tayin olduğunda usûl gereği 4 mülâzım, 1218 Muharreminde (Mayıs 1803) görevde altı ayı dolunca yine usûl gereği tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım, 1222 Şaban (Kasım 1807) ayında göreve ikinci defa tayin olduğunda usûl gereği teşriften 4 mülâzım, ikinci tayininde altı ayını doldurunca tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım olmak gereği toplam 10 mülâzım vermiştir.

174 numaralı mülâzemet defterinde; şeyhüislâm Ömer Hulûsî Efendi 23, şeyhüislâm Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi 41, şeyhüislâm Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atullah Efendi 4 mülâzım vermişlerdir. Böylece şeyhüislâmlar toplam 68, kadıaskerler 24, kadılar 27, müderrisler 56 mülâzım vermiş olmaktadır. Bunun dışında kimin mülâzımı olduğu belirtilmeyip müstakil olarak mülâzemeteye kabul edildiği bildirilen 191 mülâzımın kayıt ve isimleri de bulunmaktadır.

1. Birinci Bölüm Kayıtlarının Değerlendirilmesi (1217 Receb -1218 Receb/ 1802 Kasım-1803 Kasım) :

1217 Receb-1218 Receb tarihlerinde mülâzemet defterine kaydedilen 235 mülâzım vardır. Bunlardan 64'ü şeyhüislâm mülâzımı, 13'ü kadıasker mülâzımı, 13'ü kadı mülâzımı, 36'sı müderris mülâzımıdır. Müstakil mülâzım sayısı ise 97'dir.

235 mülâzım kaydından 33 tanesi müderris, kadı, mevâlî çocuğudur. Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi'nin şeyhüislâm olunca teşrifâtından verdiği 40 mülâzımdan 15'i ulema çocuğudur. Şeyhüislâm vesilesi ile teşriften mülâzemeteye kabul edilen bu 15 kişiden 9'u kadı evladı, 5'i müderris evladı, 1'i mevâlî evladıdır. Müstakil mülâzım olanlardan 4'ü mevâlî, 4'ü kadı, 7'si müderris çocuğudur. İlmiye mensuplarının çocuklarının çoğunlukla müstakillen ve teşriften mülâzemeteye kabul olduğu görülmüştür. Burada dikkati çeken husus medreselerde muîd olup ders okuduğu müderris vasıtasıyla iadedden mülâzemeteye hak kazanan ulema evlâdı kaydının hiç yok denecek kadar az olmasıdır.

235 mülâzım kaydından 76 tanesinin ismi “Seyyid” kaydı ile verilmiştir. 76 Seyyid’in 31 tanesi müstakil mülâzım olarak kaydedilmiştir. Bunun dışında Anadolu ve Rumeli kadıaskerliğinde tezkirecilik görevi yapan ve bu vesile ile tezkirecilik teşrifâtından mülâzım olan 2 seyid, medreselerde muîd olup iadeden mülâzım olan 20 seyid, şeyhülislâm, kadıasker ve üst seviyedeki mevâlî vasıtasıyla teşriften mülâzım olan 23 seyid kaydı bulunmaktadır. Teşriften mülâzım olan 23 seyiddeden 16 tanesi 29 Muharrem 1218 (21 Mayıs 1803) yılında şeyhülislâm Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi’nin göreve tayininde teşrifâttan verdiği 40 mülâzımın içerisinde yer alır. Ahmed Esad Efendi ayrıca 1 seyidi de müstakil olarak mülâzım vermiştir. Ömer Hulûsî Efendi’nin Bâyezid Medresesi müderrisliğinde muîd ve muzâflarından iadeden verdiği 18 mülâzımdan 5’i seyiddir.

1217-1223 (1802-1803) yılları arasındaki mülâzımların kayıtları hakkında defterde verilen bilgiler aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir. İlimiye mensuplarından mülâzım veren şeyhülislâm, kadıasker, kadı, müderrisler ayrı başlıklar altında tasnif edilerek incelenmiştir. Kaç mülâzım verdikleri, mülâzımlarının isimleri, hangi tarihte hangi vesile ile mülâzım verdikleri gösterilmiştir. Tablolarda aynı zamanda, defterde adı geçen mülâzımlar hakkındaki verilen bütün bilgiler (kimin mülâzımı olduğu, nereli olduğu, hangi tarihte, hangi vesile ile mülâzemeteye girdikleri) gösterilmiş olmaktadır.

i. Şeyhülislâmlar:

1217 Receb -1218 Receb tarihlerinde şeyhülislâmlar, müstakillen, iadeden ve teşriften olmak üzere toplam 64 mülâzım vermişlerdir.

Birinci bölümde kaydı geçen şeyhülislâm Ömer Hulûsî Efendi ve Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi müstakillen birer mülâzım vermişlerdir.

Defterde şeyhülislâmların diğer mülâzım verme yolu iadedendir. Şeyhülislâmlar Bâyezid Medresesi vakfiyesi gereğince Bâyezid Medresesi Müderrisliği’nde bulunurdu.

¹⁵⁵Bâyezid Medresesi Müderrisliğinde talebelerinden öncelikle muîd* olanlar, onları takiben

¹⁵⁵ Bkz. 25.

* Muîd (Asistan) iade edici yani müderrisin verdiği dersi tekrar edici demektir. Kanun üzere bir müderris mansıb aldığı veya başka bir medreseye hareket ettiği yahut müderrislikten herhangi bir sebeple ayrıldığı vakit onların berâthı muîdleri müderris namzedi olarak deftere kayıt olunurdu. Uzunçarşılı, **İlimiye Teşkilatı**, 7.

muzâf* olanlardan iadedden mülâzım vermişlerdir. Defterde dikkati çeken husus mülâzemet sırasında önce muîd sonra muzâfın mülâzım olmasıdır. Muîdi evvel olan mülâzım olduktan sonra onu takiben ikinci muîd değil, muzâf-ı evvel mülâzım olmuş, sonra ikinci muîd onu takiben ikinci muzâf mülâzım olmuş ve sıralama böyle devam etmiştir. (bkz Tablo 1) Ömer Hulûsî Efendi 1217 Receb ayında iadedden sırasıyla; muîdi evvel, muzâfı evvel, muîdi sâni muzâfı sâni olmak üzere dört mülâzım vermiştir. Aynı sene Zilkâde ayında öncelikle muîd, ardından muzâf olanlardan olmak üzere iadeden 18 mülâzım vermiştir. Bâyezid Medresesi’nden iadeden mülâzemeteye kabul olunan 18 mülâzımdan 5’inin isminde “Seyyid” kaydı bulunmaktadır. Fakat bunlar içinde ulemâ evlâdı olan yoktur.

Şeyhülislâmın mülâzım verme yollarından biri de, meşihat makamına teşriflerinden dolayı usûl üzere teşriften mülâzım vermeleridir. 174 nolu defterde, 29 Muharrem 1218 (21 Mayıs 1803) yılında şeyhülislâm olan Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi göreve tayin olduğunda Rebûlâhir ayında 20, Cemâziyelevvel’de 18, Cemâziyelevvel’de 2 olmak üzere toplam 40 kişiyi teşriften mülâzım vermiştir.¹⁵⁶ (bkz. Tablo 1) Teşrifâtan mülâzım olan bu 40 kişiden 16’sı seyyid ve 15 i ulemâ evlâdıdır. Babaları ilmiye mesleğinde olan bu 15 kişiden 9’u kadı evladı, 5’i müderris evladı, 1’i mevâlî evladıdır. Teşriften mülâzım olan bu 40 kişiden hem seyyid olub hem de babaları ilmiyye mesleğinde olan 7 kayıt bulunmaktadır.

Şeyhülislâmın Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi menşei	Mülâzemetin Nev’i	Tarihi
Ömer Hulûsî Efendi	Şehabeddin b. Ali	Ankara	Müstakillen	Receb 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Hafız İsmail b. Osman	Bursa	İadeden (muîd)	Receb 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Yahya b. İbrahim	Manastır	İadeden (muzâf-ı evvel)	Receb 1217
Ömer Hulûsî Ef.	Muhiddin Bilal	Anapa	İadeden (mu’îd-i sâni)	Receb 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mustafa b. Mehmed	Edirne	İadeden (muzâf-ı sâni)	Receb 1217

* Muzâf, Muîd yardımcısı.

¹⁵⁶ R.K.R. 174. 17.

Ömer Hulûsî Efendi	es-Seyyid Mehmed b. Hüseyin	Konya	İadedden (muîd-i evvel)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mahmud b. Hüseyin	Akhisar	İadedden (muzâf-ı evvel)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mehmed b. Abdullah	Gerede	İadedden (muîd-i sâni)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	es-Seyyid Hüseyin b. Hasan	Tire	İadedden (muzâf-ı sâni)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Seyyid Hüseyin b. Abdullah	Seferhisar	İadedden (beşinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mustafa b. Yusuf	Karahisar Şarkî'den	İadedden (altıncı)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Ali b. Mustafa	Seferhisar	İadedden (yedinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mehmed b. İbrahim	Ziştovi	İadedden (sekizinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Seyyid Abdü'l-mennân b. Abdülğafur	Kars	İadedden (dokuzuncu)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Süleyman b. Mehmed	Ahıska	İadedden (onuncu)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mehmed b. Ömer	İskilip	İadedden (on birinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mehmed b. Süleyman	Kars	İadedden (on ikinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mustafa b. Mehmed	Kütahya	İadedden (on üçüncü)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Mustafa b. Abdullah	Kırım	İadedden (on dördüncü)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Seyyid Ahmed b. İbrahim	Boyabad	İadedden (on beşinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	Ali b. Osman	Balıkesir	İadedden (on altıncı)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	AbdülHalim el-Münîb b. el-Hâc Hafız Ahmed	İstanbul	İadedden (on yedinci)	Zilkâde 1217
Ömer Hulûsî Efendi	İbrahim b. Ahmed	Ödemiş	İadedden (on sekizinci)	Zilkâde 1217
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Derviş Ali b. es-Seyyid Selim	İstanbul	Müstakillen	Safer 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Derviş Yahya Ataullah b. Şerîf Mehmed Emin	İstanbul	Teşriften (evvelki)	Rebûlâhir 1218

Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Ali Eşref b. es-Seyyid Abdurrahim	İstanbul	Teşriften (ikinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Ef.	es-Seyyid İbrahim b. Hasan	Alâiya	Teşriften (Üçüncü)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Hafız Mehmed Tahir b. Osman	İstanbul	Teşriften (dördüncü)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Mehmed Kamil b. Ahmed	İstanbul	Teşriften (beşinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Ali Rıza b. Mahmud	İstanbul	Teşriften (altıncı)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Ahmed b. el-Hac Mehmed	İstanbul	Teşriften yedinci	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Ebu Bekir b. es-Seyyid Hasan	İstanbul	Teşriften (sekizinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Nu'man b. Mecid el-Aziz	Kastamonu	Teşriften (dokuzuncu)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Hafız Yakup b. Hafız Sa'dullah	İstanbul	Teşriften (Onuncu)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Ef.	Abdulahid b. Abdullah	Kırım	Teşriften (on birinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid el-Hac Ali b. Ahmed	Kudüs	Teşriften (on ikinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed Emin b. Hüseyin	Galata	Teşriften (on üçüncü)	Rebûlâhir 1218

Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed Emin b. Hasan	İstanbul	Teşriften (on dördüncü)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mustafa Tevfik b. Mahmud	İstanbul	Teşriften (on beşinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Ef.	es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Ali	İstanbul	Teşriften (on altıncı)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed Sa'îd B. Hasan	İstanbul	Teşriften (on yedinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mustafa b. Süleyman	İstanbul	Teşriften (on sekizinci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mustafa Nurullah B. Zekeriyâ	İstanbul	Teşriften(on dokuzuncu)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed Arif b. Ahmed	İstanbul	Teşriften (yirminci)	Rebûlâhir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Hafız Tahir Ömer b. Mehmed	İstanbul	Teşriften (yirmi birinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Ali b. Mehmed	İstanbul	Teşriften (yirmi ikinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Ef.	Mehmed Emin Musa	İstanbul	Teşriften (yirmi üçüncü)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Ömer	İstanbul	Teşriften (yirmi dördüncü)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Abdülkâdir b. es-Seyyid Mehmed	İstanbul	Teşriften (yirmi beşinci)	Cemâziyelevvel 1218

Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mustafa b. İsmail	İstanbul	Teşriften (yirmi altıncı)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Mehmed Tahir b. Ömer	İstanbul	Teşriften (yirmi yedinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Mehmed Akif b. es-Seyyid Osman	İstanbul	Teşriften (yirmi sekizinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Ef.	seyyid Hafız Halil Rüşdî b. es-Seyyid Mehmed Emin	İstanbul	Teşriften (yirmi dokuzuncu)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Ali b. el-Hâc Süleyman	İstanbul	Teşriften (otuzuncu)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed Salih b. Ali	İstanbul	Teşriften (otuz birinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Abdulkerim b. Ali	Sofya	Teşriften (otuz ikinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Mehmed Ragıp b. Ali	İstanbul	Teşriften (otuz üçüncü)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Ef.	İsmail b. Mehmed	Tuzla	Teşriften (otuz dördüncü)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Ahmed Nazif b. es-Seyyid Abdullah	İstanbul	Teşriften (otuz beşinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed Tahir b. Mustafa	İstanbul	Teşriften (otuz altıncı)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Abdulkerim	İstanbul	Teşriften (otuz yedinci)	Cemâziyelevvel 1218
Mehmed Salih	es-Seyyid Mehmed	İstanbul	Teşriften (otuz	Cemâziyelevvel

Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Eşref B. es-Seyyid el-Hâc eş-Şeyh Hamid		sekizinci)	1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Mehmed b. Mehmed	Çâl	Teşriften (otuz dokuzuncu)	Cemâziyelahir 1218
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi	Ömer b. Osman	Malatya	Teşriften (kırkıncı)	Cemâziyelahir 1218

Tablo 1: 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Şeyhülislâmlar Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo

ii. Kadıaskerler:

1217 Receb -1218 Receb (1802 Kasım- 1803 Kasım) tarihlerinde kadıaskerlerin teşriften ve tezkirecilik teşrifâtından olmak üzere iki yolla mülâzım verdikleri görülmüştür. Anadolu ve Rumeli kadıaskerliklerine atanan kadıaskerler usûl gereği teşriften 4 mülâzım verirlerdi. Ayrıca görevde bulunan kadıaskerler altı ayda bir usûl üzere tezkirecisini mülâzım olarak verirdi.

İncelediğimiz defterin birinci bölümünde Rumeli Kadıaskeri Şemseddin Ahmed 1217 Receb ayında Rumeli Kadıaskerliği görevine tayin olduğunda usûl üzere teşriften 4 mülâzım, Anadolu Kadıaskeri Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi göreve tayininde teşriften 4 mülâzım vermişlerdir. İkinci bölümde, Şemseddin Ahmed Efendi'nin 1222 Şaban ayında göreve ikinci defa tayin olduğunda usûl üzere teşriften 4 mülâzım, Anadolu Kadıaskeri es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi 1223 Rebûlevvel'de Anadolu kadıaskerliğine tayininde 4 mülâzım vermiştir. Böylece 174 nolu defterin birinci bölümünde 8, ikinci bölümünde de 8 olmak üzere kadıaskerler toplam 16 teşriften mülâzım vermişlerdir.

Kadıaskerler tezkirecilik teşrifâtından ise defterde toplam 8 mülâzım vermişlerdir. Rumeli kadıaskeri Şemseddin Ahmed Efendi Receb 1217 tarihinde göreve başladıktan sonra 1218 Muharreminde görevde altı ayı dolunca usûl üzere tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım, altı aydan sonra 1218 Receb ayında tekrar tezkirecilik teşrifâtından 1 mülâzım ,Şaban 1222'de göreve ikinci defa tayininden sonra Safer 1223 de tekrar tezkirecilik

teşrifâtından 1 mülâzım olmak üzere tezkirecilik teşrifâtından toplam 3 mülâzım vermiştir. Anadolu Kadıaskeri Ömer ‘İzzet Efendi Receb 1217 ve Zilhicce 1217 de olmak üzere toplam 2 mülâzım, daha sonra Anadolu Kadıaskeri olan Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Receb 1218’de 1 mülâzım, Anadolu Kadıaskeri Mehmed Hafîd Efendi Şevval 1222 ve Safer 1223’de 2 mülâzım vermiştir.

Kadıaskerin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev’i	Tarihi
Şemseddin Ahmed Efendi (Rumeli)	Mir Mehmed Nureddin Mir Abdullah el-Mevâlî ebuhu İstanbul	İstanbul	Teşriften	Receb 1217
Şemseddin Ahmed Efendi (Rumeli)	Mektûbîzâde es-Seyyid Ahmed Necib b. Mehmed Sıtkı el’kadı ebuhu	İstanbul	Teşriften	Receb 1217
Şemseddin Ahmed Efendi (Rumeli)	es- Seyyid Mehmed Sa’id b. Mehmed Tahir	İstanbul	Teşriften	Receb 1217
Şemseddin Ahmed Efendi (Rumeli)	es-Seyyid Mehmed Fazlı b. eş- Şeyh Ali	İstanbul	Teşriften	Receb 1217
Ömer ‘İzzet Efendi (Anadolu)	Seyyid İsmail Asım b. es-Seyyid Mustafa	İstanbul	Tezkirecilik Teşrifâtından	Receb 1217
Ömer İzzet Efendi (Anadolu)	Mehmed Salih b. İbrahim	İstanbul	Tezkirecilik Teşrifâtından	Zilhicce 1217
Şemseddin Ahmed Efendi (Rumeli)	Kadıazade Ali b. Nuh	Gürce	Tezkirecilik Teşrifâtından	Muharrem 1218
Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi (Anadolu)	Osman b. Mehmed	Menteşe	Teşriften	Safer 1218
Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi (Anadolu)	Seyyid Sa’detin b. es-Seyyid Derviş el-Kadı ebuhu	Yanya	Teşriften	Safer 1218

Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi (Anadolu)	Mustafa... el- Hâc Ali	Kara Karye	Teşriften	Safer 1218
Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi (Anadolu)	Mahmud Aziz b. İbrahim	İstanbul	Teşriften	Safer 1218
Şemseddin Ahmed Efendi	es-Seyyid Mehmed Tahir b. es-Seyyid Mehmed Sa'îd	Edirne	Tezkire-i celil teşrifâtından	Receb 1218
Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi (Anadolu)	Ahmed b. Mustafa	İstanbul	Tezkire-i celil teşrifâtından evvelki	Receb 1218

Tablo 2: 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Kadıaskerler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo

iii. Kadılar:

Birinci bölümdeki kayıtlarda kadıların iadeden ve teşriften mülâzım verdiği görülmektedir. Mekke, Medine, Kudüs kadılıklarına atanan kadılar o beldenin teşrifâtından mülâzım vermişlerdir. Medreseden kadılığa atanan kadılar ise ayrıldıkları medreselerdeki muîdlerini iadeden mülâzım vermişlerdir.

Sahn Müderrisi olan bir zât isterse mevleviyet kadılıklarından birine tayin olunurdu.¹⁵⁷ Defterde incelediğimiz kayıtlarda Mahrec mevleviyeti olan İzmir, Galata, Selânik, Üsküdar, Havâs-ı Refia (Eyüb) kadılıklarına usûl üzere Süleymaniye Medreseleri'nde müderris olanlar tayin olunmuş* ve Süleymaniye müderrisliğindeki muîdlerini iadeden mülâzım vermişleridir. Bunun dışında diğer kadılıklara atananlar da ayrıldıkları medreselerdeki muîdlerini iadeden mülâzım vermişlerdir. (bkz. Tablo 3)

Defterde toplam 16 kadının kaydı geçmektedir. Bu kadıların verdiği mülâzım sayısı toplam 27'dir. Bunlardan 14'ü teşriften, 13'ü iadeden mülâzımdır.

1. bölümünde 6 kadının kaydı bulunmaktadır ve bunlar toplam 13 mülâzım vermiştir. Dabbağzâde Mustafa Efendi Medine kadısı olunca kanun üzere teşriften 4 mülâzım vermiştir. Aynı zamanda müderrisi olduğu Kayıtbayı ve Muradiye medreselerinden

¹⁵⁷ Uzunçarşılı, **İlmiye**, 57.

* Mahreç mevleviyetlerine Süleymaniye Darülhadişi müderrisi ile Süleymaniye'nin dört müderrisi ve Hâmise-i Süleymaniye ve Mûsıla-i Süleymaniye müderrisleri tayin edilirdi. Bkz. Uzunçarşılı, **İlmiye**, 101.

birer muîdini iadeden mülâzım vermiştir. Mekke kadısı olan Kütahyavî Ömer Efendi teşriften 2 mülâzım vermiştir. Selânik, Üsküdar, Galata, Havass-ı Refia kadılıklarına atanan kadılar iadeden 1 er mülâzım vermişlerdir. (bkz. Tablo: 3)

Kadının Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Aşcızâde es-Seyyid Hafız Mehmed Efendi	Mustafa b. Mustafa	Zeytun	İadeden (Süleymaniye müderrsiliginden Selanik kazasına)	Zilkâde 1217
Dabbağzâde Mustafa Efendi	Mehmed Arif b. Mustafa	Bosna	Teşriften (Medine-i Münevvere kadısı olunca)	Zilhicce 1217
Dabbağzâde Mustafa Efendi	Seyyid Abdullatif b. b. es-Seyyid Ali	İstanbul	Teşriften (Medine Münevvere kadısı olunca)	Zilhicce 1217
Dabbağzâde Mustafa Efendi	Seyyid Hafız İsmail b. Halil	İstanbul	Teşriften (Medine Münevvere kadısı)	Zilhicce 1217
Dabbağzâde Mustafa Efendi	Osman b. Osman	Tosya	Teşriften (Medine Münevvere kadısı olunca)	Zilhicce 1217
Dabbağzâde Mustafa Efendi	İbrahim b. Halil	Hisarî	İadeden (Kayıtbayı Med. den muîdi)	Zilhicce 1217
Dabbağzâde Mustafa Efendi	İbrahim Fehim b. Mustafa	Teşne	İadeden (Muradiye Med. den muîdi)	Zilhicce 1217
Kütahyavî Ömer Efendi	Hafız Halil b. Abdullah	Yanya	Teşriften (Mekke-i Mükerrerme kadısı olunca, evvelki)	Rebiulevvel 1218
es-Seyyid Mehmed Sadık Efendi	es-Seyyid Ali el-Üsküdarî	Üsküdar	İadeden (Üsküdar Kazası tevcihinde)	Rebiulevvel 1218
Kütahyavî Ömer Efendi	es-Seyyid Hüseyin b. Ömer	İstanbul	Teşriften (Mekke-i Mükerrerme kadısı olunca, ikinci)	Rebiulevvel 1218
es-Seyyid Mehmed Şemseddin Efendi	es-Seyyid Hasan b. es-Seyyid Mustafa	Giresun	İadeden (Galata kazası tevcihinde)	Rebiulâhir 1218
Kütahyavî Ömer Efendi	Sîmzâde İsmail b. el-Hâc İsmail	Banaluka	İadeden (Kayıtbayı Med. de muîdi)	Cemâziyelahir 1218

Veliyüddin Efendi	Ömer b. Davut	Gürce	İadedden (Havass-ı Refia Kazası tevcihinde)	Receb 1218
-------------------	---------------	-------	---	------------

Tablo 3: 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Kadılar Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo

iv. Müderrisler:

Müderrislerin iadedden mülâzım vermişlerdir. Görev yaptıkları medreseden başka bir medreseye terfi eden müderrisler muîdlerini iadedden mülâzım verirlerdi. Bu vesile ile, birinci bölümde 36 müderrisin, ikinci bölümde 20 müderrisin birer muîdi iadedden mülâzım olmuştur. Defterde toplam 56 müderris mülâzımı kaydı vardır.

Müderrisler ilk olarak Hâşiye-i Tecrid müderrisliği ile göreve başlar terfi edince Miftah Medreseleri'nden birinin müderrisliğine ve daha sonra Kırklı, derece ve rütbesi yükseldiği zaman İbtida-i Hariç ve oradan da hareketinde Hareketi Hariç ve onu takiben İbtida-i Dâhil ve arkasından Hareketi Dâhil müderrisliği dercesine çıkar ve sonra Mûsıla-i Sahn ve Sahn müderrisi olurdu. Sahn-ı Semân'a kadar çıkmış olan bir müderrisin derecesi artınca oradan İbtida-i Altmışlı ve sonra Hareket-i Altmışlı, Mûsıla-i Süleymaniye, Hâmise-i Süleymaniye, Süleymaniye ve en son Dâru'l-Hadis müderrisi olurdu.¹⁵⁸ İncelediğimiz defterde müderrislerin medreselerdeki terfi sırasına riayet edildiği görülmektedir. Kayıtlarda Dâhil medreselerinden sonra gelen daha üst seviyedeki Mûsıla-i Sahn, Sahn-ı Semân, Altmışlı ve Süleymaniye Medreselerindeki yüksek seviyedeki müderrislerin muîdlerini mülâzım verdiği görülmektedir. (bkz. tablo 4)

174 nolu defterde 1. bölümde; Sahn-ı Semân Medreselerinden Altmışlı Medreselerine terfi eden müderrislerin sayısı toplam 15'tir. Altmışlı medresesine hareket eden bu müderrisler Sahn-ı Semân Medreselerindeki muîdlerinden mülâzım vermişlerdir. Böylece defterde Sahn-ı Semân Medresesi muîdlerinden 15 inin (iadedden) mülâzemet kaydı bulunmaktadır.

Mûsıla-i Sahn'dan Sahn-ı Semân Medreseleri'ne hareket eden 17 müderrisin kaydı bulunmaktadır. Mûsıla-i Sahn Medreselerinde muîd olanlardan 17 mülâzımın kaydı

¹⁵⁸ Uzunçarşılı, *İlmiye* , 56-58.

bulunmaktadır. Mûsıla-i Sahn Tetimme-i Sadise Medreselerinden Sahn-ı Semân'a hareket eden 1 müderris muîdini iadedden mülâzım vermiştir.

Hamise-i Süleymaniye'den Süleymaniye Medresesi'ne hareket eden 2, Hâmis Daru'l-Hadis'ten Süleymaniye'ye hareket eden 1 müderrisin kaydı bulunmaktadır.

Müderrisin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Mollacıkzâde hafîdi Mehmed Servet Efendi	es-Seyyid Derviş İbrahim b. es-Seyyid 'Adbü'l-Fettah	Zihne	Sahn-ı Semân'dan ibtidâ-i Eyyuhum Altmışlı	Receb 1217
Çorakçı zâde Hafız İsmail Şükri Efendi	Mehmed Hilmi b. Hafız İsmail Şükrî	İstanbul	İadedden (Sahn-ı Semân'dan Altmışlı el-Hâc Hasanzâde Medresesine)	Receb 1217
Karahisarî İbrahim Efendi	es-Seyyid Mahmud Hilmi es-Seyyid Mehmed Said	Kara Karye	İadedden (Mûsıla-i Sahn Tetimme-i sadise'den Sahn-ı seman'a)	Receb 1217
Ahıskavî Süleyman Efendi	Derviş Ömer Hulûsî b. Ahmed	Mostar	İadedden (Sahn-ı semandan Altmışlı Kadı Abdü'l-Halîm Medresesi'ne)	Receb 1217
Suud Gümüslü Abdullah Efendi	Mustafa b. İsmail	Karahisar	İadedden (Mûsıla-ı Sahn'dan Sahn-ı Seman'a)	Receb 1217
Abdülmenan Efendi	Osman b. el-Hâc Süleyman	Burgos	İadedden Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Etmekcizâde Ahmed Paşa Medresesi'ne	Receb 1217
Mehmed Sakıp Efendi	Mustafa Muhtar b. Ahmed	Leskovik	Mûsıla-i Sahn-ı Emetullah Hatun der cami' Vefa Dersiyyesin'den Sahn-ı Seman'a	Receb 1217
Kulavî es-Seyyid Süleyman Efendi	Ferâizî Salih b. Hüseyin	Bosna	İadedden (Sahn-ı Semân'dan Altmışlı İbrahim Kethuda Med.'ne	Receb 1217
Cevdet zâde Mehmed Muhyiddin Efendi	es-Seyyid Mehmed b. Ömer	İstanbul	İadedden Mûsıla-i-i Sahn'dan Sahn Semân'a	Receb 1217
Derviş Mustafa Efendi	Hafız Mustafa b. Musa	Amasya	İadedden Mûsıla-i-i Sahn Mustafa Ağa	Ramazan 1217

			med.'den Sahn-ı Semân'a	
Faiz Efendizâde es-Seyyid Mehmed Halid Efendi	Tayfur b. Abdurrahman	İstanbul	İadedden (Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Molla Kırımî Med.'ne	Ramazan 1217
Mehmed Esad Efendi	İbrahim Selim b. Abdullah	İstanbul	İadedden (Mûsıla-i Bülbul Hatun der Mihalic Med.den Sahn Semân'a	Ramazan 1217
Kadrîzâde Hafîdî Mehmed Esad Efendi	Ömer Cenânî b. Muslihiddin	Yenibazar	İadedden (Mûsıla-i-i Sahn Molla Kırımî'den Sahn Semân'a	Ramazan1217
Mektubîzâde Mehmed Rıza Efendi	es-Seyyid Hafız Mehmed Emin b. el-Hacı Ahmed	İstanbul	İadedden (Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Dabbağzâde Mehmed Efendi Med.'ne	Zilkâde 1217
Halil Efendizâde Mehmed Sa'îd Efendi	Abdullah Şükrü b. Mehmed	Gerede	İadedden Hâmise-i Osmaniyye'den Süleymaniye'ye	Zilkâde 1217
Vardarî şeyhzâde Yahya Kamil Efendi	Ahmed b. Hüseyin	İstanbul	İadedden Mûsıla-i Sahn Selçuk Sultan'dan Sahn-ı Semân'a	Zilkâde 1217
Derviş Mustafa Efendi	es-Seyyid Süleyman Akif b. es-Seyyid Mehmed Atâ	Gelibolu	İadedden (Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Vânî Efendi'ye)	Zilkâde 1217
Şânîzâde Mehmed Ataulлах Efendi	es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hâc İsmail	İstanbul	Mûsıla-i-i Sahn sahaf Karaca Ahmed dersiyyesinden Sahn-ı Semân'a	Zilkâde 1217
İbrahim Efendi	Osman b. İsmail	Kangırı	Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Ankaravî Med'ne	Zilkâde 1217
Abdullah Hamdi Efendi	es-Seyyid Mehmed Yahya b. es-Seyyid Mehmed	Zihne	Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Başcı İbrahim Efendi	Zilkâde 1217
Ali paşazade Hasan Efendi	es-Seyyid Hafız Abdullah Ragıb b. Mehmed	Zihne	Mûsıla-i-i Sahn el-Hâc İbrahim der camii Seferlikoz dersiyyesinde	Zilkâde 1217
Cevdetzâde Mehmed Muhiddin Efendi	Şeyhzâde eş şeyh Ali b. Ahmed	Alâiya	Sahn Semân'dan Altmışlı Kirmastı Med.'ne	Zilkâde 1217

Mehmed Sakıb Efendi	es-Seyyid Zeynel Âbidin b. el-Hâc Eyüb	Filibe	Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Şah ..Med.'ne	Zilkâde 1217
Geredeli İbrahim Efendi	seyyid Mehmed Ragıb b. es-Seyyid Mehmed Tahir	İstanbul	Mûsıla-i-i Sahn-ı Salis-i Tetimme'den Sahn Semân'a	Zilkâde 1217
Mehmed Sadık Efendi	Mehmed Nuri b. İsmail	İstanbul	bâ Hamis Daru'l-hadis Sinan Paşa'dan Süleymaniye'ye	zi'l-hicce 1217
Sıtkı zâde Ahmed Reşid Efendi	Hafız Mehmed Ataullah b. Mahmud	Rize	hamis sâniyye-i Ayasofya-ı Kebir'den Süleymaniye'ye	zi'l-hicce 1217
Amasyavî es-Seyyid Abdurrahim Efendi	Ahmed b. el-Hac Yahya	Akşehir	İadedden Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Firuz Ağa'ya	zi'l-hicce 1217
Kastamonuzade Mehmed es-Said Efendi	Mehmed b. Mehmed es-Said	İstanbul	Mûsıla-i Sahn Ca'fer Efendi der camii Sun'ullah Efendi dersiyyesinden Sahn-ı Semân'a	zi'l-hicce 1217
Ahmed Efendi	Mehmed Emin b. Hafız Mehmed	Çelebibazar 1	Mûsıla-i-i Sahn es-Seyyid Abdullah Paşa der mescidi ...den Sahn-ı Semân'a	Muharrem 1218
Çelebi Raşidzâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi	Mehmed Zihni b. Ali	Ezdin	Mûsıla-i-i Sahn İbrahim Paşa Sahn Edirne Medresesi'ne	Safer 1218
Şem'izâde mu'idi Mehmed Efendi	es-Seyyid Hasan b. Şerîf Mehmed	Tokad	Mûsıla-i-i Sahnı sâniye Yakut Paşa der Edirne med'den Sahn Anbar Gazi Med.'ne	rebi'ulevvel 1218
es-Seyyid Hafız Mustafa Efendi	Hattat es-Seyyid Mehmed Emin Hamdi	Edirne	Salise-i Emir Kadı Med'den ..Mehmed Efendi'ye	Rebiülahir 1218
es-Seyyid Hafız Mehmed Arif Efendi	Zihnî Es-Seyyid Hüseyin b. Ahmed	Yakova	Mûsıla-i-i Sahn Halil Paşa'dan Sahn -ı Semân'a	Cemaziye'l -ahir 1218
el-Hâc Mehmed Es'ad Efendi	Osman b. 'Abdurrahman	Ünye	Sahn-ı Semân'dan Altmışlı Molla Kırımî'ye	Cemaziye'l -ahir 1218
Mustafa İzzet Efendi	es-Seyyid Mehmed Tahir b. Hafız Mehmed Sa'id	İstanbul	Mûsıla-i-i Sahn dersiyye-i Kâtib Mustafa'dan Sahn Semân'a	Cemaziye'l -ahir 1218

Vardarî şeyhzâde Yahya Kamil Efendi	Ahmed b. Ahmed	Karapınar	Sahn Semân'dan Altmışlı Mir Piyade el-Hâc Muzâffer Ağa Med'ne	Cemaziye'l -ahir 1218
---	----------------	-----------	--	--------------------------

Tablo 4: 1217 Receb-1218 Receb Tarihleri Arası Müderrisler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo

v. 1217 Receb-1218 Receb (1802 Kasım-1803 Kasım) Tarihlerinde Müstakil Olarak Mülâzım Olanlar:

174 nolu defterin birinci bölümünde 97 müstakil mülâzım kaydı bulunmaktadır. Müstakil mülâzım kayıtlarında birkaç istisna hariç mülâzımın kimin mülâzımı olduğu açıklanmamış, sadece mülâzımların künyesi, nereden oldukları, müstakil olarak mülâzım oldukları ve mülâzemet tarihleri verilmiştir. Bu nedenle başlıkta da ifade ettiğimiz için hepsi müstakil olan bu kayıtların mülâzemet yolunu ayrıca tabloda göstermedik.

Kayıtlarda gördüğümüz önemli bir husus da müstakil olarak mülâzım kaydedilenlerin isimleri yanında belirtilen, babalarının ilmiyye sınıfına mensup olduğunu (el-kadı ebuhu, el-mevâlî ebuhu...) yada Seyyid olduklarını gösteren ifadelerdir. Bu bölümde müstakil mülâzım olanlardan 31' i Seyyid, 15'i ilmiyye mensuplarından mevâlî, kadı ve müderris çocuklarıdır.

Şeyhülislâmın arzıyla müstakil mülâzım olan iki kayıt vardır. Şeyhülislâm Ömer Hulûsî Efendi Şehabeddin b. Ali'yi, şeyhülislâm Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi es-Seyyid Derviş Ali b. es-Seyyid Selim'i müstakil olarak mülâzım vermiştir.

Ayrıca herhangi bir işte gösterdiği yararlıktan dolayı müstakil mülâzım olmaya hak kazananlar vardır. Osman b. İbrahim, es-Seyyid Ahmed b. Mustafa, Mehmed b. Mahmud, Donanma-yı Hümâyun sefâyununda imamet hizmetinde bulduklarından müstakillen mülâzemet kabul olunmuşlardır.

Bu istisnalar dışındaki müstakil mülâzım kayıtları hakkında tabloda gösterilenler dışında herhangi bir bilgi yoktur. (bkz tablo 5)

Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemet Tarihi
---------------	-------------------	------------------

Molla es-Seyyid Mehmed Emin	_____	1217 Receb
es-Seyyid ‘Abdurrahaman b. es-Seyyid el-Hâc Mehmed	İstanbul	1217 Receb
Mahzarzâde Mehmed Tahir b. Hasan	İstanbul	1217 Receb
Mehmed Arif b. Sârım Paşazâde Mehmed Raşid	İstanbul	1217 Receb
Mehmed b. Süleyman	Harput	1217 Receb
Molla Nu‘man b. Mahmud	Fertek	1217 Receb
es-Seyyid Ahmed Hamidullah b. es-Seyyid Mehmed Sa‘dullah	İstanbul	1217 Ramazan
Molla İsmail b. Abdullah	Bazarköyü	1217 Ramazan
Mehmed Ali b. Hüseyin	İstanbul	1217 Şevval
Molla Mustafa b. Mehmed	İstanbul	1217 Şevval
es-Seyyid Halil b. el-Hâc Abdu’l-Halim	İstanbul	1217 Şevval
Mehmed Arif b. Konevî Mustafa	İstanbul	1217 Şevval
Hafız Ali b. Ali İmam Durak Paşa	İstanbul	1217 Şevval
es-Seyyid Ömer b. es-Seyyid Hüseyin	İstanbul	1217 Şevval
Hüseyin b. Hasan	İstanbul	1217 Şevval
Mustafa b. İsmail	İstanbul	1217 Şevval
İbrahim b. Mehmed Arif	İstanbul	1217 Şevval
Ebu Bekr b. Ömer	Kastamonu	1217 Zilkâde
Salih b. Hüseyin Hüsnü	İstanbul	1217 Zilkâde
es-Seyyid Hafız Ömer b. es-Seyyid Mehmed	İstanbul	1217 Zilkâde
Hafız Abdullah	_____	1217 Zilkâde
İsmail b. el-Hâc İbrahim	Kastamonu	1217 Zilkâde
Ömer b. Mehmed	İstanbul	1217 Zilkâde
Mehmed b. Mehmed	Trabzon	1217 Zilkâde

es-Seyyid Mustafa b. Mehmed	İstanbul	1217 Zilkâde
Müftüzade Ahmed b. Mustafa	Florne	1217 Zilkâde
Mehmed Şakir b. İbrahim	İstanbul	1217 Zilkâde
Hafız Mehmed Said b. el-Hacı Ahmet	İstanbul	1217 Zilhicce
es-Seyyid Ebubekir b. es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed	Karahisar	1217 Zilhicce
es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid el –Hâc Mustafa	İstanbul	1217 Zilhicce
Mehmed Emin Süleyman	Ahıska	1217 Zilhicce
Abdurahim b. Mehmed Hulûsî	İstanbul	1217 Zilhicce
Osman b. Ali	Amasya	1217 Zilhicce
es-Seyyid İbrahim Edhem b. es-Seyyid Mehmed Arif	İstanbul	1218 Muharrem
Şerifzade hafidi es-Seyyid Mehmed Arif b. Es-Seyyid Mehmed Sa‘id	İstanbul	1218 Muharrem
Mehmed Sadık b. Mehmed	İstanbul	1218 Muharrem
Mektubîzade es-Seyyid İbrahim Halim b. Mehmed Sıdkı	İstanbul	1218 Muharrem
es-Seyyid İlyas b. es-Seyyid İbrahim	Vize	1218 Muharrem
Nu‘man b. İbrahim	Bosna	1218 Safer
es-Seyyid Abdullah b. es-Seyyid Ahmed	İstanbul	1218 Safer
Selim b. Mehmed	Ahıskalı	1218 Safer
Hafız Feyzullah b. Mehmed	İznikmid	1218 rebi‘ulevvel
es-Seyyid Hafız Süleyman b. Abdurrahim	Kara Hisar Şarkı	1218 rebi‘ulevvel
Hafız Mehmed Hamdullah b. Halil	İstanbul	1218 rebi‘ulevvel
es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hafız Mustafa	İstanbul	1218 rebi‘ulevvel
Abdullah b. Hafız Halil	Baba Kalesi	1218 rebi‘ulevvel
Mehmed Alim b. Mehmed	İstanbul	1218 rebi‘ulevvel

es-Seyyid Mehmed İzzet b. es-Seyyid Feyzullah	İstanbul	1218 rebi'ulevvel
İbrahim b. el-Haz Mehmed	İstanbul	1218 rebi'ulevvel
Hafız es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Ahmed	İstanbul	1218 Rebûlahir
Mehmed Hamdi b. el-Hac Salih	İstanbul	1218 Rebûlahir
Mehmed Şakir B. el-Hâc Mustafa	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
es-Seyyid Mehmed Arif b. Abdulhalim	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
Hafız Mehmed İzzet B. el-Hâc Abdullah	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
es-Seyyid Abdulislam b. es-Seyyid el-Hâc Mehmed Emin	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
Ahmed İzzet b. Mustafa	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
Mustafa İzzet b. Ali	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
Mehmed b. Hüseyin	Niğde	1218 Cumâde'l-ûlâ
Mehmed Tahir b. Abdullah	Yenişehir	1218 Cumâde'l-ûlâ
İmamzâde Ahmed Ali b. Mehmed	Kocahisar	1218 Cumâde'l-ûlâ
es-Seyyid Mehmed b. Mustafa	Çine	1218 Cumâde'l-ûlâ
Paşmakcızâde Hafidi Molla es-Seyyid Abdullah Raşid b. Ni'metü'llahi Na'im	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
es-Seyyid Mustafa b. Veliddin	İstanbul	1218 Cumâde'l-ûlâ
Hatibzâde Abdurrahim b. Mustafa Fehim	Edirne	1218 Cumâde'l-ûlâ
Osman b. Ali	Kangırı	1218 Cumâde'l-ûlâ
es-Seyyid Mehmed Rıf'at b. es-Seyyid Mehmed Arif	Üsküdarî	1218 Cemaziye'l-ahir
es-Seyyid Nu'man b. Mustafa	Menlik	1218 Cemaziye'l-ahir
Ahmed Şükrü B. 'Abdî	Ahıska	1218 Cemaziye'l-ahir
es-Seyyid Mustafa Zihnîb. es-Seyyid İbrahim	Kara Hisar Şarkî	1218 Cemaziye'l-ahir

İbrahim b. Abdullah	İstanbul	1218 Cemaziye'l-ahir
Ömer b. Mehmed Emin	İstanbul	1218 Cemaziye'l-ahir
Mehmed Raşid b. İsmail	İstanbul	1218 Cemaziye'l-ahir
es-Seyyid Mehmed b. Mustafa	Eyüb	1218 Cemaziye'l-ahir
es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Abdur-rahim	İstanbul	1218 Cemaziye'l-ahir
Hamzazâde Mehmed Kâmil b. Mehmed Es'ad	İstanbul	1218 Cemaziye'l-ahir
Ahmed Raşid B. Ebubekir	İstanbul	1218 Receb
Mehmed b. Hasan	Merzifon	1218 Receb
Hafız Mehmed Arif b. eş-Şeyh Ali	İstanbul	1218 Receb
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mehmed Tahir	İstanbul	1218 Receb
Mehmed Sadık B. el-Hâc İsmail	İstanbul	1218 Receb
Mehmed Rıf'at b. Ahmed Reşid	İstanbul	1218 Receb
Abdullah b. Mustafa	İstanbul	1218 Receb
Ali Behcet b. Abdullah	İstanbul	1218 Receb
İbrahim Salim b. Uşşaki İbrahim	İstanbul	1218 Receb
Hafız Ali b. İbrahim	İstanbul	1218 Receb
es-Seyyid Mehmed Nuri b. Ahmed	İstanbul	1218 Receb
Mehmed Salih b. Mehmed Sa'id	İstanbul	1218 Receb
Ahmed b. Ali	İskilip	1218 Receb
Ahmed b. Hasan	İstanbul	1218 Receb
İbrahim Edhem b. Mehmed	İstanbul	1218 Receb

Hafız Hüseyin Mehmed	Kırşehir	1218 Receb
Derviş Mehmed b. Salih	İstanbul	1218 Receb
Ahmed b. Abdullah	Yanbolu	1218 Receb
Mehmed Sakıp b. Adülmümin	İstanbul	1218 Receb
Hafız Nakîbzâde es-Seyyid Mehmed Sa‘id b. Mehmed Tahir	İstanbul	1218 Receb
Nakîbzâde Hafîdî esSeyyid Ahmed Ragıp b. Mehmed Tahir	İstanbul	1218 Receb
Süleyman b. Osman	İstanbul	1218 Receb

Tablo 5: 1217 Receb-1218 Receb Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanları Gösteren Tablo

2. İkinci Bölüm Kayıtlarının Değerlendirilmesi (1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel/ 1807 Kasım-1808 Temmuz) :

Şemseddin Ahmed Efendi'nin ikinci defa Rumeli Kadıaskerliğine atandığı 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel (1807 Kasım-1808 Temmuz) tarihlerindeki mülâzemet kayıtlarını ihtiva eden bu bölümde 146 mülâzım kaydı vardır. Bu mülâzımların 19'u ilmiyye mensuplarının çocuklarıdır. İlmiye mensubu evladı olanların 14'ü müstakillen mülâzım olmuştur. Müstakil mülâzım olanlardan 8'i müderris, 4'ü mevâlî, 1'i müftü, 1'i kadı çocuğudur.

1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel (1807 Kasım-1808 Temmuz) tarihlerinde mülâzemet defterine kaydedilen 146 mülâzımdan 55 i seyyiddir. Bu bölümde Seyyid olanların en çok müstakil olarak mülâzım oldukları görülmüştür. 55 Seyyidden müstakil mülâzım olanların sayısı 42, medresede muîd olup müderrisleri vesilesi ile iadeden mülâzım olanların sayısı 8, teşrifem mülâzım olanların sayısı 5'tir. Teşrifem mülâzım olanlardan 4'ü Mekke, Medine, Kudüs kadılıklarına atanan mevâlînin usûl gereği teşrifâttan verdiği mülâzımlardan, 1 tanesi de Anadolu Kadaskerliğine atanan es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi'nin usûl gereği teşrifâttan verdiği mülâzımlardandır.

1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel tarihinde şeyhüislâmlar 4, kadıaskerler 11, kadılar, 14, müderrisler 20 mülâzım vermişlerdir. Bunun dışında kimin mülâzımı olduğu ve hangi vesile ile mülâzım olduğu belirtilmeyip müstakil olarak mülâzemeteye kabul edilen 94 mülâzımın kaydı vardır.

i. Şeyhüislâmlar:

İkinci bölümde, şeyhüislâmların teşriften ve müskillen mülâzım verdiklerine dair bir kayıt bulunmamaktadır. Çünkü sadece bir şeyhüislâmın adı geçmektedir.

Şeyhüislâm Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atallah Efendi Bâyezid Medresesi müderrisliğindeki talebelerinden iadedden mülâzım vermiştir. Muîdi evvel, muzâfı evvel, muîdi sâni muzâfı sâni olmak üzere 4 mülâzım 1222 Zilkâde ve 1223 Cemâziyelevvel tarihlerinde deftere kayd olunmuştur. Bu dört mülâzımdan ikisinin Seyyid olduğu görülmektedir. (bkz. Tablo: 6)

Şeyhüislâmın Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nevi	Tarihi
Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atallah Efendi	es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid İbrahim	Sefer Hisar	Muîd-i evvel	Zilkâde 1222
Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atallah Efendi	Ahmed b. Mustafa	Bor Doğan	muzâfı evvel	Zilkâde 1222
Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atallah Efendi	es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mahmud	Giresun	mu'idi sani	Cemâziyelevvel 1223
Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atallah Efendi	Mehmed b. Ali	Bey Pazarı	muzâf-ı sani	Cemâziyelevvel 1223

Tablo 6: 1222 Şaban -1223 Cemâziyelevvel Tarihleri arası Şeyhüislâmlar vesilesi ile mülâzım olanları gösteren tablo.

ii. Kadıaskerler:

İkinci bölümde kadıaskerler toplam 11 mülâzım vermişlerdir. Bunlardan 8'i göreve tayin olduklarında usûlen verdikleri teşriften mülâzım, 3'ü ise altı ayda bir tezkirecilik hizmetinde bulunanlardan verilen tezkirecilik teşrifatından olan mülâzımlardır. Kadıasker teşrifatından mülâzım olan seyyid sayısı 1'dir.

Şemseddin Ahmed Efendi 1222 Şaban (1807 Kasım) ayında ikinci defa Rumeli Kadıaskerliğine atandığında usûl gereği teşriften dört mülâzım vermiştir. Anadolu Kadıaskeri es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi 1223 Rebûlevvel'de (1808 Mayıs) Anadolu kadıaskerliğine tayininde usûl gereği teşriften 4 mülâzım vermiştir.

Şemseddin Ahmed Efendi, Şaban 1222(1807 Kasım)'de göreve ikinci defa tayininden 6 ay sonra Safer 1223 (Nisan 1808) de tekrar tezkirecilik teşrifatından 1 mülâzım vermiştir. Anadolu Kadıaskeri Mehmed Hafid Efendi Şevval 1222 (Aralık 1807) ve Safer 1223(Nisan 1808)'de teşriften 2 mülâzım vermiştir. (bkz. Tablo 7)

Kadıaskerin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nevi	Tarihi
Şemseddin Ahmed Efendi	Mehmed Rakıp İbn Hafız Mehmed Emin	İstanbulî	teşriften	Şaban 1222
Şemseddin Ahmed Efendi	Mustafa Nuri b. Abdullah	İstanbulî	teşriften	Şaban 1222
Şemseddin Ahmed Efendi	Abdu'l-Bâkî b. eş-Şeyh Mehmed Mes'ud Nasûhîzâde	Üsküdarî	teşriften	Şaban 1222
Şemseddin Ahmed Efendi	Mustafa b. Ahmed	İstanbulî	teşriften	Şaban 1222
Mehmed Hafid Efendi (Anadolu)	Mehmed Tahir b. Osman	İstanbulî	Tezkirecilik teşrifatından	Şevval 1222
Şemseddin Ahmed Efendi	Yusuf Fehmi b. Abdülaziz	Kerbeniş	Tezkirecilik teşrifatından	Safer 1223
Mehmed Hafid	Ahmed Sa'îd b.	Taşlıca	Tezkirecilik	Safer 1223

Efendi (Anadolu)	Mehmed Arif		teşrifatından	
es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi (Anadolu)	Mehmed b. el-Hâc İsmail	Erzurum	Teşrifen	Rebîulevvel 1223
es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi (Anadolu)	İbrahim B. Mustafa	Nevşehir	Teşrifen	Rebîulevvel 1223
es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi (Anadolu)	Mehmed b. Osman	Tosya	Teşrifen	Rebîulevvel 1223
es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi (Anadolu)	es-Seyyid Abdu'l-Kadir b. Mahmud	Boyabad	Teşrifen	Rebîulevvel 1223

Tablo 7: 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihleri Arası Kadıaskerler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo

iii. Kadılar:

Defterin ikinci bölümünde; 10 kadının kaydı bulunmaktadır ve bu kadılar toplam 14 mülâzım vermişlerdir. Bunlardan 8 kişi teşrifen, 6 kişi iadeden mülâzemet defterine kaydolmuştur.

Kudüs kadısı olan es-Seyyid Abdurrahim Efendi teşrifen 4 mülâzım vermiş, Medine kadılığına atanan Mehmed Said Efendi teşrifen beşinci ve altıncı mülâzımları vermiştir. Halil Efendi Mekke kadısı olunca teşrifen birinci mülâzımını vermiş 179 nolu ruznâmeçede diğer 4 mülâzımını vermiştir.

Diğer kadılıklardan İzmir, Üsküdar, Ahvas, Yenişehir Katar, Haleb'e atananlar birer muîdlerini iadeden mülâzım vermişlerdir. (bkz. Tablo:8)

Kadının Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nevi	Tarihi
Mehmed Said Efendi	Mustafa Arif b. Mehmed Emin	İstanbulî	Teşriften beşinci (Medine-i Münevvere Kadısı Olunca)	Şaban 1222
Mehmed Said Efendi	Hasan Şemseddin İbn Mehmed Emin	İstanbulî	Teşriften altıncı	Şaban 1222
Râşidzâde Ca'fer Efendi	es-Seyyid Selîm b. Hasan	Yanya	İadedden (Dârü'l-Hadis'ten İzmir Kadılığına)	Zilhicce 1222
Mehmed Ni'metullah Efendi	Mehmed Tahir b. Mehmed Sa'id	İstanbulî	İadedden (Hâmise-i Nur-i Osmaniye Med.'den Üsküdar Kadılığına)	Zilhicce 1222
Mîr Mehmed Arif Efendi	es-Seyyid Ataullah b. Ahmed	İstanbulî	Teşriften evvelki (Medine-i Münevvere Kadısı Olunca)	Şevval 1222
es-Seyyid Abdullah İbrahim Efendi	es-Seyyid Mehmed Salim b. el-Hâc Süleyman	İstanbulî	Teşriften ikinci (Kudus-i Şerif kadısı olunca)	Şevval 1222
es-Seyyid Abdullah İbrahim Efendi	Mehmed Eşref b. es-Seyyid Mehmed	İstanbulî	Teşriften ilkinci (Kudus-i Şerif kadısı olunca)	Şevval 1222
Halil Efendi	es-Seyyid Mustafa Necati b. es-Seyyid Ahmed	Borlu	Teşriften evvelki (Mekke-i Mükerreme)	Zilkâde 1222
Yahyazâde Mehmed Said Efendi	es-Seyyid Abdurrahman b. es-Seyyid Ahmed Sadık	İstanbulî	İadedden Hamise-i Nur-i Osmaniye Med.den Ahvâs Kazası	Zilhicce 1222
es-Seyyid Abdurrahim Efendi	Hurşîd Süleyman b. Hüseyin	İstanbulî	Teşriften üçüncü (Kudus-i Şerif kadısı olunca)	Zilhicce 1222
es-Seyyid Abdurrahim Efendi	es-Seyyid Mehmed Necib b. es-Seyyid	İstanbulî	Teşriften dördüncü (Kudus-i Şerif	Safer 1223

	Mehmed Tahir		kadısı olunca)	
Dârendevî müftizâde es-Seyyid Mustafa Efendi	Yusuf b. Ali	Memidlî	İadedden (Yenişehir Katar kazası)	Safer 1223
Erzurumî Osman Efendi	Mehmed Lutfullah b. Osman	İstanbulî	İadedden İzmir Kazası	Rebî'ul-ahir 1223
Abdurrahman Efendi'	Salih Şükrü b. Ahmed	Taşlıca	İadedden Haleb kazası	Rebî'ul-ahir 1223

Tablo 8 : 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihleri Arası Kadılar Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.

iv. Müderrisler:

İkinci bölümde 20 müderrisin kaydı bulunmaktadır ve bütün müderrisler muîdlerini iadedden mülâzım vermişlerdir.

Sahn-ı Seman Medreseleri'nden Altmışlı Medreseleri'ne hareket eden 8 müderris kaydı vardır. Mûsıla-i Sahn'dan Sahn-ı Semân'a hareket eden 9, Hâmise-i Süleymaniye'den Süleymaniye'ye 2, Mûsıla-i Süleymaniye'den Hâmise-i Süleymaniye'ye hareket eden 1 müderrisin kaydı vardır. Bu durumda Sahn-ı Seman Medresesi muîdlerinden 8, Mûsıla-i Sahn'dan 9, Hâmise-i Süleymaniye'den 2, Mûsıla-i Süleymaniye'den 1 muîdin iadedden mülâzemet kaydı bulunmaktadır. (bkz. Tablo: 9)

Müderrisin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nevi	Tarihi
Abdurrahim zâde Osman Kamil Efendi	es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Feyzullah	Amid	İadedden (Sahn-ı Seman'dan Altmışlı cedide-i Mehmed Efendi Med.ne)	Şaban 1222
Mehmed Nuri Efendi	Abdurrahim b. Abdullah	Üsküdarî	İadedden (Sahn-ı Seman'dan Altmışlı Dabbağzâde Mehmed	Şevval 1222

			Efendi Med.sine	
Baltacızâde es-Seyyid Emin Efendi	Mehmed Hamdî	Mar‘aş	İadedden (Mûsıla-i Sahn Kılıç Ali Paşa Med.den Sahn-ı Seman’a)	Şevval 1222
Beylizâde Mehmed Sabit Efendi	es-Seyyid Ahmet Şakir b. es-Seyyid Musa	İstanbulî	İadedden (Mûsıla-i Sahn’dan Sahn-ı Seman’a)	Şevval 1222
el-Hâc Ebubekir Efendi	Ahmed Tayyib b. Mustafa	Mostar	İadedden (Sahn Anbar Gazi’den ibtidâ Altmışlı İlmüddin Med. sine)	Zilkâde 1222
Ali Efendizâde Mehmed Kadri Efendi	Mehmed Memiş b. Halil	Kolpazarı	İadedden (Mûsıla-i Sahn Hâdım es-Seyyid Hasan Paşa Med.’den Sahn-ı Semân’a)	Zilkâde 1222
Halil Paşazâde es-Seyyid Ali Efendi	Mehmed b. Abdullah	Gelibolu	İadedden (Sahn-ı Semân’dan ibtidâ Altmışlı’ya)	Zilkâde 1222
Kettânî el-Hâc Mahmud Efendi	es-Seyyid Süleyman b. es-Seyyid Mehmed	Kırşehir	İadedden (Mûsıla-i Sahn Sa’id Bey Med.’den Sahn-ı Semân’a)	Zilhicce 1222
İbrahim Edhem Efendi	es-Seyyid Ali b. el-Hac Abdullah	Ermenek	İadedden (Sahn semân’dan ibtidâ Atmışlı Reis Mustafa Efendi Med. sine)	Zilhicce 1222
Kâtibzâde Mehmed Emin Efendi	Mustafa b. Halil	Üsküdar	İadedden (Mûsıla-i Sahn İskender Ağa Med. ‘den Sahn-ı Semân’a)	Zilhicce 1222
Şatırzâde Mehmed Emin Efendi	Mehmed Salih b. el-Hâc Yusuf	İstanbul	İadedden (Mûsıla-i Sahn sâniyye Defterdar İbrahim Paşa Med.’den Sahn semân’a)	Zilhicce 1222
Hafız es-Seyyid Yakup Efendi	es-Seyyid Mehmed Tevfik b. es-Seyyid Mustafa	İstanbul	İadedden (Sahn-ı sâniye ibtidâ Altmışlı Anbar ‘a)	Zilhicce 1222
Kettânîzâde el-Hâc Mahmud	Ebubekir b.	Karahisar	İadedden (Sahn semân’dan ibtidâ Altmışlı Şeyh	Zilhicce

Efendi	Mehmed		Muhyiddin Koçevî Med. sine)	1222
Ömer Efendi	İsmail b. Mustafa	Kangırı	İadedden (Mûsıla-i Sahn hamise-i Saray İbrahim Paşa Med.den Sahn semân'a)	Zilhicce 1222
Mehmed Kudsi Efendi	Süleyman Ragıb b. Hasan	İstosca	İadedden (Mûsıla-i Tetimme-i sabî'a Med.'den sah-ı semân'a)	Rebî'ul-evvel 1222
Hafız Hüseyin Efendi	Ali b. Mustafa	Bosna	İadedden (Sahn-ı Semân'dan ibtidâ Atmışlı Molla Kırım Med.sine)	Rebî'ul-evvel 1223
Nafız Efendizâde Ali Efendi	Mehmed Ali	—	İadedden (bâ Hâmis Valide Sultan Med.den Süleymaniye'ye)	Rebî'ul-ahir 1223
Konevî İmamzâde es-Seyyid Mehmed Sa'id Efendi	Ahmed Necib b. el-Hâc Mehmed	İstanbulî	İadedden (Hamis Nuriosmaniye Med.'den Süleymaniye Med.sine)	Rebî'ul-ahir 1223
İsazâde es-Seyyid Mehmed Selim Efendi	Mehmed b. Ali	İstanbulî	İadedden (Mûsıla-i Sahn Rıdvan Ağa Med.den Sahn-ı Semân'a)	Rebî'ul-ahir 1223
es-Seyyid Mehmed Es'ad Efendi	Ali b. İbrahim	Bosna	İadedden (Mûsıla-i Süleymaniye Ahmed Paşa Med.den Hâmis Nuriosmaniyye Med.ne)	Cemâziyelevvel 1223

Tablo 9: 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihleri Arası Müderrisler Vesilesi İle Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.

v. 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel (1807 Kasım- 1808 Temmuz) Tarihlerinde Müstakil Olarak Mülâzım Olanlar:

İkinci bölümde kimin vesilesi ile mülâzım olduğu belirtilmeyip müstakil olarak mülâzemet defterine kaydedilen 94 mülâzımın kaydı bulunmaktadır. Bu bölümdeki müstakil mülâzımların 42'si seyyid olup, 16'sı ilmiye mensuplarının evlâdıdır. Bunlardan da 5'inin babası mevâlî, 11'inin babası müderristir.

Ayrıca müstakil olarak mülâzım olan Mevlânâ es-Seyyid Hayreddin b. es-Seyyid Mehmed Arif hakkında “Katib-i Hâs Ahur” kaydı bulunmaktadır.¹⁵⁹

Görüldüğü gibi müstakil olarak mülâzım olanlar hakkında isimleri, künyeleri, hangi bölgeden oldukları ve mülâzemet tarihleri dışında bir açıklama yoktur. (bkz. Tablo: 10)

Mülâzımın Adı:	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemet Tarihi
Mehmed Şakir b. Ali	İstanbulî	Şaban 1222
es-Seyyid Mehmed Raşid b. Ali	İstanbulî	Şaban 1222
Mehmed Raşid İbn el-Hâc Hafız Ali	İstanbulî	Şaban 1222
Mehmed Rûşen b. Hüseyin	Fas	Şaban 1222
es-Seyyid Mehmed Es‘ad b. es-Seyyid Osman	İstanbulî	Şaban 1222
Hafız Ataullah Reşid b. Mehmed Hulûsî	İstanbulî	Şaban 1222
Hafız Mehmed Emin Rasim b. Hasan	İstanbulî	Şaban 1222
Osman b. Mustafa	İstanbulî	Şaban 1222
Ya‘kup b. Abdullah	İstanbulî	Şaban 1222
Mehmed Salim İbn Abdullah	Ahıska	Şaban 1222
Hüseyin b. Ahmed	Sürmenevî	Şaban 1222
es-Seyyid Mehmed Emin İbn Mehmed Sadık	İstanbulî	Şaban 1222
b. Ahmet Necib	İstanbulî	Zilhicce 1222
Mehmed Amir İbn Mehmed Hamdullah	İstanbulî	Zilhicce 1222
es-Seyyid Ömer b. eş-Şerif Mehmed	Tunusî	Zilhicce 1222
es-Seyyid Mehmed Es‘ad b. es-Seyyid İbrahim	İstanbulî	Zilhicce 1222

¹⁵⁹ Hâs Ahur, saray hayvanlarına ve bunların takımlarına ve diğer hususlarına bakar ve hayvan yetiştirmek hususunda muhtelif teşkilat ile alakadar olurdu. Has ahırın idaresiyle mâlî işlerini görmek için bir kalem dairesi olup, kâtib bu kalemin başlıca memurlarındandı. Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti’nin Saray Teşkilâtı**, TTK Yayınları, Ankara 1945, 488.

es-Seyyid Mehmed İzzet b. es-Seyyid Mehmed Sadık	Burusa	Zilhicce 1222
Hafız Ahmed b. el-Hâc Hüseyin	İstanbulî	Zilhicce 1222
Mehmed Emin b. Abdullah	İstanbulî	Zilhicce 1222
Hırka-i Şerif Şeyhi Abdullah Efendizâde es-Seyyid Mehmed Es'ad	—	Zilhicce 1222
Mehmed Bahaddin b. Mehmed	İstanbulî	Şevval 1222
Mehmed Sadık b. Abdullah	İstanbulî	Şevval 1222
Hafız es-Seyyid Mehmed Arif İbn Mustafa	—	Şevval 1222
Mehmed Arif b. Hafız El-Hâc Mustafa	İstanbulî	Şevval 1222
Süleyman b. Hasan	İstanbulî	Şevval 1222
İbrahim b. İsmail	Ahıska	Şevval 1222
İbrahim b. Abdullah	Kastamonu	Şevval 1222
Halil b. İbrahim	İstanbulî	Zilkâde 1222
es-Seyyid Mehmed İzzet b. es-Seyyid Mustafa Edip	İstanbulî	Zilkâde 1222
Mustafa İzzettin b. Müftü Abdurrahman	Niş	Zilkâde 1222
Es-Seyyid Hafız Ahmed Raşid b. Ali	İstanbulî	Zilkâde 1222
es-Seyyid Mehmed Şakir İbn es-Seyyid Mehmed Reşid	İstanbulî	Zilkâde 1222
es-Seyyid Hüseyin- Hidayet b. es-Seyyid Mahmud	Eyüb	Zilkâde 1222
Süleyman Kamil b. Mehmed Sa'id	İstanbulî	Zilkâde 1222
es-Seyyid Mehmed Şakir İbn es-Seyyid Musa	İstanbulî	Zilkâde 1222
es-Seyyid Mehmed Behcet	Silistre	Zilkâde 1222
Hafız es-Seyyid Halil b. Halil	Üsküdarî	Zilhicce 1222
es-Seyyid İsmail Asım b. es-Seyyid İsmail Hakkı	İstanbulî	Zilhicce 1222
Ahmed B. Salih	Geyve	Zilhicce 1222

es-Seyyid Yusuf B. Ahmed	İstanbulî	Zilhicce 1222
es-Seyyid Abdulkadir b. es-Seyyid Abdurrahman	Sofya	Zilhicce 1222
es-Seyyid Hafız Ali	_____	Zilhicce 1222
es-Seyyid İbrahim İsmet b. Mehmed Râşid	İstanbulî	Zilhicce 1222
Hasanb. Mehmed Sadık	İstanbulî	Muharrem 1223
es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Mehmed	İstanbulî	Muharrem 1223
es-Seyyid Ömer b. es-Seyyid Osman	İstanbulî	Muharrem 1223
Tahir b. Abdullah Mehmed	Vidin	Muharrem 1223
İbrahim b. Mustafa	İstanbulî	Muharrem 1223
es-Seyyid Mehmed Aladdin b. es-Seyyid Davud	Karaman	Muharrem 1223
Hasan b. Mehmed	İstanbulî	Muharrem 1223
es-Seyyid Abdurrahim b. Mehmed	İstanbulî	Safer 1223
Mehmed Emin b. Ali	İstanbulî	Safer 1223
es-Seyyid Süleyman Murad b. Hüseyin Hüsni	İstanbulî	Safer 1223
Mehmed b. el-Hac Yusuf	İstanbulî	Safer 1223
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Ebubekr	Karahisar	Safer 1223
Mehmed Tahir b. Mustafa	İstanbulî	Safer 1223
Mehmed Eşref b es-Seyyid el-Hâc Ahmed	_____	Safer 1223
es-Seyyid Halil b. Halil	İstanbulî	Safer 1223
es-Seyyid Mustafa b. Abdullah	Gelibolu	Safer 1223
Feyzullah b. el-Hâc Salih	Ünye	Safer 1223
es-Seyyid Mehmed Eşref İbn es-Seyyid Mustafa	İstanbulî	Safer 1223
es-Seyyid Abdu'kadir b. es-Seyyid Abdurrahim	İstanbulî	Safer 1223
İbrahim b. Ömer	Merzifon	Safer 1223

Hasan b. Ali	İstanbulî	Safer 1223
Mehmed Salih b. Veliddin	Yanbolu	Safer 1223
es-Seyyid Ahmed Nüzhet b. es-Seyyid Mehmed Salim	İstanbulî	Safer 1223
Mehmed b. Hasan	Gerede	Rebûlevvel 1223
Ahmed b. Mehmed	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
es-Seyyid Mehmed Raşid b. es-Seyyid eş Şeyh Hamid	_____	Rebûlevvel 1223
es-Seyyid Abdu'l-Gâni Remzi b. eş-Şeyh Hamid	_____	Rebûlevvel 1223
Abdü'l-Kerim b. İbrahim	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
Hafız Ahmed Mustafa	Şâm-ı Şerif	Rebûlevvel 1223
Es-Seyyid Mustafa Rüştü b. es-Seyyid Ahmed	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
Mehmed Es'ad b. Hüseyin	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
Mehmed Zeki b. ebu İshak İsmail	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
İbrahim Edhem b. Mustafa	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
es-Seyyid Süleyman Salim b. es-Seyyid İbrahim	İstanbulî	Rebûlevvel 1223
Ahmed Hayreddin b. el-Hâc Suud	İstanbulî	Rebûlahir 1223
el-Hâc Mehmed b. Mustafa	Şile	Rebûlahir 1223
Mehmed Hilmi b. Ahmed	İstanbulî	Rebûlahir 1223
Osman b. Yahya	_____	Rebûlahir 1223
Halil b. Hasan	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
es-Seyyid Hafız Mehmed b. İsmail	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
Hasan b. Ali	_____	Cemâziyelevvel 1223
Feyzullah b. Yakup	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
Mehmed Hidayetullah b. Mehmed Latif	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
es-Seyyid Derviş İsmail b.es-Seyyid el-Hâc	Üsküdarî	Cemâziyelevvel 1223

Mehmed Emin		
es-Seyyid Mehmed Şerif b. Ahmed	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
Mehmed Şefik b. Mehmed	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
es-Seyyid Ahmed Ataullah b. es-Seyyid Hüseyin Hüsni	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
es-Seyyid Mehmed Sadık b. Mehmed Hilmi	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
Muhyiddin b. Mustafa el-Müfti	Florne	Cemâziyelevvel 1223
es-Seyyid Mehmed Hidayetullah b. Mehmed Es'ad	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223
es-Seyyid Hafız Mahmud b. Osman	İstanbulî	Cemâziyelevvel 1223

Tablo 10: 1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihlerinde müstakil Mülâzım Olanları Gösteren Tablo.

vi. 1217 Receb- 1223 Cemâziyelâhir (1802 Kasım- 1808 Temmuz) Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı:

174 numaralı defterdeki mülâzemet kayıtları Şemseddin Ahmed Efendi'nin ilk dönem Rumeli kadiaskerliğine başladığı 1217 Receb ayı ile başlar 1218 Receb ayında biter. Defterin ikinci bölümü Şemseddin Ahmed Efendi'nin ikinci defa Rumeli kadiaskeri olduğu 1222 Şaban ayında başlar ve azledildiği tarih olan 1223 Cemâziyelevvel ayında biter. 1218 (1803) yılı ile 1222 (1807)yılları arasında kalan tarihte mülâzemet kaydı yoktur. Bu nedenle aylara göre mülâzım sayısını gösterdiğimiz tabloda 1219-1220-1221 yılları defterdeki kayıtlarda bulunmadığı ve bu tarihlere ait mülâzemet kaydı da olmadığı için ayrıca göstermedik.

Mülâzımların deftere kayıtları aylara göre incelendiğinde, 1217 Receb ayından 1218 Receb ayına kadar Şaban ve Şevval ayı hariç diğer ayların her birinde mülâzemet kaydı bulunmaktadır. İkinci bölümde ise 1222 Şaban ayından 1223 Cemâziyelevvel'e kadar bütün aylarda mülâzım verilmiştir.

Aylar	1217 (1802)	1218 (1803)	1222 (1807)	1223 (1808)
Muharrem	—	7	—	10
Safer	—	9	—	20
Rebûlevvel	—	15	—	17
Rebûlahir	—	25	—	9
Cemâziyelevvel	—	34	—	17
Cemâziyelahir	—	16	—	—
Receb	31	29	—	—
Şaban	—	—	19	—
Ramazan	14	—	10	—
Şevval	—	—	14	—
Zilkâde	40	—	15	—
Zilhicce	17	—	14	—

Tablo 11: 1217 Receb-1218 Receb /1222 Şaban- 1223 Cemâziyelevvel Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı

II. 179 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERİ

(1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevvel / Temmuz 1808- Haziran 1809):

A. Derviş Mehmed Efendi

1193'de tarike giren¹⁶⁰ Derviş Mehmed Efendi 1193 Şaban (Ağustos 1779)'da İmam-ı sâni, 1195 (M. 1781)'te İmam-ı Evvel-i Sultanî oldu. 1202 Zilhicce (Eylül 1788)'de Üsküdar mollası, sonra Mekke 1210 (1795)'da İstanbul, 1214 (1799)'te Anadolu payesi 1217 (1802)'de Anadolu Kadıaskeri 1218 (M. 1803)'de Rumeli Payesi aldı.¹⁶¹

18 Rebûlulahir 1218'de Rumeli Kadıaskeri oldu. 1000 kuruşluk Yenice Karasu, 700 kuruşluk Birgi verildi.¹⁶² 15 Zilhicce 1218'de Rumeli kadıaskerliğinden mâzul oldu. 2500 kuruşluk Güzelhisar arpalığı verildi.¹⁶³

1223 (M.1808)'te muhtemelen ikinci kez Rumeli kadıaskeri oldu. Aynı yıl 27 Cemâziyelevvel (M. 21 Temmuz 1808)'de imametten 1224 Muharrem ayında (M. Şubat 1809) kadıaskerlikten azlolundu.¹⁶⁴

1 Muharrem 1224'de kadıaskerlikten mâzul oldu. 1000 kuruşluk Yenice-i Karasu 750 kuruşluk Birgi verildi.¹⁶⁵

3 Cemâziyelevvel 1231 (1 Nisan 1816)'de vefat etti. Beşiktaş 'ta Yahya Efendi Dergâhı'nda medfundur.¹⁶⁶

Rumeli Kadıaskerliği ruznâmçelerinde incelediğimiz 179 nolu defter dışında Derviş Mehmed Efendi mührünü taşıyan 1 defter daha bulunmaktadır. 180 numaralı 1223-1224 tarihli bu defter kadı ve İstanbul medreselerine yapılan müderris tevcihatını ihtiva eder.¹⁶⁷

¹⁶⁰ İÜ. NEK, nr: T 8881, v. 15b. Tarik defterlerinde geçen bu bilgiden bizi haberdar eden Arzu Güldöşüren'e teşekkür ederiz.

¹⁶¹ Mehmed Süreyya, **Sicilli Osmanî**, II, 335.

¹⁶² İÜ. NEK, nr. 8874, v. 2b; İÜ. NEK, nr. 8874, v.115b. Tarik defterlerinde geçen bu bilgiden bizi haberdar eden Zeynep Altuntaş'a teşekkür ederiz.

¹⁶³ İÜ. NEK, nr: T 8881, v. 15b.

¹⁶⁴ **Sicilli Osmanî**, II, 335.

¹⁶⁵ İÜ. NEK, nr. 8874, v. 2b; İÜ. NEK, nr. 8874, v.115b.

¹⁶⁶ Mehmed Süreyya, **Sicilli Osmanî**, II, 335.

¹⁶⁷ RKR, nr. 180.

Derviş Mehmed Efendi, 1223 Cemâziyelevvel tarihinde Rumeli Kadıaskeri olunca teşriften 4 mülâzım, Sultan Mahmud'un tahta oturduğunda 5 mülâzım olmak üzere toplam 9 mülâzım vermiştir.

B. 179 Numaralı Mülâzemet Defterinde Geçen Bilgilerin Değerlendirilmesi

Defterin ilk bölümü Derviş Mehmed Efendi'nin Rumeli kadıaskerliği döneminde 1223 senesi Cemâziyelahir -Zilhicce (1808 Temmuz/Ağustos-Ocak/Şubat 1809) ayları arasındaki mülâzımların kayıtlarını ihtiva eder. İkinci bölüm, Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi'nin Rumeli kadıaskerliği döneminde 1224 Muharrem- Cemâziyelevvel (1809 Şubat-Haziran) tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarını muhtevîdir. 179 nolu mülâzemet defterini Derviş Mehmed Efendi dönemi mülâzemet kayıtları ve Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi dönemi mülâzemet kayıtları olmak üzere iki ayrı bölüm halinde ele aldık.

Defterde Derviş Mehmed Efendi döneminde 320 mülâzım, Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi döneminde 59 mülâzım olmak üzere toplam 379 mülâzımın kaydı bulunmaktadır.

179 numaralı 1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevvel / Temmuz 1808- Haziran 1809 tarihli defterdeki 379 mülâzımın 155'i Sultan Mahmud'un tahta oturduğu vesilesi ile mülâzemet hak kazanmıştır. Böylece incelediğimiz bu defterde padişah cülûslarında verilen mülâzemet örneklerini de görmekteyiz. Sultan Mahmud'un tahta geçişi vesilesi ile nakîbüleşraf, şeyhülislâm, kadıasker, kadı teşrifâtın mülâzım vermişler, ayrıca imtihana girmiş olanlardan hak edenler de bu vesile ile mülâzım olmuşlardır.

379 kayıttan 18 tanesi ilmiye mensuplarından müderris ve kadı evlâdıdır. Bu 18 kayıttan 8'i müderris, 10 u kadı evlâdıdır. 179 nolu defterde ilmiye sınıfına mensup olan mevâlî evlâdının bulunmadığı görülmüştür.

Defterde geçen 379 mülâzımdan 131'inin adında "Seyyid" kaydı bulunmaktadır. Buna göre mülâzımlardan yaklaşık üç de birinin hakkında seyyid kaydı bulunmaktadır. Mülâzemet defterine kaydedilen seyyidler teşriften, müstakillen, iadeden, tezkirecilik teşrifâtından, mülâzım olmuşlardır. Seyyidlerden herhangi bir sebep belirtilmeksizin müstakil mülâzım olanların sayısı 24, medreselerde muîd olup iadeden mülâzım olanların

sayısı 23'tür. Anadolu kadıaskeri Ahmed Kamilî Efendi'nin tezkirecilik hizmetinde bulunarak tezkirecilik teşrifatından mülâzım olan 1 seyyid bulunmaktadır. Bu defterdeki kayıtlarda seyyidlerin en çok teşrifâttan mülâzım oldukları görülmüştür. Özellikle Sultan Mahmud'un tahta geçişi vesilesi ile Nakîbüleşraf, şeyhülişlâm, kadıaskerler ve Mekke, Medine gibi üst seviyedeki kadılıklara atanan mevâlî vasıtasıyla teşriften mülâzım olanların sayısı toplam 78'dir. Ayrıca 4 seyyid hakkında sadece mülâzemet kabul edildikleri bilgisi verilmiştir.

179 numaralı defterin tutulduğu dönemde Rumeli kadıaskeri olan Derviş Mehmed Efendi, Rumeli Kadıaskeri olunca teşriften 4, Sultan Mahmud'un tahta oturduğunda 5 mülâzım olmak üzere toplam 9 mülâzım vermiştir. Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Rumeli Kadıaskeri olunca teşriften 4 mülâzım vermiştir. Anadolu Kadıaskeri Hafız Ahmed Kâmilî Efendi göreve tayininde teşriften 4, tezkirecilik teşrifatından 2, Sultan Mahmud'un tahta oturduğunda teşrifâttan 4 olmak üzere toplam 10 mülâzım vermiştir.

Böylece 179 numaralı mülâzemet defterinde şeyhülişlâmlar 68, kadıaskerler 23, kadılar 13, müderrisler 28 mülâzım vermişlerdir.

1. Derviş Mehmed Efendi Dönemi Mülâzemet Kayıtları (1223 Cemâziyelaahir-1223 Zilhicce)

Bu bölümdeki kayıtları Sultan II. Mahmud'un cülûsu vesile ile mülâzım veren ulemâ ve bu vesile ile teşrifâttan mülâzım olanlar ile bunun dışında diğer mülâzemet yolları ile mülâzım olanlar şeklinde iki başlık altında inceledik.

Derviş Mehmed Efendi'nin Rumeli kadıaskerliği döneminde 1223 yılı Cemâziyelaahir-Zilhicce ayları arasında 320 mülâzımın kaydı bulunmaktadır. Bunlardan 68 tanesi şeyhülişlâm mülâzımı, 25'i sadrazâm mülâzımı, 3'ü nakîbüleşraf mülâzımı, 17'si kadıasker mülâzımı, 8'i kadı, 15'i müderris mülâzımıdır. İmtihan ile mülâzemeteye alınan 60 kayıt, müstakil olarak mülâzemeteye kabul edilen 53 kayıt yer almaktadır.

320 mülâzımdan 7'sinin babası müderris, 9'unun kadıdır. Böylece bu bölümde ilmiye mensuplarının evlâdından toplam 16 mülâzım bulunmaktadır.

Bu bölümde 320 mülâzımdan seyyid olarak kaydedilenlerin sayısı 109 dur. Seyyyidlerden müstakil olarak mülâzım olan 14, medreselerde muîd olup iadeden mülâzım olan 18 kayıt, teşrifâtan mülâzım olan 77 kayıt bulunmaktadır. Seyyidlerden teşriften mülâzım olanlar çoğu Sultan Mahmud'un cülûsunda teşrifâtan verilen mülâzımlar içerisindedirler.

i. Şeyhülişlâmlar:

Defterin birinci bölümünde Derviş Mehmed Efendi'nin Rumeli Kadıaskerliği döneminde şeyhülişlâmlar toplam 68 mülâzım vermişlerdir.

Şeyhülişlâmlar vesilesi ile müstakillen mülâzım olan 3 ve teşriften mülâzım olan 65 mülâzım bulunmaktadır. Teşriften mülâzımlar iki şekilde verilmiştir. Birincisi şeyhülişlâmın makâma geçişinde usûl üzere teşrifâtan mülâzım vermesi, ikincisi ise Sultan II. Mahmud'un tahta geçişi vesilesi ile üst seviyedeki ilmiyye mensuplarının mülâzım vermesi geleneğinde şeyhülişlâmların da teşrifâtan mülâzım vermesidir. *

Şeyhülişlâm Ahmed Ataullah Efendizâde Mehmed Arif Efendi, Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es'ad Efendi, Dürrizâde Ahmed es-Seyyid Abdullah Efendi müstakillen birer mülâzım vermişlerdir. Dürrizâde es-Seyyid Abdullah Efendi 2 şevval 1223 tarihinde fetva makamına teşrifleri vesilesi ile aynı yılın Zilkâde ayında teşriften 40 mülâzım vermiştir. Bunlardan ilk 18 mülâzım Bâyezid Medresesi'nden 9 muîd ve 9 muzâftır. 19'dan 40'a kadar olan kayıtlar teşrifâtandır. (bkz. Tablo 12) Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es'ad Efendi Sultan II. Mahmud'un tahta oturduğunda imtihana girmiş olan mülâzım adaylarından 25'ini teşrifâtan mülâzım vermiştir.

Şeyhülişlâmın Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Ahmed Ataullah Efendizâde Mehmed Arif Efendi,	Hüseyin Necib b. Mustafa	Saray Bosna	Müstakillen	1223 Cemâziyelahir
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es'ad Efendi	Ahmed Raşid b. Hüseyin Burusevî	Bursa	Müstakillen	1223 Cemâziyelahir

* Sultan II. Mahmud'un cülûsu sebebiyle mülâzım olanları ayrı başlık altında inceledik. Dolayısıyla Şeyhülişlâmın bu vesile ile teşrifâtan verdiği mülâzımları aşağıdaki tabloda göstermedik.

Dürrîzâde Ahmed es-Seyyid Abdullah Ef.	MollaMustafa b.Süleyman	————	Müstakillen	1223 Şevval
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	İbrahim b. Halil Hamid Han	————	Teşriften /Muîd-i evvel	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	İsmail b. Nu‘man Eyyin	Eyyin	Teşriften/Muzâf-1 evvel	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed b. Hasan	Tavas	Teşriften/Muîd-i sani	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mustafa b. Yakub	Menlik	Teşriften/muzâf-1 sâni	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed Na‘îm b. Mehmed	Karaağaç	Teşriften/mu‘îdi sâni	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed b. Ahmed	Za‘franbolu	Teşriften/muzâf-1 sâlis	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Nu‘man b. Mehmed	Üsküb	Teşriften/mu‘îdi rabi‘	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Ahmed b. Mustafa	Gümilcine	Teşriften/muzâf-1 rabi‘	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Hüseyin b. Mehmed	Siroz	Teşriften/muîdi hâmis	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Hüseyin b. Mahmud	Bayburt	Teşriften/muzâf-1 hâmis	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Ahmed b. Halil	Ahıska	Teşriften/muîdi sâdis	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hüseyin	Konya	Teşriften/muzâf-1 sâdis	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed b. Ebubekir	Ayaş	Teşriften/muîdi sâbi‘	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Davud Arif b. Ahmed	Bosna	Teşriften/muzâf-1 sâbi‘	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed b. Nasûh	İskilib	Teşriften/muîdi sâmin	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Hüseyin ebuhu es-Seyyid Veliyuddin	Burdur	Teşriften/muzâf-1 sâmin	Zilkâde 1223

Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Hafız İsmail b. Abdullah	Hendek	Teşriflen/muîd i tâsi‘	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed b. Halil	Simav	Teşriflen/muzâ f-1 tâsi	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed Sa‘dullah b. Mehmed Ataullah	İstanbul	Teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed Sa‘deddin b. Mehmed Ataullah	İstanbul	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed b. Ahmed	İstanbul	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed Edhem b. es-Seyyid Mehmed Emin	İstanbul	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed Sa‘îd b. es-Seyyid Abdullah	İstanbul	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Ef.	İbrahim Abdurrahman	Kastamonu	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mahmud b. Mehmed	İstanbul	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed Rif‘at b. es-Seyyid Ahmed	Üsküdar	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed b. Hasan	Bilecik	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Ali b. el-Hâc Ali	Çarşamba	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid İbrahim Edhem b. Osman	İstanbul	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed b. Osman	Karahisar Şarkı	teşriflen	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Osman b. Ömer	Çemişgezek	teşriflen	Zilkâde 1223

Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Mehmed Tahir	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mustafa b. Osman	Bartın	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Ahmed b. Hasan	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mustafa Kasım b. el-Hâc Ahmed	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Osman Nuri b. es-Seyyid Mehmed Şerif	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Ahmed İzzet b. el-Hâc Ahmed	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed Şemseddin b. Mehmed Rıza	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid İbrahim Edhem b. es-Seyyid Halil	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223
Dürrîzâde es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mehmed Reşid b. es-Seyyid Abdullah	İstanbul	teşriften	Zilkâde 1223

Tablo 12: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Şeyhülislâmlar Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

ii. Kadıaskerler:

1223 yılı Cemâziyelahir-Zilhicce ayları arasındaki kayıtlarda kadıaskerler toplam 17 mülâzım vermişlerdir. Bunların tamamı teşriften mülâzemettir. Tezkirecilik teşrifâtından mülâzım verilmemiştir.

Anadolu Kadıaskeri Hafız Ahmed Kâmilî Efendi ve Rumeli kadıaskeri Derviş Mehmed Efendi göreve tayinlerinde teşriften dörder mülâzım vermişlerdir. (Bkz.Tablo: 13)

Sultan II. Mahmud'un tahta oturduğunda Rumeli kadıaskeri 5, Anadolu kadıaskeri 4 mülâzım vermişlerdir. Böylelikle Padişah cülûsunda kadıaskerler teşriften toplam 9 mülâzım vermişlerdir.

Kadıaskerin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Hafız Ahmed Kâmilî Efendi (Anadolu)	Mevlâ Sa'îd b. Zekeriyâ	İstanbulî	teşriften	1223 Cemâziyelahir
Hafız Ahmed Kâmilî Efendi (Anadolu)	Mevlâ Mehmed Emin b. Ali	İstanbulî	teşriften	1223 Cemâziyelahir
Hafız Ahmed Kâmilî Efendi (Anadolu)	Mevlâ Bekir b. Halil	İstanbulî	teşriften	1223 Cemâziyelahir
Hafız Ahmed Kâmilî Efendi (Anadolu)	Mevlâ Ahmed b. İbrahim	İstanbulî	teşriften	1223 Cemâziyelahir
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Mehmed Râif b. Osman	Bosna	Teşriften	1223 Cemâziyelahir
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Mehmed Sâdık b. Edhem	Yakova	Teşriften	1223 Cemâziyelahir
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Molla Hafız Mehmed Emin b. Abdullah	İstanbulî	Teşriften	1223 Receb
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Mustafa Şakir b. Ebu Bekir 2	Teşriften	1223 Receb

Tablo 13: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Kadıaskerler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

iii. Kadılar:

Bu bölümde kadılar toplam 8 mülâzım vermişlerdir. Bunlardan, 2 si iadeden, 4 ü teşriften, 2 si padişahın cülûsundaki teşrifâtındır.

Mekke-i Mükerreme kadısı olan Halil Efendi teşriften 4, Üsküdar Kadılığına atanan Boyabâdî Hafız Mehmed Efendi Süleymaniye Medresesi Müderrisliğindeki muîdini iadeden, Kudüs kadılığına atanan Kırımî Mehmed Efendi Süleymaniye müderrisliğindeki muîdini iadeden mülâzım vermiştir. (bkz. Tablo: 14)

Dürrîzâde Mehmed Hidayatullah Efendi Sultan II. Mahmud'un tahta oturduğunda teşrifâtta 2 mülâzım vermiştir.

Kadının Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'î	Tarihi
Halil Efendi Umdetü'l Mevâlî	es-Seyyid EbuBekir b. es-Seyyid Osman	Harput	Teşriften (Mekke-i Mükerreme Kadısı)	1223 Receb
Halil Efendi	es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Mustafa	Selimiye	Teşriften (Mekke-i Mükerreme Kadısı Olunca)	1223 Receb
Halil Efendi	Osman b. Ahmed	Ahıska	Teşriften (Mekke-i Mükerreme Kadısı Olunca)	1223 Receb
Boyabadî Hafız Mehmed Efendi	Mehmed b. Abdu'r- rahman	İstanbulî	İadedden (Süleymaniye Müderrişliğinden Üsküdar Kadı'lığına)	1223 Şaban
Halil Efendi	es-Seyyid Hafız Abdullah b. es-Seyyid Hasan	Kozluca	Teşriften (Mekke-i Mükerreme Kadısı olunca)	1223 Şevval
Kırımî Mehmed Efendi	es-Seyyid Abdullah b. el-Hâc es-seyyid Abdullah	Ermenek	(İadedden)Süleymaniye Müd.den Kudsü Şerif Kazası Kadılığına	1223 Zilhicce

Tablo 14: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde KadılarVesilesi ile Mülâzım Olanlar

iv. Müderrisler:

1223 yılı Cemâziyelahir-Zilhicce aylarında müderrisler toplam 15 mülâzım vermişlerdir. Bunların hepsi bir medreseden başka bir medreseye terfi eden müderrislerin verdiği iadedden mülâzemetir.

Sahn-ı Semân Medreselerinden Altmışlı Medreselerine 7 müderris, Hâmise-i Süleymaniye'den Süleymaniye Medreselerine 2 müderris, Hâmise-i Tetimme Medreselerinden Sahn-ı Semân'a 1 müderris, Samine-i Tetimme Med.den Sahn-ı Semân'a 1 müderris, Mûsıla-i Sahn'dan Sahn-ı Semân'a 2 müderris terfi etmiştir. Vakfiyesine göre ellili pâyesinde olduğu belirtilen¹⁶⁸ Mihr-i Mâh Sultan Medresesi'nden Süleymaniye'ye 1 müderris, Bursa Kemal Bey Medresesi'nden Sahn Veled Abdurrahman Medresesi'ne 1

¹⁶⁸ Baltacı, *Osmanlı Medreseleri*, II, 565.

müdris terfi etmiştir. Bu müdrisler terfi ederken görev yaptıkları medreselerdeki müdrlerinden mülazım vermişlerdir.

Müdrisin Adı	Mülazımın Adı	Mülazımın Bölgesi	Mülazemetin Nev'i	Tarihi
es-Seyyid Mehmed Fethi Efendi	es-Seyyid Abdü'l-Halim b. es-Seyyid Mehmed Fethi	İstanbulî	İadedden (Bursa Kemal Bey Med.den Sahn Abdurrahman Med.ne)	Receb 1223
Katibzâde Mehmed Emin Efendi	Mehmed b. Hasan	Erzurumî	İadedden (Sahn-ı Seman'dan Altmışlı Vâni Efendi Medresesi'ne)	Receb 1223
Osman Mustafa Efendi	el-Hâc Mehmed Emin b. Ahmed	İstanbulî	İadedden (Hâmse-i Tetimme Med.den Sahn-ı Seman'a)	Şaban 1223
Boyabadî Hafız Mehmed Efendi	es-Seyyid Lutfullah b. Mehmed	Yanya	Hamise-i Süleymaniye Nûru Osmaniye Med.'nden Süleymaniye'ye	Şaban 1223
es-Seyyid Mehmed Emin Efendi	Kasım b. Yahya	Kerer Kesri	İadedden (Mûsıla-i Sahn'dan Sahn-ı Seman'a)	1223 Şaban
Mehmed Sa'dullah Efendi	Hüseyin b. Mustafa	Kastamonu	İadedden (Hâmise-i Süleymaniye Sâniye Hüsrev Kethuda Med. den Süleymaniye'ye)	1223 Ramazan
Çelebizâde Mehmed Sabit Efendi	Mehmed Sa'îd b. Mustafa	İstanbulî	İadedden (Sahn-ı Semandan Altmışlı Kirmastı Med.ne)	1223 Ramazan
Mehmedzâde Efendi	es-seyyid Ahmed Munîb b. el-Hâc Yahya	İstanbulî	İadedden (Sahn-ı Seman'dan Altmışlı Cafer Paşa Med.ne)	1223 Zilkâde
Şehabeddin Efendi	Mehmed b. Hüseyin	Bolu	İadedden (Mûsıla-i Sahn Sinan Paşa Med.den Sahn-ı Seman'a)	1223 Zilkâde

Mehmed Sa'îd Efendi	İsmail b. Ali	İstanbulî	İadeden (Samine-i Tetimme Med.den Sahn-ı Seman'a)	1223 Zilkâde
Ayıntâbî el-Hâc Ömer Efendi	Mehmed Şakir b. Ahmed	Selanik	İadeden (Sahn-ı Seman'dan Altmışlı Kadı Abdurrahman Med.'ne)	1223 Zilkâde
Mehmed Hamdullah Efendi	Mehmed Asım b. el-Hâc Mehmed Emin	İstanbulî	İadeden(Mihr-i Mâh Sultan Med.'nden Süleymaniye'ye)	1223 Zilhicce
Şatırzâde Mehmed Emin Efendi'	İbrahim b. Mehmed	Boyabad	İadeden (Sahn-ı Seman'dan İbtida AltmışlıMedresesi)	1223 Zilhicce
Mehmed Efendi	es-Seyyid Hasan b. Hasan	Karaman	İadeden (Sahn-ı Seman'dan Mimar Kasım Med.'ne)	1223 Zilhicce
Osman Efendi	es-Seyyid Abdurrahman b. Hasan	Yanya	İadeden(Sahn-ı Seman'dan AltmışlıTetimme Med.'ne)	1223 Zilhicce

Tablo 15: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Müderrisler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

v. Sultan II. Mahmud'un Tahta Geçiş Vesilesi ile Mülâzım Olanlar:

Teşriften, iadeden, mevtadan, tezkirecilik teşrifâtından, müstakillen gibi mülâzım olma yolları yanında Pâdişahın cülûsunda, ilk seferlerinde ve muzâfferiyetlerde, şehzâde doğumlarında da mülâzemet verilir. 179 nolu defterde Derviş Mehmed Efendi dönemi (1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce / 1808 Temmuz-1809 Ocak) kayıtlarında II. Mahmud'un tahta geçiş vesilesi ile mülâzım veren ilmiye mensuplarını bu bölümde ayrıca inceledik.

Mülâzemet defterindeki kayda göre 4 Cemâziyelahir 1223 (28 Temmuz 1808) senesinde Sultan II. Mahmud'un tahta geçiş vesilesi ile toplam 155 kişi mülâzım olmuştur. Bu vesile ile sadrâzam, nakîbüleşraf, ilmiye sınıfının önde gelenlerinden şeyhülislâm, kadıasker ve kadılar kendilerine ayrılan sayıda teşrifâtan mülâzım vermişlerdir.

a) Sadrâzam:

4 Cemâziyelevvel 1223 (28 Haziran 1808) senesinde tahta geçen II. Mahmud döneminin ilk Sadrâzamı Mustafa Paşadır (Ruscuklu, Bayraktar)¹⁶⁹. Defterdeki kayıtlarda görüldüğü üzere de culûsu hümâyun teşrifâtından sadâzam Mustafa Paşa 1223 senesi Receb ayında 25 mülâzım vermiştir.

Sadrazam Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Mustafa Paşa	Seyyid Mustafa b. Mehmed	Gülkesrî	Teşrifât	1223 Receb
Mustafa Paşa	Süleyman b. Mehmed Erzurum	Erzurum	Teşrifât	1223 Receb
Mustafa Paşa	Halil b. Abdü's-samed	Çerkes	Teşrifât	1223 Receb
Mustafa Paşa	Halil b. Mustafa Şile	Şile	Teşrifât	1223 Receb
Mustafa Paşa	es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Adbü's-selâm	Beypazarı	Teşrifât	1223 Receb
Mustafa Paşa	Ahmed b. Hüseyin	Üsküb	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Mustafa b. Mustafa	Elbistan	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Ali b. Mustafa	Eskicamii	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Osman b. Ahmed	Bolu	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid İbrahim b. Halil		Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Abdu'r-Rahman b. es-Seyyid İshak	Karaman	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Mustafa b. Ahmed Kuyucuk	Kuyucuk	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Mahmud	Kayseriye	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Mehmed b. Mustafa	Şemnid	Teşrifât	1223 Receb

¹⁶⁹ Enver Ziya Karal, Osmanlı Tarihi, TTK, Ankara 1983, 5, 165

Alemdar Mustafa Paşa	Ahmed b. Mustafa	Güzelhisar	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Süleyman b. Hüseyin	Akkabâd	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Hafız Abdü'l-Kadir b. Mustafa	Konya	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Halil b. Mustafa	_____	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Osman b. Veliddin	Çâl	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Abdullah b. es-Seyyid Hasan	Konya	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Hasan b. Ahmed	Edirne	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Mehmed b. Osman Sefer Hisar	Sefer Hisar	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	Mehmed b. Ali Kayseri	Kayseri	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid Ömer b. İbrahim Za'franBolu	Za'franBolu	Teşrifât	1223 Receb
Alemdar Mustafa Paşa	es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid İbrahim	Han Kal'ası	Teşrifât	1223 Receb

Tablo 16: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülusunda Sadrâzam Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

b) Nâkibüleşraf:

Sultan Mahmud'un tahta oturduğunda Nakîbüleşraf es-Seyyid Abdullah Efendi 3 mülâzım vermiştir. Bu Mülâzımlardan 2 tanesi Seyyid'dir.

Nâkibüleşraf	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Ahmed Raşid b. es-Seyyid Ya'kup	İstanbulî	teşrifat-ı seniyye	1223 Receb

es-Seyyid Abdullah Efendi	Mehmed b. Mustafa	İstanbulî	teşrifat-ı seniyye	1223 Receb
es-Seyyid Abdullah Efendi	es-Seyyid Mustafa b. el-Hâc ... Müftizâde	Eğirdir	teşrifat-ı seniyye	1223 Receb

Tablo 17: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülüsünde Nakîbüleşraf Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

c) Şeyhülislâm:

Şeyhülislâm Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi Sultan Mahmud'un 4 Cemâziyelahir 1223 (28 Temmuz 1808) senesinde tahta oturduğunda kendisine tahsis buyurulan teşrifattan 1223 Receb (Ağustos/ Eylül 1808) ayında 25 mülâzım vermiştir.

Defterde belirtilene göre bu kişiler imtihana girmişler ve mülâzemeteye layık olanlar Sultan II. Mahmud'un tahta geçişinde şeyhülislâma verilen teşrifâttan mülâzım olmuşlardır. Bunlardan ilmiye mensupları evladı olan yoktur. Ayrıca teşrifeten mülâzım olan bu 25 kişiden 6 tanesi Seyyiddir.

Şeyhülislâmın Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es'ad Efendi	Halil b. Mahmud	Kıbrıs	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Hafız Ahmed b. Salih	Bosna	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	es-Seyyid Hafız İsmail b. Osman	Pazar	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Halil b. Ali	Kars	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	İsmail b. İbrahim	Kıbrıs	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	.. b. Süleyman	—————	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Mehmed b. Ahmed	Kadıköyü	imtihan- teşrifât-ı seniyye	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	es-Seyyid Osman b. Mehmed	Harput	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	es-Seyyid Ahmed b. Ali	Tokad	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	İbrahim b. Ali	Kastamonu	imtihan- teşrifât-ı seniyyeden	1223 Receb

Ahmed Es'ad Efendi	Mehmed b. Selim	Kırım	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Mustafa b.	Ahıska	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	eSeyyid Abdullah b. Mehmed	Konya	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Mehmed b. Ali	Alaşehir	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	es-Seyyid Halil b. Osman	Karahisar	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Halil b. Mustafa	Gelibolu	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Osman b. Ahmed	Gümüşhane	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Ahmed b. Ali	Güzelhisar	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Ömer b. Ali	Erikli	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	es-Seyyid Yusuf b. Mehmed	Bayburt	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Mehmed b. Ahmed	Bosna	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Osman b. Halil	Aksaray	imtihan- teşrifât-1 seniyyeden	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Hüseyin b. Ya'kub	Menlik	imtihan- teşrifât-1 seniyye	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Ahmed b. Ahmed	Çâl	imtihan- teşrifât-1 seniyye	1223 Receb
Ahmed Es'ad Efendi	Mehmed b. Hasan	Bilecik	İmtihan- teşrifât-1 seniyye	1223 Receb

Tablo 18: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülusunda Şeyhülislâm Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.

d) Kadıasker:

Sultan Mahmud'un tahta geçişi vesilesi ile kadıaskerlerde teşriften mülâzım vermişlerdir. Bu vesile ile Rumeli Kadıaskeri 5, Anadolu Kadıaskeri 4 Mülâzım vermiştir.

Kadıaskerin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Osman b. İbrahim	Göhlisar Bosna	Teşrifat-1 seniyye Birinci	1223 Receb

Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Ahmed b. Abdulmemun	Bosna	Teşrifât-1 Seniyye İkinci	1223 Receb
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	el-Hâc Hafız İbrahim Salih	Bosna	Teşrifat-1 culüsiyye üçüncü	1223 Receb
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Mustafa Fevzi b. el-Hâc Ahmed	Bosna	Teşrifat-1 culüsiyye dördüncü	1223 Receb
Derviş Mehmed Efendi (Rumeli)	Ali b. Nu'man Kürkcüzâde	Saray Bosna	Teşrifat-1 culüsiyye	1223 Receb
Hafız Ahmed Kamili Efendi (Anadolu)	Hafız Hüseyin b. Mehmed	İstanbul	Teşrifat-1 seniyye	1223 Receb
Hafız Ahmed Kamili Efendi (Anadolu)	Abdullah b. Osman	Alâiya	Teşrifat-1 seniyye	1223 Receb
Hafız Ahmed Kamili Efendi (Anadolu)	es-Seyyid Hafız Mehmed b. Ahmed	İstanbul	Teşrifat-1 seniyye	1223 Receb
Hafız Ahmed Kamili Efendi (Anadolu)	Mehmed b. İbrahim	İstanbul	Teşrifat-1 seniyye	1223 Receb

Tablo 19: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülusunda Kadıaskerler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.

e) Kadı:

Sultan Mahmud'un tahta geçişi vesilesi ile Dürrîzâde Mehmed Hidâyetullah Efendi'ye verilen teşrifâtın iki kişi mülâzım olmuştur.

Kadının Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Dürrîzâde Mehmed Hidayatullah Efendi	İbrahim Edhem b. Mehmed	İstanbul	Teşrifat-1 seniyye	1223 Cemâziyelahir
Dürrîzâde Mehmed Hidayatullah Efendi	es-Seyyid Mehmed Necib b. Mehmed Şevki	_____	Teşrifat-1 seniyye	1223 Cemâziyelahir

Tablo 20: 1223 Cemâziyelahir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Sultan Mahmud'un Cülusunda Kadılar Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.

f) Sultan Mahmud'un Tahta Oturuşunda Teşrifâttan Mülâzım Olanlar:

Sultan Mahmud' un tahta oturuşunda mülâzım olanların hepsi üst düzey ilmiyye mensuplarının vesilesi ile mülâzım olmamıştır. Bunun dışında teşrifâttan mülâzım olanlar da vardır. İmtihan olup mülâzemet girmeyi hak edenler arasından 90 mülâzım 1223 senesi Receb ayında teşrifâttan mülâzemet defterine kaydedilmiştir. Yalnız bu imtihanın ne zaman olduğu hakkında bir kayıt yoktur. Muhtemelen yapılan bir imtihan sonucu mülâzım olmayı hak edenler Sultan Mahmud'un cülûsunda tertîb edilen teşrifâttan mülâzemet kabul edilmişlerdir.

1223 Receb (Ağustos/Eylül 1808) tarihinde deftere kaydedilen 90 kişiden ilk 60 mülâzımın kaydı numaralandırılarak verilmiştir (1., 2., 3. ...). Bu 60 kişiden ilk 16 sınıfın isimleri birlikte verilmiş, yine aynı ay içerisinde 17. mülâzımdan 60. mülâzıma kadar olanların isimleri de birlikte kaydedilmiştir. (Tabloda bu sıraya riayet edilerek kayıtlar gösterilmiştir.) Diğer 30 mülâzımın kaydı ise numaralandırılmadan isimler birbiri ardına yazılarak verilmiştir.

İmtihana girip mülâzım olmayı hak eden ve Sultan II. Mahmud'un tahta geçişinde tertip edilen teşrifâttan mülâzım olan bu ilk 60 kişiden 25'i seyyiddir. Diğer 30 kişilik grup içerisindeki 5 mülâzım seyyidlerdendir. Böylece toplam 30 kişi seyyiddir.

Diğer bir husus ise bu 90 mülâzım içinde ilmiyye mensupları evlâdından hiç kimsenin bulunmaması da dikkat çekicidir.

Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Mehmed b. Ali	Uşak	İmtihan ile/ teşriften	1223 Receb
es-Seyyid İbrahim b. es-Seyyid Ali	İç il	İmtihan ile/ teşriften	1223 Receb
Mehmed b. Murad	Simav	İmtihan ile/ teşriften	1223 Receb
Mehmed b. Ali	Haleb	İmtihan ile/ teşriften	1223 Receb

es-Seyyid Hasan b. Ali	Konya	İmtihan ile/ teŖrifen	1223 Receb
Mehmed b. İbrahim	Erzurum	İmtihan ile/ teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Hüseyn b. Mustafa	Harput	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Ahmed İbn El-Hâc Mustafa	Vezirköprüsü	İmtihan ile /teŖrifen	1223 Receb
Mehmed b. Mehmed	ÇerkeŖ	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Yusuf b. Mahmud	Bayburt	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Hüseyn b. Ali	Bosna	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Hüseyn b. Ahmed	Gümilcine	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Ali b.	Mihalic	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Salih b. es-Seyyid	Balıkesir	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Mehmed b. Mustafa	Eğin	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Abdu'l-Halim b. Osman	İstanbul	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Hüseyn	_____	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Mehmed b. İbrahim	YeniŖehir Katar	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Ahmed	AkŖehir	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Mehmed Kasım b. Ali	Üsküb	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Mehmed b. Abdurrahman	_____	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mehmed b. Hasan	Kavak	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Mehmed b. Süleyman	Pirlepe	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
Ahmed b. Hasan	Kastamonu	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb
es-Seyyid Hafız Ebubekir b. Ali	Hacıoğlu Pazarı	İmtihan ile/teŖrifen	1223 Receb

es-Seyyid el-Hâc Mustafa b. Osman	İçil	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed b. Murad	Ahıska	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mehmed b. Ali	Mudurnu	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Abdülfettah b. es-Seyyid Ebubekir	Kars	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mehmed b. Yahya	Erzincan	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
İsmail b. Hüseyin	Şavşat	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mehmed	Nevşehir	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid İbrahim b. Mustafa	Kütahya	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid el-Hâc Ali b. es-Seyyid Ali	Adana	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. Nu‘man	Erzincan	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Ömer b. Süleyman	Menlik	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Osman b. Abdurrahman	Ahıska	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Ebubekir b. es-Seyyid	Haleb	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed Sa‘îd b. Hasan	İstanbul	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Hüseyin b. Ahmed	Alâiya	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed Emin b. Osman	Çerkeş	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Abdullah b. Mehmed	Kangrı	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Nurullah b. es-Seyyid Mehmed	Mora	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Abdurrahman b. Hasan	Karaman	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Hafız Abdullah b. Salih	Diyarbakir	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Süleyman b. Mustafa	Ahıska	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb

es-Seyyid Halil b. Mehmed	Ankara	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
es-Seyyid Mahmud Emin es-Seyyid Sa'dullah	Ermenek	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Mustafa b. Mehdi	_____	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
İbrahim b. Ahmed	Kesriye	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Habîb b. İsmail	Amasra	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Kasım b. Ebubekir	Ankara	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Osman b. Mahmud	Trabzon	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Abdurrahman	Erzincan	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Hüseyin b. Ali	Erikli	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Süleyman	Osman Pazarı	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Ahmed b. Ali	Tavas	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Abdurrahman b. Mehmed	Seydişehir	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
İbrahim b. Ahmed	Boyabâd	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
es-Seyyid Ali İbn İbrahim	Yabanabâd	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Abdurrahman b. Ahmed	Arabkîr	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Mehmed Emin b. İbrahim	Keşân	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Mustafa b. İbrahim	Hamîd	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Mehmed Arif b. Süleyman	Kütahya	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Mehmed b. Ömer	Ahıska	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
Halil b. Süleyman	Bursa	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
es-Seyyid Mahmud b. Mehmed	Handuk	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb

es-Seyyid İbrahim b. Mustafa	Kırım	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mehmed	Erzurum	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Ahmed b. Mustafa Beypazarı	Beypazarı	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed b. Hüseyin b. Mehmed	Kırk Ağaç	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed Arif b. Ali	Kangrı	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mustafa b. el-Hâc Abdurrahman	İstanbul	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mustafa b. Halil	Çandarlı	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mustafa b. Ömer	Trabzon	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Nuh b. İbrahim	Keş	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Hüseyin b. Şeyh Ali	Tire	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Ahmed b. İbrahim	Bolu	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed b. Ahmed	Gümölcine	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Abduselâm b. Mehmed	Bozdağı	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mustafa b. Ali	Kangrı	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Mehmed b. İbrahim	Bâbâd	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
es-Seyyid Abdullah b. Ömer	Isparta	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Osman b. Hasan	Kaş	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Süleyman b. Yusuf	Taşkörü	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Ali b. Süleyman	Mirefte	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Hasan b. Hasan	Kastamonu	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb
Ali b. Ebubekir	Ahıska	İmtihan ile/teşrifen	1223 Receb

Hafız Veliddin b. Hüseyin Denizli	Denizli	İmtihan ile/teşrifin	1223 Receb
-----------------------------------	---------	----------------------	------------

Tablo 21: Sultan Mahmud'un Tahta Oturuşunda Teşrifattan Mülâzım Olanlar:

vi. Bâyezid Medresesi Mülâzımları:

Şeyhülislâmlar Bâyezid Medresesi müderrisliğindeki talebelerinden iadeden ya da teşrifin mülâzım verirlerdi. Defterde bunun haricinde, hangi şeyhülislâm vesilesi ile mülâzım oldukları açıklanmayan, ancak Bâyezid Medresesi danışmendlerinden olup, hizmetlerini iade edip mülâzemet hak kazandıkları belirtilen 38 mülâzım bulunmaktadır. Bunlardan 13'ü Seyyiddir. Bu mülâzımlar içinde babası ilmiye mensupu olduğu belirtilen bir kayıt ise bulunmamaktadır.

Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Mehmed Said b. el'Hâc Ali	Alâiya	İadeden	1223 Receb
es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hasan	İç İl	İadeden	1223 Receb
es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Osman	Karahisar Şarkî	İadeden	1223 Receb
Ebubekir b. Müslim	Mora	İadeden	1223 Receb
es-Seyyid Abbas b. Hüseyin	Harput	İadeden	1223 Receb
Ahmed b. Necib	Erzincan	İadeden	1223 Receb
Mustafa b. Ahmed	Denizli	İadeden	1223 Receb
Osman b. Mustafa	Mudurnu	İadeden	1223 Receb
Mehmed b. Yusuf	Kayseri	İadeden	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Abdülfettah	Konya	İadeden	1223 Receb

es-Seyyid Mustafa el-Hâc Eyüb	Sivas	İadedden	1223 Receb
Yusuf b. Salih	Akşehir	İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Hafız Hasan b. es-Seyyid Süleyman	Gümilcine	İadedden	1223 Receb
Mustafa b. Salih	Kastamonu	İadedden	1223 Receb
Hasan b. Davut		İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Süleyman b. es-Seyyid Ebubekir	Gümilcine	İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Hafız b. es-Seyyid el-Hâc Ahmed	Uşak	İadedden	1223 Receb
Ahmed b. Hasan	Servî	İadedden	1223 Receb
Abdullah b. Ahmed	Sancar	İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Hafız Salih b. Mehmed	Karaman	İadedden	1223 Receb
Abdullah b. Muhammed	Elbistan	İadedden	1223 Receb
Osman b. Ali	Petriç	İadedden	1223 Receb
Ahmed b. Receb	Nallıhan	İadedden	1223 Receb
Abdullah b. Osman	Bolu	İadedden	1223 Receb
Ahmed b. Abdullah	Simav	İadedden	1223 Receb
Ahmed B. Mahmud	Kırım	İadedden	1223 Receb
Abdullah b. Abdulcelil	Kırım	İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Osman b. İbrahim	Erkid hanı	İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Mehmed	Akşehir	İadedden	1223 Receb
es-Seyyid Hüseyin b. es-Seyyid Nuh	Serkin	İadedden	1223 Receb

Osman b. Hüseyin	Göynük	İadeden	1223 Receb
Süleyman b. Mustafa	Kolpazarı	İadeden	1223 Receb
Ebubekir b. Mustafa	Boyabad	İadeden	1223 Receb
Mehmed b. Ali	Trabzon	İadeden	1223 Receb
Mustafa b. Ömer	Selanik	İadeden	1223 Receb
İsmail b. Ahmed	Kütahya	İadeden	1223 Receb
Hüseyin b. Osman	Hacıoğlu Pazarı	İadeden	1223 Receb
es-Seyyid Ebubekir b. es-Seyyid Süleyman	Filiba	İadeden	1223 Receb

Tablo 22: 1223 Cemâziyelâhir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Bâyezid Medresesi'nden mülâzım olanlar.

vii. Müstakil Olarak Mülâzım Olanlar

Derviş Mehmed Efendi'nin Rumeli Kadıaskerliği döneminde tutulan 1223 Cemâziyelâhir-1223 Zilhicce / 1808 Temmuz-1809 Ocak tarihlerindeki mülâzemet kayıtlarında “müstakil” olarak mülâzım olanların sayısı 53'tür. Müstakil olarak mülâzım olanlardan 5'inin babasının ilmiyye mensubu olduğu kaydedilmiştir. 1 müderris, 4'ü kadı evladıdır. 53 kayıttan 14'ü seyyiddir.

Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemet Tarihi
es-Seyyid Mehmed Şeref b. es-Seyyid Mustafa	İstanbul	1223 Cemâziyelâhir
Mehmed Sa'id b. Ahıskalı Süleyman	İstanbul	1223 Cemâziyelâhir
Ahmed Nazif b. Hasan	İstanbul	1223 Cemâziyelâhir
es-Seyyid Hafız Mehmed Arif b. Velî	_____	1223 Receb
es-Seyyid Mehmed Şemseddin b. es-Seyyid Feyzullah	İstanbul	1223 Receb

es-Seyyid Süleyman b. es-Seyyid Osman	Ruscuk	1223 Receb
Ahmet İzzet İbn Ali	İstanbul	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Hafız Hüseyin	Niğde	1223 Receb
Ahmed Şükrî b. el-Hâc Salih	İstanbul	1223 Receb
Abdullah b. Abdullah	Ruscuk	1223 Receb
Mustafa b. Abdullah	Ruscuk	1223 Receb
Hüseyin b. Ahmed	Ruscuk	1223 Receb
Mahmud 'İzzet b. Ali	İstanbul	1223 Receb
Mustafa b. Halil	İstanbul	1223 Receb
Mehmed Şakir b. İbrahim	Üsküdar	1223 Receb
Lutfullah b. İbrahim	_____	1223 Receb
Necib b. Abdullah	İstanbul	1223 Receb
Mehmed Es'ad	_____	1223 Receb
Hafız Hüseyin b. Arabzâde Mehmed Emin	İstanbul	1223 Receb
Mustafa b.	Bartın	1223 Receb
Mustafa Şakir b. Mehmed Arif	İstanbul	1223 Receb
Mehmed Saîd b. Mehmed	İstanbul	1223 Receb
es-Seyyid Mustafa b. Halil	Kozanlı	1223 Receb
Ahmed b. İbrahim	İstanbul	1223 Receb
Mehmed Hayrullah b. Yahya	_____	1223 Receb
Mustafa b. Ahmed	İstanbul	1223 Receb
Hüseyin b. Musa	İstanbul	1223 Receb
Ahmed Besîm b. İbrahim	İstanbul	1223 Receb
Mustafa Hulûsî b. Ahmed	İstanbul	1223 Receb

Tacirzâde Mehmed Sa'îd	_____	1223 Receb
es-Seyyid Hasan b. el-Hâc Mehmed	_____	1223 Receb
Hafız İbrahim Edhem b. Ebu Bekir	İstanbul	1223 Şaban
es-Seyyid Hafız Mehmed Emin es-Seyyid Hafız Es'ad	İstanbul	1223 Şaban
Mehmed Ragıp b. Mustafa	İstanbul	1223 Şaban
Mehmed Emin b. Salih	Bolu	1223 Şaban
Ahmed Rif'at b. Mehmed	İstanbul	1223 Şaban
Ahmed Saadeddin b. Mehmed Emin	İstanbul	1223 Şaban
es-Seyyid Mehmed Emin b. el-Hâc Ahmed	İstanbul	1223 Şaban
es-Seyyid Mehmed Ataullah b. es-Seyyid eş-Şeyh Abdullah	İstanbul	1223 Şaban
Hafız Mehmed b. Mustafa	Konya	1223 Şaban
Hüseyin b. el-Hâc Hasan	İslambol	1223 Şaban
Mustafa İzzet b. el-Hâc Mehmed	İstanbul	1223 Şaban
es-Seyyid Mustafa b. Süleyman	Kayseri	1223 Şaban
Mehmed Tahir b. Ali	İstanbul	1223 Şaban
es-Seyyid Hüseyin b. es-Seyyid Mehmed	Ankara	1223 Ramazan
Hüseyin Şükrü b. Mehmed Emin	İstanbul	1223 Ramazan
es-Seyyid Halil b. Abdurrahim	Kastamonu	1223 Ramazan
es-Seyyid Necib b. es-Seyyid Hasan Şerif	İstanbul	1223 Ramazan
es-seyyid Mehmed Necîb b. Hasan	Tekfur Dağı	1223 Şevval
İbrahim b. Ali	İstanbul	1223 Şevval
es-seyyid Hasan b. es-Seyyid Mahmud	_____	1223 Zilhicce
es-Seyyid Ahmed b. es-Seyyid Hafız Ali	_____	1223 Zilhicce
Ahmed Mehmed b. Ataullah	Ankara	1223 Zilhicce

Mahmud Ahmed Nurullah	İstanbul	1223 Zilhicce
-----------------------	----------	---------------

Tablo 23: 1223 Cemâziyelâhir-1223 Zilhicce (1808 Temmuz-1809 Ocak) Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanlar

C. Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi ve Dönemindeki Mülâzemet Kayıtları

Defterin ikinci kısmı Kethüdâzâde Mehmed Efendi'nin Rumeli kadiaskerliği dönemine aittir.

Kethüdâzâde Mehmed Efendi, Receb 1168 (13 Nisan 1755) tarihinde tarike girdi.¹⁷⁰

1202 Cemâziyelevvel (Şubat 1788)'de Şam Mollası oldu. Daha sonra Mekke pâyesi ve 1210 Cemâziyelâhir (Aralık 1795)'de İstanbul Kadısı olup, Ramazan ayında azl edildi. 1218 (1803) de Anadolu Kadıaskeri oldu.¹⁷¹

1219/ 1804 'de Anadolu Kadıaskerliğinden mâzul oldu. 5 Cemâziyelâhir 1223 (29 Temmuz 1808) Rumeli Kadıaskerliğinden mâzul oldu. 2000 kuruşluk Ankara, 2500 kuruşluk Yanya arpalıkları verildi. 1224 / 1809'de Rumeli Kadıaskeri oldu ve azledildi. 13 Rebûulevvel 1231 (12 Şubat 1816)'de ikinci defa Rumeli Kadıaskeri oldu. Aynı yıl ikinci defa azledildi. 6 Zilhicce 1232 (17 Ekim 1817) de vefat etti.¹⁷²

179 Numaralı mülâzemet defterindeki Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi dönemine ait kayıtlar 1224 Muharrem ayında başlar aynı yılın Cemâziyelevvel tarihinde sona erer.

1. Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Dönemi Mülâzemet Kayıtları (1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevvel)

Bu bölümde şeyhülislâmlar vesilesi ile mülâzemet kabul edilen bir kayıta rastlanmamıştır. Kadıaskerler 6, kadılar 5, müderrisler 13 mülâzım vermişlerdir.

¹⁷⁰ Arzu Güldöşüren, **19. yy'ın İlk Yarısında Tarık Defterlerine Göre İlmiye Ricâli**, MÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam tarihi ve Sanatları bilim dalı, basılmamış yüksek lisans tezi. İstanbul 2004. 434-435; İÜ. NEK, nr: T 8881, v. 15b. (Tarık defterlerinde geçen bu bilgiden bizi haberdar eden Arzu Güldöşüren'e teşekkür ederiz.)

¹⁷¹ **Sicilli Osmanî**, III, 193.

¹⁷² Arzu Güldöşüren, **19. yy'ın İlk Yarısında Tarık Defterlerine Göre İlmiye Ricâli**, 435.

Müstakil olarak mülâzemetle kabul edilen 33 mülâzım bulunmaktadır. Son iki kayıttta sadece isimler yazılmış fakat altına hiçbir açıklama yapılmamıştır.

Bu bölümde kadı ve müderris evladı olan birer mülâzım kaydı bulunmaktadır. Böylece ilmiye mensupları evladından 2 mülâzım deftere kaydedilmiştir. Ayrıca mülâzımlardan seyyid olanların sayısı 22'dir. Bunlardan, 10 tanesi müstakillen, 5'i iadeden, 2'si teşriflen mülâzım olmuşlardır. 4 seyyid hakkında ise sadece mülâzemetle kabul olundu ibaresi geçip, başka bir açıklama yapılmamıştır.

i. Kadıaskerler:

1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel tarihlerinde Anadolu ve Rumeli kadıaskeri toplam 6 mülâzım vermiştir. Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi Rumeli kadıaskeri olunca usûl gereği teşriflen dört mülâzım vermiş, Anadolu kadıaskeri Hafız Ahmed Kamilî Efendi teşriflen ve tezkirecilik teşrifâtında birer mülâzım vermiştir.

Kadıaskerin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Kethudazâde Mehmed Sadık Efendi (Rumeli)	Mustafa Fazıl b. Süleyman	İstanbulî	Teşriflen	Muharrem 1224
K. Mehmed Sadık Ef. (Rumeli)	Süleyman b. Abdurrahman	İstanbulî	Teşriflen	Muharrem 1224
K. Mehmed Sadık Ef. (Rumeli)	Mustafa b. Ali	İstanbulî	Teşriflen	Muharrem 1224
K. Mehmed Sadık Ef. (Rumeli)	Mehmed Tevfik b. Derviş Ahmed	İstanbulî	Teşriflen	Muharrem 1224
Hafız Ahmed Kamilî Efendi (Anadolu)	Halil b. es-Seyyid Yusuf	Kemah	Tezkirecilik teşrifâtından	Muharrem 1224

Hafız Ahmed Kamilî Efendi (Anadolu)	es-Seyyid Mehmed Nazif b. es-Seyyid Mehmed Arif	İstanbulî	Teşriften	Muharrem 1224
-------------------------------------	---	-----------	-----------	---------------

Tablo 24: 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel (Şubat 1809-Temmuz 1809) Tarihlerinde Kadıaskerler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar.

ii. Kadılar:

Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi döneminde kadılar vesilesi ile mülâzım olan 5 kayıt bulunmaktadır. Bu mülâzımlardan 2'si seyyiddir. Kadılar iadeden ve teşriften mülâzım vermişlerdir.

Nafiz Efendizâde Ali Efendi Selânik kadılığına atandığında iadeden 1 mülâzım, Seyyid Mehmed Saîd Efendi Galata kadılığına atandığında Süleymaniye Medresesi'nde ki müderrisliğinden 1 muîdi mülâzım vermiştir. Kırımî Mehmed Efendi Kudüs Kadılığına atanması ile teşriften 3 mülâzım vermiştir.

Kadının Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nevi	Tarihi
Nafiz Efendizâde Ali Efendi	Abdullah b. Ahmed	İstanbulî	İadeden (Selânik Kazası tevcihinde)	Muharrem 1224
Kırımî Mehmed Efendi'nin	es-Seyyid Hüseyin b. Mehmed	İstanbulî	Teşriften (Kuds-ü Şerif kadılığı)	Muharrem 1224
Kırımî Mehmed Efendi	Hüseyin b. Mustafa	Simav	Teşriften üçüncü (Kuds-ü Şerif kadılığı)	Muharrem 1224
İmamzâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi	es-Seyyid Hafız Halil bin Mehmed Aziz	İstanbulî	İadeden (Süleymaniye'den Galata Kadılığına)	Muharrem 1224
Kırımî Mehmed Efendi	Çakırzâde Raşid Hüseyin b. Mustafa	Vidin	Teşriften dördüncü (Kud-ü Şerif Kadılığı)	Muharrem 1224

Tablo 25: 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel (Şubat 1809-Temmuz 1809) Tarihlerinde Kadılar Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

iii. Müderrisler:

Kethüdâzâde Mehmed Sadık Efendi döneminde müderrisler vesilesi ile mülâzım olan 13 kayıt bulunmaktadır. Bu mülâzımlardan 4 tanesi seyyiddir. Bunların hepsi müderrislerin bir medreseden başka bir medreseye terfi ederken verdiği iadedden mülâzemetir.

Sahn-ı Semân Medreselerinden Altmışlı Medreselerine hareket eden 4 müderris bulunmaktadır. Bu bölümdeki kayıtların diğerlerinde müderrislerin hangi medreseden terfi ettikleri belirtilmemiş, yalnızca hareket ettikleri yeni medresenin adı belirtilmiştir. Buna göre Sahn'a hareket eden 5 müderris, Hâmise hareket eden 1 müderris bulunmaktadır. Ayrıca Sahn-ı Semân'dan terfi eden 2 müderris bulunmaktadır. Bu müderrisler terfi ederken görev yaptıkları medreselerdeki müdlerinden hak edeni iadedden mülâzım vermişlerdir.

Müderrisin Adı	Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemetin Nev'i	Tarihi
Çarşanbalı Mehmed Sa'îd Efendi	Mustafa b. müftizâde İdris	Ünye	İadedden (Sahn Med.sine)	Muharrem 1224
Kadıazâde Mehmed Efendi	Ömer Hulûsî b. İbrahim	Gerede	İadedden (Sahn Med.sine)	Muharrem 1224
Ahmed Âsım Efendi	Halil b. el-Hâc Mehmed	Burgos	İadedden (Sahn Med.sine)	Muharrem 1224
Ni'metullah Efendi	Eyüb Ağazâde Mir Mehmed Esad	—	İadedden (Hâmise hareketinde)	Muharrem 1224
Vezirköylü es-Seyyid Hasan Efendi	Abdullah b. Ahmed	Ordu	İadedden (Sahn Hareketinde)	Muharrem 1224
Kilisî es-Seyyid Halil Efendi	es-Seyyid Ahmed Necib b. es-Seyyid Halil	Kilis	İadedden (Nazır Bey Med.den Sahn'a)	Muharrem 1224

Kilisî es-Seyyid Halil Efendi	es-Seyyid Mustafa Nureddin b. es-Seyyid Halil	—	İadedden (Sahn-ı Semân'dan Altmışlı'ya)	Muharrem 1224
İsazâde es-Seyyid Selim Efendi	Mehmed Emin b. Mustafa	İstanbul	İadedden (Sahn'dan Altmışlı'ya)	Muharrem 1224
Osman Efendizâde es-Seyyid Mehmed Efendi	Ebu Bekr İzzet b. İbrahim	İstanbul	İadedden (Sah'dan Altmışlı'ya)	Muharrem 1224
Ali Bahar Efendi	Müftizâde Abdü'l-Bâkî b. el-Hâc Hüseyin	Vidin	İadedden (İskender Paşa Med.den)	Rebî'ulevvel 1224
Baltacızâde Mehmed Emin Efendi	es-Seyyid Süleyman b. Mehmed Emin	İstanbulî	İadedden (Sahn-ı Semân'dan)	Rebî'ulevvel 1224
Mehmed Saîd Efendi	es-Seyyid Mehmed Reşîd b. es-Seyyid Mehmed	İstanbulî	İadedden (Sahn-ı Semân'da)	Rebîulahir 1224
Ali Bahar Efendi	İbrahim Edhem b. Yahya	Derbend-i Bosna	İadedden (Sahn-ı Semân'da)	Rebîulahir 1224

Tablo 26: 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel (Şubat 1809-Temmuz 1809) Tarihlerinde Müderrisler Vesilesi ile Mülâzım Olanlar

iv. Müstakil Mülâzımlar:

1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevel tarihlerinde müstakil olarak mülâzemet kabul edilen 33 mülâzım bulunmaktadır. Bunlardan 10'u seyyiddir.

Mülâzımın Adı	Mülâzımın Bölgesi	Mülâzemet Tarihi
Mustafa b. Ali	Vezirköprüsü	1224 Muharrem
Hasan b. Hüseyin	Baba	1224 Muharrem
Ali er-Rıza b. Mehmed Tefikzâde	—	1224 Muharrem

es-Seyyid Abdullah Hilmî b. el-Hâc Hüseyin	Şemnîd	1224 Muharrem
es-Seyyid Mehmed Saîd b. es-Seyyid Ömer	İstanbul	1224 Muharrem
Lutfullah b. Osman	İstanbul	1224 Muharrem
Mustafa Kamilî b. Mehmed	İstanbul	1224 Muharrem
Osman b. Hüseyin	Eslimyeli	1224 Rebûlevvel
es-Seyyid Mehmed b. Es-Seyyid Mehmed Arif	İstanbul	1224 Rebûlevvel
Salih b. Mehmed	İstanbulî	1224 Rebûlevvel
İbrahim Bayram b. Abdullah	İstanbulî	1224 Rebûlevvel
Mustafa b. Hüseyin	İstanbulî	1224 Rebûlevvel
Mehmed Emin b. Süleyman	Üsküdarî	1224 Rebûlevvel
es-Seyyid Hafız Mustafa b. es-Seyyid Mehmed	Edirnevî	1224 Rebûlevvel
es-Seyyid Ömer b. es-Seyyid Mehmed	Kastomonu	1224 Rebûlevvel
Lutfullah b. Ali Rüşdî	Bolu	1224 Rebûlevvel
Mehmed İzzet b. Mehmed Ziyauddin	İstanbulî	1224 Rebûlevvel
es-Seyyid Ahmed Şükrî b. es-Seyyid Mehmed Emin	İstanbulî	1224 Rebûlahir
Ömer b. Davud	İstanbulî	1224 Rebûlahir
İbrahim b. Hüseyin	İstanbulî	1224 Rebûlahir
İbrahim Edhem b. Mehmed	İstanbulî	1224 Rebûlahir
Mehmed Saîd b. el-Hâc Ali	İstanbulî	1224 Rebûlahir
Mehmed ibn Mustafa	İstanbulî	1224 Rebûlahir
es-Seyyid Ahmed Muhtar b. Ahmed	İstanbulî	1224 Rebûlahir
es-Seyyid Mehmed Esad b. Hafız Hayrüddin	İstanbulî	1224 Rebûlahir
Mahmud b. Mehmed Ali	Üsküdarî	1224 Rebûlahir
es-Seyyid Abduulah Berâ b. es-Seyyid	İstanbulî	1224 Rebûlahir

İbrahim Edhem		
---------------	--	--

Tablo 27: 1224 Muharrem- 1224 Cemâziyelevvel (Şubat 1809-Temmuz 1809) Tarihlerinde Müstakil Mülâzım Olanlar

(1223 Cemâziyelaahir-1224 Cemâziyelevvel / Temmuz 1808- Haziran 1809):

Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı:

179 numaralı defter 1223 Cemâziyelaahir-1224 Cemâziyelevvel tarihleri arasındaki mülâzemet kayıtlarını ihtiva etmektedir. Bu tarihler arasında Safer ayı hariç diğer bütün aylarda mülâzım kaydı bulunmaktadır. Receb ayı en çok mülâzım kaydının yapıldığı aydır. Defterde zikredildiği üzere Sultan II. Mahmud'un tahta geçtiği 4 Cemâziyelaahir 1223 tarihinden sonra aynı yılın Receb ayında bu vesile ile birçok kişi mülâzemeteye kabul edilmiştir. (Bkz. Tablo: 28)

Aylar	1223	1224
	Derviş Mehmed Ef. Dönemi	Kethüdâzâde Mehmed Sadık Ef. Dönemi
Muharrem	—	31
Safer	—	—
Rebûlevvel	—	12
Rebûlahir	—	17
Cemâziyelevvel	—	9
Cemâziyelaahir	13	—
Receb	226	—
Şaban	18	—
Ramazan	6	—
Şevval	2	—
Zilkâde	47	—

Zilhicce	9	—
----------	---	---

Tablo 28: (1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevvel / Temmuz 1808-Haziran 1809) Tarihlerinde Aylara Göre Mülâzım Sayısı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

174 VE 179 NUMARALI DEFTERLERİN TRANSKRİPSİYONU

I. TRANSKRİPSİYON SIRASINDA TAKİP EDİLEN USÛL

Araştırmamızın temelini oluşturan Rumeli Kadıaskerliği Ruznamçeleri içerisinde bulunan 174 ve 179 nolu mülâzemet defterlerinin günümüz Türkçesine çevrilmesi esnasında, transkripsiyon işaretlerinin tamamı kullanılmamıştır. Kelimelerin doğru bir şekilde okunabilmesi ve anlaşılmasını sağlamak amacıyla uzatmalar için “^”işaretine, ayn (ع) harfleri için “ ‘ ” işaretine, hemze (ء) harfleri için “ ’ ”işaretine yer verilmiştir. Kaf (ك) harfinden sonra gelen uzatmalar ise, “istihkāk”, “merkūm” kelimesinde olduğu gibi “ ā” ve “ū” harfleriyle gösterilmiştir.

Defterlerdeki varak numaraları “[1a], [1b]” şeklinde köşeli parantez içerisinde ve koyu harflerle verilmiştir.

Doğru okunup okunmadığı emin olunmayan kelimelerin yanına parantez içerisinde asılları da yazılmaya çalışılırken, okunması mümkün olmayan kelimelerin yanına “.....” işareti konulmuştur.

II. 174 NUMARALI DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

(1217 Receb-1218 Receb / 1222 Şaban-1223 Cemâziyelevvel)

[1b]

Bimennihi Subhâne ve Te‘âlâ

İşbu sene seb‘a ve aşare ve mieteyn ve elf recebü’l- ferdî guresinden zabt etmek üzere bu dâ‘îlerine ‘inâyet ve ihsân buyurulan Rumeli sadâretimizde vâkı‘ olan zümre-i mülâzimîn kuyûdâtıdır ki ber vech-i âtî zikr olunur.

Mevlâ Şehâbeddin b. Ali Ankara'dan

Mevlânâ-i mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla hâlâ şerefbahşâyı mesned-i vâlâyı fetvâ ve zînet efzâ-yı erîke-i mu‘allâ-yı takvâ sa‘dü'z-zaman fi tahkîki'l-ma‘kûlât nu‘mânü'l-evân fi takrîri'l menkûlât şeyhü meşâyihü'l-İslâm müşkil küşâyı kâffe-i enâm cenâibu veliyyu'n-ni‘am bu Hanîfe makâm sellemellahu'l-melikü'l-‘azîzü'l-‘allâm devletlü ‘inâyetlü kerâmetlü Ömer Hulûsî Efendi edâmallahü te‘âla bi'l-‘izzî'l-‘ebedî hazretlerinin işaret-i ‘aliyye-i bâhiru'l-besâretleriyle müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[2a]

Mevlâ Hafız İsmail b. Osman Bursa'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı mesned-i vâlâyı fetvâ ve revnak bahşâ-yı erîke-i mu‘allâ-yı takvâ hallâlü'l-müşkilâtı'd-diniye Keşşâfî'l mu‘addelâti'l-yakınıyye ferîdü'z- zaman bi'l-‘ilmi ve'l-kemâl vahîdü'l-evân bi'l- fazlı ve'l efzâl Cenâbı şeyhü'l-islâm âlîmakâm allâmetü'l enâm hasenetü'l-eyyâm sellemehullahu'l-melikü'l-‘azîzü'l ‘allâm devletlü ‘inâyetlü kerâmetlü Ömer Hulûsî Efendi edâmallahu teâla bi'l-izzil'l-‘ebedî Hazretleri'nin cennetmekân Firdevs âşiyân Sultan Bâyezid Han ‘aleyhi'r- rahmetü ve'l-gufrân Medrese-i Celîlelerinde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmlarından mu‘îd-i evveleri olup hasbe'l-‘âde itmam-ı hizmet îade etmekle bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Yahya b. İbrahim Manastır'dan

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla medrese-i müşârun ileyhde muzâf-ı evvelleri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet-i i'âde etmekle bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul buyrulmustur.

Mevlâ Muhiddin Bilal Anapa'dan

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla medrese-i müşârun ileyhde mu'îd-i sânileri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'âde etmekle bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

[2b]

Mevlâ Mustafa b. Mehmed Edirne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla medrese-i müşârun ileyhde muzâf-ı sânileri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iâde etmekle bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Derviş İbrahim b. es- Seyyid 'Adbü'l- Fettah Zihne'den

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Mollacıkzâde hafîdi Mehmed Servet Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def 'a bâ ibtidâ-i Eyyuhum Altmışlı Medresesi'ne hareketinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iâde eylemeğın arz etmekle bir kanûn-ı kadîm arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye Hazret-i şeyhü'l-islâm âlîmakâm 'alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l-melikü'l-'azîzü'l 'allâm mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Emin

Mevl'ânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

1 Mevlâ Mir Mehmed Nureddin Mir Abdullah el- Mevâlî ebuhu el-İstanbulî

2 Mevlâ Mektûbîzâde es- Seyyid Ahmed Necib b. Mehmed Sıtkı el'kadı ebuhu el-İstanbulî

3 Mevlâ es- Seyyid Mehmed Sa'id b. Mehmed Tahir el'müderriş ebuhu el-İstanbulî

4 Mevlâ es-Seyyid Mehmed Fazlı b. eş- Şeyh Ali ebuhu el-İstanbulî

[3a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmalarıyla işbu sene seb'a ve 'aşerate ve mieteyn ve elf recebû'l-ferdî guresinden zabt etmek üzere 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânı ve 'avârıf-i behiyye-i mülükâniyyeden Rumeli sadâreti bu da'îlerine 'inâyet ve ihsân buyrulmağın ber u yedine-i kadîme-i Osmanî sadâret ve kuvve-i teşrifât-ı erbeası olmak üzere arzımız mûcebince bâ işaret-i 'aliyye-i bâhiru'l-besâretleriyle 'ale't-tertib mülâzemeti kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Hilmi b. Hafız İsmail Şükrî el-müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrişinden Çorakçızâde Hafız İsmail Şükrü Efendi'nin bundan akdem müderriş olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı el-Hâc Hasanzâde Medresesi'ne hareketinde i 'âdelerinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeti kabul olunmuştur.

Mevlâ es- Seyyid Mahmud Hilmi es- Seyyid Mehmed Sa'id el-Kâdî ebuhu Kara Karye'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrişinden Karahisarî İbrahim Efendi'nin bundan akdem müderriş olduğu ba Mûsıla-i Sahn Tetimme-i Sâdise Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a medârisi Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde i 'âdesinden arzı mûcebince bâ işareti 'aliyye mülâzemeti kabul olunmuştur.

[3b]

Mevlâ es-Seyyid ‘Abdurrahaman b. es-Seyyid el-Hâc Mehmed el-müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Derviş Ömer Hulûsî b. Ahmed Mostar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dad dan olmağla müderrişinden Ahıskavî Süleyman Efendi'nin bundan akdem müderrişisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu‘îdi olup bu def‘a bâ ibtidâ Altmışlı Kadı Abdü'l-Halîm Medresesi'ne hareketine i‘âdesinden arzı mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Osman b. İbrahim Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr bâb-ı isti‘daddan olmağla Donanma-yı Hümâyun sefâyununda imamet hizmetinde müstahdem ve itmam-ı hizmet etmekle bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. İsmail Karahisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla müderrişinden Suud Gümüşlü Abdullah Efendi'nin bundan akdem müderrişisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn Eyyuhum Medresesi'nde mu‘îdi olup bu def‘a medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde i‘âdesinden arzı mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Ahmed b. Mustafa Ezurum'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla Donanma-yı Hümâyun sefâyununda imamet

[4a]

hizmetinde müstahdem ve itmâm-ı hizmet etmekle bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Mahmud Erzincan'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla Donanma-yı Hümâyun sefâyununda imamet hizmetinde müstahdem ve itmam-ı hizmet etmekle bâ işaret-i 'aliyye müstakilen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Yeğen Osman b. el-Hâc Süleyman Burgos'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisinden Abdülmennân Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı Etmekcizâde Ahmed Paşa Medresesi'ne hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa Muhtar b. Ahmed Leskovik'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisinden Mehmed Sakıp Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn-ı Emetullah Hatun der cami' Vefa dersiyesinde mu'îdi olup bu def'a medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde iâdesinden arz-ı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mehmed Sa'id b. 'Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye

[4b]

Mevlâ Mahzarzâde Mehmed Tahir b. Hasan İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Arif b. Sârım Paşazâde Mehmed Raşid el-mevâlî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ferâizî Salih b. Hüseyin Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Kulavî es-Seyyid Süleyman Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ İbtidâ Altmışlı İbrahim Kethuda Medresesi'ne hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Süleyman Harput'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Ömer el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Cevdet zâde Mehmed Muhyiddin Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn mu'îdi Ahmed Efendi Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

[5a]

Mevlâ es-Seyyid İsmail Asım b. es-Seyyid Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla iş bu sene seb'a 'aşerete ve mieteyn ve elf muharremü'l-haramı guresinden zabt etmek üzere 'avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânedan Sadâret-i Anadolu semâhatlû Ömer 'İzzet Efendi Hazretleri'ne 'inâyet ve ihsân buyurulmağla sadâret-i merkumenin altı mâh müddeti murûrunda tezkire-i celîlin teşrifât-ı mu'tâdesinden arzları mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Nu'man b. Mahmud Fertek'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mustafa b. Musa Amasya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan tezkirecimiz necâbetlü Derviş Mustafa Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn Mustafa Ağa Medresesi'nde mu'îdi olup bu defa medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde i'âdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur

Fi Ramazani'l Mübarek li'l seneti'l merkume

Mevlâ es-Seyyid Ahmed Hamidullah b. es- Seyyid Mehmed Sa'dullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işareti 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[5b]

Mevlâ Tayfur b. Abdurrahman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Faiz Efendizâde es-Seyyid Mehmed Hâlid Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı Molla Kırımî Medresesi'ne hareketinde i'âdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ İsmail b. Abdullah Bazarköyünden

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Fi şevval el-mükerrem li's-seneti'l merkume

Mevlâ Mehmed Ali b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Halil b. el-Hâc Abdu'l-Halim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Arif b. Konevî Mustafa el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

[6a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Ali b. Ali İmam Durak Paşa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Ömer b. Es-Seyyid Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hüseyin b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Musatafa b. İsmail el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim b. Mehmed Arif el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim Selim b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisînden **Abbatîzâde** Mehmed Said Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Bülbül Hatun der Mihalic Medresesi'nde

[6b]

mu'idi olup bu def'a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Ömer Cenânî b. Muslihiddin Yenibazar' dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisînden Kadriîzâde Hafîdi Mehmed Esad Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn Mevlâ Kırımî Medresesi'nde mu'idi olup bu def'a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi Zi'l-ka'deti's-Şerife es-seneti'l merkume

Mevlâ Ebu Bekr b. Ömer Kastomunu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Mehmed Emin b. el-Hâc Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Mektubîzâde Mehmed Rıza Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'idi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı Dabbağzâde Mehmed Efendi Medresesi'ne hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdullah Şükrü b. Mehmed Gerede'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Halil Efendizâde Mehmed Sa'id Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Hâmise-i Osmaniyye Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a

[7a]

Süleymaniye medârisinden birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Salih b. Hüseyin Hüsni el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Ömer b. es-Seyyid Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisinden Vardarî şeyhzâde Yahya Kamil Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn Selçuk Sultan Medresesi'ne mu'îdi olup bu def'a medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketine i'âdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Abdullah

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Süleyman Akif b. es-Seyyid Mehmed Atâ Gelibolu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâdan olmağla müderrisîn-i kirâmdan tezkirecimiz Derviş Mustafa Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a

[7b]

bâ ibtidâ Altmışlı Vânî Efendi Medresesi'ne hareketine i'âdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hâc İsmail el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Şânîzâde Mehmed Atullah Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn Sahaf Karaca Ahmed der camii Sultan Bâyezid Dersiyyesi'nde mu'îdi olup bu def'a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketinde arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ İsmail b. el-Hâc İbrahim Kastomunu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Osman b. İsmail Kangırı'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden İbrahim Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı **Ulâ-yı** Ankaravî Medresesi'ne hareketine iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Yahya b. es-Seyyid Mehmed Zihne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden müsevvid Abdullah Hamdi Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı Başçı İbrahim Efendi Medresesi'ne hareketinde i'âdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i

[8a]

‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Abdullah Ragıb b. Mehmed Zihne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla müderrisînden Ali Paşazâde Hasan Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu ba Mûsıla-i Sahn el-Hâc İbrahim der camii Seferlikoz dersiyesinde mu‘îdi olup bu defa medâris-i Sahn semânından birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ömer b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Mehmed Trabzon dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Şeyhzâde eş şeyh Ali b. Ahmed Alâiya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla müderrisînden Cevdetzâde Mehmed Muhiddin Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Sahn Semân'dan birinde mu‘îdi olup bu defa bâ ibtidâ Altmışlı Kirmastı Medresesi'ne hareketinde iâdesinde n arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[8b]

Mevlâ es-Seyyid Zeynel Âbidin b. el-Hâc Eyüb Filibe'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Mehmed Sakıb Efendi'nin bundan akdem müderisi olduğu medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu defa bâ ibtidâ Altmışlı Şah Hûbân Medresesi'ne hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. Mustafa Zeytun'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla mevâlîden Aşcızâde es-Seyyid Hafız Mehmed Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu medâris-i Süleymaniye'den birinde mu'îdi olup bu defa avâtıf-ı 'aliyye-i hürevânedden Selanik Kazası tevciye olunmağın hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iâde etmekle arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Müftüzâde Ahmed b. Mustafa Florne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Es-Seyyid Mehmed Ragıb b. es-Seyyid Mehmed Tahir el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisînden Geredeli İbrahim Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Mûsıla-i Sahn-ı Salis-i Tetimme Medresesi'nde mu'îdi olup bu def a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketine iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Şakir b. İbrahim el-İstanbulî

[9a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Hüseyin Konya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkakdan olmağla hâlâ şerefbahşâ-yı müsned-i vâlâyı fetvâ zînet efzâ-yı erîke-i mu'allası takvâ-yı sa'dü'z-zaman fî tahkiki'l-ma'kulât-ı nu'man olan fî takrîri'l menkulât şeyhü'l-meşâyihî'l-islâm müşkilküşâ-yı kaffe-i enâm

Cenâbı veliyu'n-niam bu Hanîfe makâm sellemallahu'l melikü'l-azîzü'l-allâm devletlü inâyetlü kerâmetlü Ömer Hulûsî Efendi edâmellahu teâlâ bi'l-gurre'l-ebedî Hazretleri'nin Sultan Bâyezid Han aleyhi'r- rahmeti ve'l gufrân medrese-i celîlerinde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmdan mu'îd-i evvelleri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iâde etmekle bâ işaret-i 'aliyye bahiru'l-besâret mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mahmud b. Hüseyin Akhisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkakdan olmağla müşârun ileyhin Sultan Bâyezid Han medrese-i celîlelerinde hücre- nişîn olan dânişmendân muzâf-ı evvelleri olup hasbel âde itmam-ı hizmet iâde etmekle işaret-i 'aliyyeleriyle mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Abdullah Gerede'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla müşârun ileyh Sultan Bâyezid Han 'aliyye'r-rahmeti ve'l gufrân medrese-i celîlelerinde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmdan mu'îd-i sânileri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iâde etmekle bâ işaret-i 'aliyyeleriyle mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. Hasan Tire'den

[9b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla müşârun ileyhin Sultan Bâyezid Han aleyhi'r-rahmeti ve'l gufrân medrese-i celîlelerinde muzâf-ı sânileri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iâde etmekle işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. Abdullah Seferhisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkakdan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmlarından beşinci olmak üzere işaret-i 'aliyyeleriyle mülâzemete kabul olunmuştur.

Mola Mustafa b. Yusuf Karahisar Şarkî'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân altıncı olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ali b. Mustafa Seferhisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i elîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmdan yedinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. İbrahim Zîştovi'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyh de hücre-nişîn olan dânişmendân sekizinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Abdü'l-mennan b. Abdülğafur Kars'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân dokuzuncu olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

[10 a]

Mevlâ Süleyman b. Mehmed Ahıska'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân onuncu olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed B. Ömer İskilib'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on birinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Süleyman Kars'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on ikinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. Mehmed Kütahya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on üçüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. Abdullah Kırım'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on dördüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

[10 b]

Mevlâ es-Seyyid Ahmed b. İbrahim Boyabat'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on beşinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ali b. Osman Balıkesir'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on altıncı olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mola AbdülHalim el-Münîb b. el-Hâc Hafız Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on yedinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim b. Ahmed Ödemiş'ten

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak dan olmağla medrese-i celîle-i müşârun ileyhde hücre-nişîn olan dânişmendân on sekizinci olmak üzere mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi zi'l-hicce'ti'l şerife li's-seneti'l-merkume

Mevlâ Hafız Mehmed Saîd b. el-Hâcî Ahmet el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Ebubekir b. es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Karahisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

1. Mevlâ Mehmed Arif b. Mustafa derbend-i kebîr Bosna'dan

2. Mevlâ es-Seyyid Abdullatif b. es-Seyyid Ali el-İstanbulî

[11a]

3. Mevlâ es-Seyyid Hafız İsmail b. Halil el-İstanbulî

4. Mevlâ Osman b. Osman Tosya'dan

Mevlânâ-yı mezbûrdan erbâb-ı isti'dâddan olmalarıyla sene-i semân aşerete ve mieteyn ve elf Muharremü'l-haramı guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı 'aliyye-i hüsvâne ve avârıf-ı seniyye-i mülükânenen Medine -i Münevvere dâmet bi'l-envari'l el-**müevveme** kazası umdetü'l mevâlî el'izâm Dabbağzâde semâhatlû Mustafa Efendi'ye tevciye ve ihsân buyrulmağla bir kanûn-ı kâdim belde-i müşârun ileyhâ teşrifâtından arzları mûcebince ala't-terfîbi'l-mezkûr bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim b. Halil Hisarî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla mûmâ ileyhın belde-i müşârun ileyhâda müderrisi olduğu Kayıtbayı Medresesi'nde mu'îd tayin olunmağla arzları mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim Fehim b. Mustafa Teşne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı is'ti'daddan olmağla mûmâ ileyhin belde-i müşârun ileyhâ da müderrisi olduğu Muradiyye Medresesi'nde mu'id tayin olunmağla arzları mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmutur.

Mevlâ Mehmed Nuri b. İsmail el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı is'tidaddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Mehmed Sadık Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Hâmis Dâru'l-hadis Sinan Paşa Medresesi'nde muîdi olup bu defa medâris-i Süleymaniye'den birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

[11b]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid el-Hâc Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Emin Süleyman ebuhu Ahıska'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mehmed Atullah b. Mahmud Rize'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Sıtkızâde necâbetlû Ahmed Reşid Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Hâmis sâniyye-i Ayasofya-yı Kebîr Medresesi'nde muîdi olup bu defa medâris-i Süleymaniye'den birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Salih b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla iş bu sene seb'a aşere ve mieteyn ve elf muharremü'l-haramı guresinde zabt etmek üzre avâtıf-ı 'aliyye -i hüsrevânedan Anadolu sadâreti semâhatlû Ömer İzzet Efendi Hazretlerine inâyet ve ihsân

buyurulmağla sadâret-i merkume hitâmına tezkirecilik teşrifât-ı mu‘tâdesinden arzları mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. el-Hâc Yahya Akşehir'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla müderrisinden Amasyavî es-Seyyid Abdurrahim Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu Medâris-i Sahn-ı Semân dan birinde muîdi olup bu defa bâ ibtidâ Altmışlı

[12a]

Firuz Ağa Medresesi'ne hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Mehmed es-Saîd el-Müderrisi Ebuhi el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla müderrisinden Kastamonuzâde Mehmed es-Saîd Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu ba Mûsıla-i Sahn Ca‘fer Efendi der cami‘i Sun‘ullah Efendi Dersiyyesi'nde muîdi olup bu defa medâris-i Sahn-ı Semân dan birine hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdurrahim b. Mehmed Hulûsî el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Osman b. Ali Amasya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Fi Muharrem es-Sene semâni aşrete ve Mieteyn ve elf

Mevlâ Kadızâde Ali b. Nuh Gürce'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla sene seb‘a aşere ve mieteyn ve elf recebü'l ferdî guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı ‘aliyye –i hüsrevânedden sadâret-i

Rumeli bu dailerine tevcih ve ihsân buyurulmağla sadâret-i merkumenin altı mâh müddeti murûrunda tezkire-i celîlin teşrifât-ı mu'tâdesinden arzımız mücebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye

[12b]

kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid İbrahim Edhem b. es-Seyyid Mehmed Arif el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Şerifzâde Hafidi es-Seyyid Mehmed Arif b. Es-Seyyid Mehmed Sa'id el-Mevâlî ebuğu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Emin b. Hafız Mehmed Çelebibazarı'ndan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisînden Ahmed Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu ba Mûsıla-i Sahn es-Seyyid Abdullah Paşa der mescidi Künkçü dersiyesinde mu'îdi olup bu defa medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde iâdesinden arzı mücebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Sadık b. Mehmed b. el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mektubîzâde es-Seyyid İbrahim Halim b. Mehmed Sıdkı el-Kadı ebuğu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid İlyas b. es-Seyyid İbrahim Vize'den

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[13a]

Fi Saferi'l-hayr li's-seneti'l-merkume

Mevlâ es-Seyyid Derviş Ali b. es-Seyyid Selim el-İstanbulî

Mevlânâ –yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı müsned-i vâlâ-yı fetvâ revnâk bahşâ-yı makâm-ı muallâ-yı takvâ hallâlû'l-müşkilâtı'd-diniyye Keşşâfû'l mu'addelâti'l-yakınıyye ferîdû'z- zaman bi'l-hikmeti ve'l-efdal vahîdû'l-evân bi's-şerefi ve'l-kemâl Cenâbı veli'n-ni'am kerîmü't'tab'u ve's-şiyem el müşkilât-ı kaffe-i imam alametü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l-melikü'l-azîzü'l-allâm şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm samî makâm devletlü inâyetlu atûfetlü kerâmetlü Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Esad Efendi edâme te'ala bi'l gurre'l-ebedî Hazretlerinin işaret-i 'aliyye-i bahirü'l-besâretleriyle müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

1. Mevlâ Osman b. Mehmed Menteşe'den
2. Mevlâ es-Seyyid Sa'dettin b. es-Seyyid Derviş el-Kadı ebuhu Yanya'dan
3. Mevlâ Mustafa Cezebî b. el-Hâc Ali Kara Karye'den
4. Mevlâ Mahmud Aziz b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan dan olmalarıyla işbu sene semânı aşrete ve mieteyn ve elf muharremü'l-haramı guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânedden sadâret-i Anadolu semâhatlü merhametlu Kethüdazâde Mehmed Sadık Efendi Hazretlerine tevciye ve ihsân buyurulmağla bir mu'tad-ı kadîm sadâret-i merkume teşrifâtından arzları mücebince bâ işaret-i 'aliyye-i hazret-i

[13b]

şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm samîmakâm alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l melik el-azîzü'l allâm her biri ala't-tertibi'l mezkûr mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Zihni b. Ali **Ezdîn**'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisinden Çelebi Raşidzâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi nin bundan akdem müderrisi olduğu ba Mûsıla-i Sahn İbrahim Paşa der Edirne Medresesi'nde mu'idi olup bu defa bâ Sahn Edirne Medresesi'ne hareketinde iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Nu'man b. İbrahim Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Abdullah b. es-Seyyid Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Selim b. Mehmed Ahıska'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Fi Şehri Rebî'ulevvel li'seneti'l merkume

Mevlâ el-Hâc Yusuf b. İsmail Malatya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[14a]

Mevlâ es-Seyyid Hasan b. Şerîf Mehmed Tokad'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla müderrisinden Şem'izâde mu'îdi Mehmed Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu ba Mûsıla-i Sahn-ı Sâniye Yakut Paşa der Edirne Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a bâ Sahn Anbar Gazi Medresesi'ne hareketine iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Feyzullah b. Mehmed İznikmid'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Süleyman b. Abdurrahim Kara Hisar Şarkından

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Halil b. Abdullah Yanya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla sene tis'a aşerete ve mieteyn ve elf Muharremü'l-haramı guresinden zabt etmek üzere Mekke-i Mükerrreme Kazası mevâlî-i izâmdan Kütahyavî Ömer Efendi'ye tevciye olunmağın belde-i müşârun ileyhâ teşrifâtından arzları mûcebince evvelki olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mehmed Hamdullah b. Halil el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[14b]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hafız Mustafa el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdullah b. Hafız Halil Baba Kalesi'nden

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Âlim b. Mehmed el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Ali b. Ali el-Üsküdarî

Mevlânâ-yı mezbûr umdeti’l-mevâlî el-‘izâm semâhatlû necâbetlû es-Seyyid Mehmed Sadık Efendi’nin ba Mûsıla-i Süleymaniye der Çorlu Medresesi’nde mu‘îdleri olup bu defa Üsküdar kazası tevcih olunmağla iâde-i merkumeden arzları mûcebince bâ işareti ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Süleyman Harput’dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkakdan olup Sultan Bâyezid Han Medrese-i Celîleleri’nde hücrenişîn olan dânişmendân mu‘îdleri olup hasbe’l-âde itmam-ı hizmet iâde etmekle bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hasan b. Ahmed Yenice-i Vardar’dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkakan dan olup Sultan Bâyezid Han Medrese-i Celîlelerinde hücrenişîn olan dânişmendân-ı kirâmından muzâfi evvelleri olup itmamı hizmet etmekle bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

[15a]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed İzzet b. es-Seyyid Feyzullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim b. el-Haz Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. Ömer el-Mevâlî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla Mekke-i Mükerreme teşrifâtından arzları mücebince ikinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi şehr-i Rebi'ul-Ahir li's-seneti'l merkume

Mevlâ es-Seyyid Derviş Yahya Ataullah b. Şerîf Mehmed Emin el-Mevalî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla hâlâ zînet-efzâ -yı müsned-i valâ-yı fetvâ revnak bahşâ-yı makâm-ı muallâ-yı takvâ-yı hallâlül- müşkilâtı'd-diniyye Keşşâfı'l- muaddelâtı'l-yakınıyye ferîdü'z-zaman bi'l-hikmeti ve'l-efdal vahidü'l evân bi's-şerefi ve'l-kemâl cenabu veli'n-ni'am kerîmü't-tab'u ve's-şiyem müşkilküşâ-yı kaffe-i imam 'alâmetü'l enâm hasenetü'l eyyâm sellemallahu'l melikü'l'azîzü'l allâm şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm samîmakâm devletlü inâyetlü atafetlü kerâmetlü Mehmed Salih Efendizâde Hazretleri Ahmed Es'ad Efendi edâmellahu te'âlâ bi'l gurre'l-ebedî Hazretlerinin işbu bin iki yüz on sekiz senesi muharremü'l haramının yirmi dokuzuncu günü müsned-i vâlâ-yı fetvâ-yı teşriflerine taraf-ı bâhirü'l-eşraflarından zümre-i müstahikkine i'ta buyurulan teşrifât-ı seniyyelerinden evvelki olmak üzere işaret-i aliye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[15b]

Mevlâ es-Seyyid Ali Eşref b. es-Seyyid Abdurrahim el-müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhden ikinci olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Rıza b. Mehmed Saîd el-Mevâlî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-Seyyid İbrahim b. Hasan Alâiya'dan

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhden üçüncü olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mehmed Tahir b. Osman el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden dördüncü olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Kamil b. Ahmed el-Kadî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden beşinci olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Ali Rıza b. Mahmud el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden altıncı olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. el-Hâc Mehmed el-İstanbulî

[16a]

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhden yedinci olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Ebu Bekir b. es-Seyyid Hasan el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden sekizinci olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Nu'man b. Mecid el-Aziz Kastamonu'dan

Mevlânâyı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden dokuzuncu olmak üzere işaret-i 'aliyye bahirü'l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Yakup b. Hafız Sa'dullah el-İstanbulî

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhden onuncu olmak üzere işaret-i aliye bahirü’l-besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hasan b. es-Seyyid Mustafa Giresun'dan

Mevlânâyı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla umdeti’l mevâlî semâhatlû es-Seyyid Mehmed Şemseddin Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu bâ Hâmise-i Süleymaniye sâniye Ayasofya-yı Kebîr Medresesi'nden mu‘îdi olup bu def a Galata Kazası tevciye olunmağla iâdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Hattat es-Seyyid Mehmed Emin Hamdi Edirne'den

Mevlânâ-yı mezbûr müderrisinden es-Seyyid Hafız Mustafa Efendi'nin Salise-i Emir Kadı Medresesi'nde mu‘îdleri olup bu def a bâ Sahn Arpa Emîni Mehmed Efendi Medresesi'ne hareketine iâdesinden

[16 b]

arzları mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Hamdi b. el-Hâc Salih el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdulvahid b. Abdullah Kırım'dan

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on birinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid el-Hâc Ali b. Ahmed Kudüs'ten

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on ikinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Emin b. Hüseyin Galata'dan

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on üçüncü olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Emin b. Hasan el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on dördüncü olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa Tevfik B. Mahmud el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on beşinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

[17a]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Ali el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on altıncı olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Sa'îd b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on yedinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. Süleyman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on sekizinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa Nurullah b. Zekeriya el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den on dokuzuncu olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Arif b. Ahmed el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyh'den yirminci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Fi Cumâde'l-ûlâ li's-seneti'l-merkume

Mevlâ Mehmed Şakir B. el-Hâc Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[17 b]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Arif b. Abdulhalim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Tahir Ömer b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi birinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mehmed İzzet B. el-Hâc Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ali b. Mehmed el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi ikinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Emin Musa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyh'den yirmi üçüncü olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Ömer el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi dördüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Abdülkâdir b. es-Seyyid Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi beşinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

[18a]

Mevlâ es-Seyyid Abdusselâm b. es-Seyyid el-Hâc Mehmed Emin el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. İsmail el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi altıncı olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Tahir b. Ömer el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi yedinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Akif b. es-Seyyid Osman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi sekizinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Halil Rüşdî b. es-Seyyid Mehmed Emin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden yirmi dokuzuncu olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ali b. el-Hâc Süleyman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden otuzuncu olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Salih b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden otuz birinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[18b]

Mevlâ Abdulkerim b. Ali Sofya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden otuz ikinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Ragıp b. Ali el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden otuz üçüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ İsmail b. Mehmed el-Müderris ebuhu Tuzla'dan

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden otuz dördüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Ahmed Nazif b. es-Seyyid Abdullah el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifât-ı müşârun ileyhden otuz beşinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed İzzet b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdullah Zihnî b. Salih Banaluka'dan

Mevlânâ-yı mezbûr sadâretimiz tezkire-i celîlî teşrifâtından ilkinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa İzzet b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[19a]

Mevlâ Mehmed Tahir b. Mustafa el-kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifâtı müşârun ileyhden otuz altıncı olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Abdulkerim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifâtı müşârun ileyhden otuz yedinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mustafa b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Hüseyin Niğde'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Tahir b. Abdullah Yenişehir'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ İmamzâde Ahmed Ali b. Mehmed Kocahisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Mustafa Çine'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[19b]

Paşmaccızâde Hafidi Mevlâ es-Seyyid Abdullah Raşid b. Ni‘metü’llah Na ‘im el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. Veliddin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hatibzâde Abdurrahim b. Mustafa Fehim Edirne’den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Eşref b. es-Seyyid el-Hâc eş-Şeyh Hamid el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifâtı müşârun ileyhden otuz sekizinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Osman b. Ali Kangrı'dan

Mevlânâ-yı mezbûrun lede’l-ımtihan haşıyyet ve istihkâkı zahir u nümayân olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Fi Cemaziye'l-ahir li's-seneti'l-merkume

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Rıf‘at B. es-Seyyid Mehmed Arif el-Üsküdâri

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Nu‘man b. Mustafa el-Müderriş ebuhi Menlik'den

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[20a]

Mevlâ Ahmed Şükrü b. ‘Abdî Ahıska'dan

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Mehmed Çâl'dan

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifâtı müşârun ileyhden otuz dokuzuncu olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Ömer b. Osman Malatya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr teşrifâtı müşârun ileyhden kırkıncı olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Akîk es-Seyyid Hüseyin b. Ahmed Yakova'dan

Mevlânâ-yı mezbûr Müderrisînden es-Seyyid Hafız Mehmed Arif Efendi'nin bâ Mûsıla-i Sahn Halil Paşa Medresesi'nde mu‘idi olup bu def‘a medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketine i‘âdesinden arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa Zihnî b. es-Seyyid İbrahim Kara Hisar Şarkî'den

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Ömer b. Mehmed Emin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[20b]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Abdu’r-Rahman Bolvadin'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkakdan olmağla Sultan Bâyezid Han Medrese-i Celîlelerinde hücre-nişîn olan dânişmendân kirâmdan mu‘îdi sânileri olup hasbe’l-âde itmâm-ı hizmet i’âde etmekle bâ ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdu’r-rahman b. Halil Zihne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istihkak’dan olmağla Sultan Bâyezid Han Medrese-i Celîlelerinde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmdan muzâf-ı sânileri olmağla itmâm-ı hizmet i’âdeleriyle bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Raşid b. İsmail el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Mustafa el-Eyübî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Abdur-rahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hamzazâde Mehmed Kâmil b. Mehmed Es‘ad el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Sîmzâde İsmail b. el-Hâc İsmail Banaluka'dan

Mevlânâ-yı mezbûr ‘umdeti’l mevalî el-izâm Kütahyavî Ömer Efendi’ye Mekke-i Mükerreme kazası tevciye buyurulmağla belde-i müşârun ileyhde müderrisi olduğu Kayıtbayı Medresesi'nde mu’idi olup arzları mücebince mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[21a]

Recebü'l-Ferdî Li's-seneti'l-merkume

Mevlâ Ahmed Raşid B. Ebubekir el-Kâdî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed b. Hasan Merzifon'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Mehmed Arif b. eş-Şeyh Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mehmed Tahir el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Sadık b. el-Hâc İsmail el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlâ Osman b. ‘Abdurrahman Ünye'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmağla müderrisînden el-Hâc Mehmed Es‘ad Efendi'nin bundan akdem medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu’idi olup bu def‘a bâ-ibtidâ Altmışlı Molla Kırımî Medresesi'ne hareketine i‘âdesinden arzı mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[21b]

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Tahir b. es-Seyyid Mehmed Sa‘id Edirne’den

Mevlânâ-yı mezbûr işbu sene semânı aşrete ve mieteyn ve elf recebü'l ferdî guresinden gayet-i şehr-i mezbûre deĝin sadâret-i Rumeli bu da‘ilerine bir mâh **hürmüz** ve ihsân buyurulmaĝla tezkire-i celîlin teşrifâtımızdan arzımız mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Rıf‘at b. Ahmed Reşid el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dâddan olmaĝla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Abdullah b. Mustafa el-Müderriş el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ali Behcet b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Tahir b. Hafız Mehmed Sa‘id el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr müderrişinden Yesârizâde Mustafa İzzet Efedî'nin bâ Mûsıla-i Sahn dersiyeye-i Kâtib Mustafa Medresesi'ne mu‘idi olmaĝla bu def‘a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketinde iâdesinden arzı mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ömer b. Davut Gürce'den

Mevlânâ-yı mezbûr mevâlîden Veliyüddin Efendi'nin bâ Hafsa Sultan Orhan Hân Medresesi'nde mu‘idi olup bu defa havas-ı Refiye kazası tevciye olunmaĝın arzı mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim Salim b. Uşşaki İbrahim el-Mevâlî ebuhu el-İstanbulî

[22a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Ali b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Nuri b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Salih b. Mehmed Sa'îd el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. Ali İsklip'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ İbrahim Edhem b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Hüseyin Mehmed Kırşehir'den

[22b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Derviş Mehmed b. Salih el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. Abdullah Yanbolu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Mehmed Sakıp b. Adülmümin el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr hâlâ sadr-ı Anadolu Kethüdazâde semahatlü Mehmed Sadık Efendi'nin tezkire-i celîlin teşrifâtından arzları mücebince evvelki olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Ahmed b. Ahmed Karapınar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr müderrisinden Vardarî şeyhzâde Yahya Kamil Efendi'nin medâris-i Sahn Semân'dan birine mu'idi olup bu def'a bâ -ibtidâ Altmışlı Mir Piyâde el-Hâc Muzâffer Ağa Medresesi'ne hareketine iâdesinden arzı mücebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Hafız Nakîbzâde es-Seyyid Mehmed Sa'id b. Mehmed Tahir el-İstanbulî

[23a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Nakîbzâde Hafîdî esSeyyid Ahmed Ragıp b. Mehmed Tahir el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlâ Süleyman b. Osman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Temmet bi'l-Hayr

Mühür: Şemseddin Ahmed

[23b]

Bismuhu Te'âlâ

İşbu sene-i isneyn ve işrîn ve mieteyn ve elf şa'banı'l azim guresinden zabt etmek üzere saniyen inayet ve ihsân buyrulan Rumeli Sadâretimizde vakı' olan zümre-i mülâzimîn kuyûdâtıdır zikr u beyân olunur.

Molla Mehmed Şakir b. Ali el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Raşid b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Feyzullah Âmid'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrişîn-i kirâmdan Abdurrahimzâde Osman Kamil Efendi'nin medâris-i semândan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ ibtidâ Altmışlı Cedîde-i Mehmed Efendi Medresesi'ne hareketinde itmamı hizmet eylediğın

[24a]

arzı mücebince bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Raşid b. el-Hâc Hafız Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Rûşen b. Hüseyin Fas'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Es'ad b. es-Seyyid Osman b. el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mustafa Arif b. Mehmed Emin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla 'umdetü'l mevâlî el'izâm İsmail Beyzâde faziletli Mehmed Said Efendi'ye işbu bin iki yüz yirmi iki senesi Muharremi'l-haremi guresinden zabt etmek üzere 'avâtıfı 'aliyye-i şâhânedan Medinetü'l-Münevvere Kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla kaza-i müşârun ileyhâ teşrifâtı seniyyesinden arzları mücebince beşinci olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hasan Şemseddin b. Mehmed Emin el-İstanbulî

Belde-i müşârun ileyhâ teşrifât-ı seniyyesinden altıncı olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

[24b]

Molla Hafız Ataullah Reşîd b. Mehmed Hulûsî el-müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hafız Mehmed Emin Rasim b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Osman b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Ya‘kup b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

1. Molla Mehmed Rakıp b. Hafız Mehmed Emin el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî
2. Molla Mustafa Nuri b. Abdullah el-İstanbulî
3. Molla Abdu‘l-Bâkî b. eş-Şeyh Mehmed Mes‘ud Nasûhîzâde el-Üsküdarî
4. Molla Mustafa b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûrdan erbâb-ı isti‘daddan olmalarıyla işbu sene isneyn ve işrîn ve mieteyn ve elf Şa‘banü mu‘azzam umdesinden zabt etmek üzere avâtıf-ı ‘aliyye hüsrevânı ve avârıf-ı behiyye-i mülükânîden Rumeli Sadâreti bu da‘ilerine ‘inâyet

[25a]

ve ihsân buyurulmağın ber u yedine-i kadîme-yi Osmanî sadât-ı merkume teşrifât-ı erbi‘âsı olmak üzere ‘arızımız mücebince bâ işaret-i ‘aliyye her biri ala‘t-tertib mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Salim b. Abdullah Ahıska'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Hüseyin b. Ahmed Sürmenevî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Da‘istânî hafidi es-Seyyid Mehmed Emin b. Mehmed Sadık el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi Ramazani'l-mübarek fi's-seneti'l-mezbûre

Molla Erîb b. Ahmet Necib el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Amir b.Mehmed Hamdullah el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[25b]

Molla es-Seyyid Ömer b. eş-Şerîf Mehmed et-Tunûsî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Es'ad b. es-Seyyid İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed İzzet b. es-Seyyid Mehmed Sadık ebuhu el-Müderris biBursa

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Selîm b. Hasan Yanya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla mevâlî-i 'izâmdan Râşidzâde sa'âdetlü Ca'fer Efendi'ye işbu bin iki yüz yirmi iki senesi şevvaü'l-mükerremi guresinden zabt etmek üzere 'avâtıf-ı 'aliyye şehinşâhîden medine-i İzmir Kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla bundan akdem Dâru'l-Hadis medresesinde mu'îdi olup

hasbe'l-'ade itmam-ı hizmet eylemeğin arzları mücebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Tahir b. Mehmed Sa'id el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla mevâlî-i 'izâmdan sa'âdetlü Mehmed Ni'metullah Efendi'nin bundan akdem bâ Hâmise-i Nûr-i Osmaniye Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a 'avâtıf-ı 'aliyye-i şehinşâhîden Medine-i Üsküdar Kazası

[26a]

tevciye ve ihsân buyurulmağla hasbe'l-'ade itmam-ı hizmet eylemeğin arzları mücebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hafız Ahmed b. el-Hâc Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Emin b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hırka-i Şerif Şeyhi Abdullah Efendizâde es-Seyyid Mehmed Es'ad el-Mevâlî Ebuhu

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Fi Şevval el-Mükerrem es-seneti'l-mezbûre

Molla Mehmed Bahaddin b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Ataullah b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla sene selâse ve işrîn ve mieteyn elf şehr-i muharremi'l-haramı guresinden zabt etmek üzre ‘avâtıf-ı ‘aliyye-i hüsrevâne ve avârif-ı behiyye-i mülükânedden Medine-i Münevvere şerefiha Allahu Te‘âla ila yevmi'l-ahire kazası umdeti'l-mevâlî el-‘izâm

[26b]

faziletlü Mîr Mehmed Arif Efendi Hazretleri'ne tevciye ve ihsân buyurulmağla belde-i müşârun ileyhâ teşrifât-ı erbe‘asından evvelki olmak üzre bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Sadık b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hafız es-Seyyid Mehmed Arif b. Mustafa

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Arif b. Hafız El-Hâc Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Süleyman b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla İbrahim b. İsmail Ahıska'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dad'dan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Salim b. el-Hâc Süleyman el-İstanbulî

[27a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla mevâlî izâmdan sa‘âdetlü es-Seyyid Abdullah İbrahim Efendi'ye sene-i selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf şehr-i rebî‘ul-ahiri guresinden zabt etmek üzere avâtıfı ‘aliyye- i hüsrevâne ve avârıf-i behiyye-i mülükânedan Kudüs-i Şerif Kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla belde-i müşârun ileyhâ teşrifâtından arzları mücebince ikinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla İbrahim b. Abdullah Kastamonu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Eşref b. es-Seyyid Mehmed el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla belde-i mezkure teşrifâtından evvelki olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Tahir b. Osman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla işbu sene ve isneteyn-i ve ısrîn ve mieteyn ve elf şehr-i rebî‘ul-evveli guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı ‘aliyye- i hüsrevâne ve avârıf-i behiyye-i mülükânedan sadâret-i Anadolu semâhatlü atafetlü Mehmed Hafîd Efendi Hazretleri'ne inayet ve ihsân buyurulmağla sadâret-i merkumenin altı mâh müddeti mururunda tezkire-i celîlin teşrifât-ı mu‘tadesinden arz-ı âlîleri mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Abdurrahim b. Abdullah el-Üsküdârî

[27b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Murad Efendi hafîdi Mehmed Nuri Efendi'nin medâris-i Sahn-ı Semândan birinde mu‘idi olup bu def‘a bâ ibtidâ altmışlı Dabbağzâde Mehmed Efendi Medresesi'ne hareketinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iade eylediğın arz etmeleriyle mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Hamdî el-Mar‘aşî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Baltacızâde es-Seyyid Emin Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn Kılıç Ali Paşa medresesinde mu'îdi olup bu defa Sahn-ı Semândan birine hareketlerinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iade eylediğın arz etmeleriyle mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Ahmet Şakir b. es-Seyyid Musa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Beylizâde Mehmed Sabit Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn sâniye-i Kemankeş Kara Mustafa Paşa Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketlerinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet iade eylediğın arz etmeleriyle mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi Zilka'deti's- Şerîfe es-Seneti'l-Mezbûre

Molla es-Seyyid Mustafa Necati b. es-Seyyid Ahmed Borlu'dan

[28a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla umdeti'l-mevalî el'izâmdan faziletlü Halil Efendi'ye sene-i selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf şehri muharrem haramı guresinde zabt etmek üzre avâtıf-ı 'aliyye- i hüsrevâneden Mekke-i Mükerreme Kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla beldeti müşârun ileyhâ teşrifât-ı erbe'asından arzlari mûcebince evvelki olmak üzre bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid İbrahim Sefer Hisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı müsned-i vâlâ-yı fetvâ derdü'n-nukat-râz erîke-i 'ilm ve hilm ve takva-yı hallâl müşkilâtı'd-diniyye keşşâfı'l mua'ddelâtı'l-yakınıyye ferîdü'l-asr bi'l-hikmeti ve'l-efdal vahidü'd-dehr bi's-şerefi ve'l-iclâl cenâbı'n-niam müşkil küşâyı kâffe-i imam şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm sâmi makam alâmeti'l-enâm hasenetü'l eyyam sellema'l-allahu'l-melik el-azîzü'l-'allâm devletlü 'inâyetlü kerâmetlü Mehmed Şerif Efendizâde es-Seyyid Mehmed Atullah Efendi

Hazretleri'nin Sultan Bâyezid Han aleyhi'rahmeti ve'l-gufrân medrese-i Celilelerinde hücre-i nişîn olan danişmendân kerâmetlü mu'idi evvelleri olup hasbe'l-'ade itmamı hizmet i'ade etmekle işaret-i aliye bâhirü'l-besâriyetleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Ahmed b. Mustafa Bor Doğan'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla medrese-i müşârun ileyhden muzâfi evvelleri olup hasbe'l-âde itmamı hizmet i'ade etmekle işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[28b]

Molla Halil b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed İzzet b. es-Seyyid Mustafa Edip el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mustafa İzzettin b. Müftü Abdurrahman Niş'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Hafız Ahmed Raşid b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Şakir b. es-Seyyid Mehmed Reşid el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Hüseyin- Hidayet b. es-Seyyid Mahmud el-Eyyûbî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Süleyman Kamil b. Mehmed Sa'id el-İstanbulî

[29a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Ahmed Tayyib b. Mustafa Mostar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisînden el-Hâc Ebubekir Efendi'nin bundan akdem mahrûse-i Edirne'de bâ Sahn Anbar Gazi Medresesi'nde mu'îdi olup bu defa bâ ibtidâ Altmışlı İlmüddin der Edirne Medresesi'ne hareketlerinde hasbe'l-âde itmamı hizmet eylemeğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Memiş b. Halil Kolpazar'ından

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Ali Efendizâde Mehmed Kadri Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn hâdım es-Seyyid Hasan Paşa Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a edâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketlerinde itmamı hizmet eylemeğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Şakir b. es-Seyyid Musa el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Behcet Silistre'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul

[29b]

olunmuştur.

Molla Mehmed b. Abdullah Gelibolu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla Halil Paşazâde es-Seyyid Ali Efendi'nin bundan akdem medâris-i Sahn-ı Semândan birinde mu'idi olup bu def'a bâ ibtidâa Altmışlı Dersiyeye-i der cami' Sultan Mehmed Medresesi'ne hareketinde itmamı hizmet eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul u kayd buyurulduğu defa saniyen defterimizde mestur ve mukayyedir.

Fi zi'l-hicce eş-şerife es-seneti'l-mezbûre

Molla es-Seyyid Süleyman b. es-Seyyid Mehmed Kırşehir'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla Kettânî el-Hâc Mahmud Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn Sa'id Bey Medresesi'nde mu'idi olup bu def'a medâris-i Sahn-ı Semândan birine hareketlerinde itmamı hizmet eylemeğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Hafız es-Seyyid Halil b. Halil el-Üsküdarî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid İsmail Asım b. es-Seyyid İsmail Hakkı el-İstabulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Ahmed b. Salih Geyve'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

[30a]

Molla es-Seyyid Ali b. el-Hac Abdullah Ermenek'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla İbrahim Edhem Efendinin bundan akdem medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'idi olup bu def'a bâ ibtidâ Atmışlı Reis Mustafa Efendi Medresesi'ne hareketlerinde itmamı hizmet eylemeğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Yusuf b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Abdurrahman b. es-Seyyid Ahmed Sadık el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla mevâlî-i 'izâmdan Yahyazâde Mehmed Said Efendi'nin bundan akdem bâ Hamise-i Nur-i Osmaniye Medresi'nde mu'idi olup bu def'a avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevâne ve avârif-i behiyye-i mülükâne Ahvâs-ı refi'a Kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla itmam-ı hizmet eylemeğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Mustafa b. Halil el-Üsküdarî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla Kâtibzâde Mehmed Emin Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn İskender Ağa Medresesi'nde mu'idi olup bu defa medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketlerinde itmam-ı hizmet eylemeğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Salih b. el-Hâc Yusuf el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla Şatırzâde Mehmed Emin Efendi'nin bundan akdem

[30b]

bâ Mûsıla-i Sahn sâniyye Defterdar İbrahim Paşa Medresesi'nde mu'idi olup bu def'a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketlerinde itmam-ı hizmet eylemeğı arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Hurşîd Süleyman b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla sene-i selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf rebiulahiri guresinde zabt etmek üzere avâtıf-ı ‘aliyye hüsrevâne ve avârıf-i behiyye-i mülükânedden Kudüs-i Şerif kazası mevâlî-i ‘izâmdan Arif Efendi hafidi sa‘adetlü es-Seyyid Abdurrahim Efendi'ye tevciye ve ihsân buyurulmağla belde-i müşârun ileyhâ teşrifâtından üçüncü olmak üzere arz etmeleriyle mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hafız İbrahim Edhem ibn Mahmud el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Es-Seyyid Abdulkadir b. es-Seyyid Abdurrahman Sofya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Hafız Ali

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid İbrahim İsmet ebuhu Mehmed Râşid el-İstanbulî el-Müderris

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[31a]

Fi muharremi'l haram es-seneti selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf

Molla Hasan Hüsni b. Mehmed Sadık el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Ömer b. es-Seyyid Osman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Tahir b. Abdullah Vidin'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla İbrahim b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Tevfik b. es-Seyyid Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisînden Hafız es-Seyyid Yakup Efendi'nin bundan akdem mahrûse-i Burusa'da bâ Sahn-ı Sâniye Karşıldırân Medresesi'nde mu'idi olup

[31b]

bu def'a bâ ibtidâ altmışlı Anbar medrese-i mezkureye hareketlerinde hasbe'l-ade itmam-ı hizmet eylediği arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Ebubekir b. Mehmed Karahisar **Sason'dan**

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Kettânîzâde el-Hâc Mahmud Efendi'nin bundan akdem medâris-i Sahn Semândan birinde mu'idi olup bu def'a bâ ibtidâ altmışlı Şeyh Muhyiddin Koçevî Medresesi'ne hareketlerinde hasbe'l-ade itmam-ı hizmet eylediği arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Aladdin b. es-Seyyid Davud Karaman'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Hasan b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla İsmail b. Mustafa Kangırı'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Ömer Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn Hâmise-i Saray İbrahim Paşa Medresesi'nde mu'îdi olup bu def'a medâris-i Sahn Semân'dan birine hareketlerinde hasbe'l-ade itmam-ı hizmet eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi Safer el-hicri es-seneti'l merkume

[32a]

Molla es-Seyyid Abdurrahim b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Emin b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Süleyman Murad b. Hüseyin Hüsni el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed b. el-Hac Yusuf el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Ebubekr Karahisar'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Tahir b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Eşref b. es-Seyyid el-Hâc Ahmed

[32b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Halil b. Halil ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Yusuf Fehmi ibn Abdülaziz **Kerbeniş'den**

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla isneyn ve işrîn ve mieteyn ve elf şa‘ban mu‘azzam guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı aliye-i hüsrevânenen Sadâret-i Rumeli bu da‘ilerine tevciye ve ihsân buyurulmağla sadâret-i merkumenin altı mah müddeti murûrunda tezkire-i celîlin teşrifât-ı mu‘tâdesinden arzımız mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mustafa b. Abdullah Gelibolu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Feyzullah b. el-Hâc Salih Ünye'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Necib ibn es-Seyyid Mehmed Tahir el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla mevâlîden es-Seyyid Abdurrahim Efendi’ye

[33a]

sene-i selâse ve işrin ve mieteyn ve elf şehr-i rebî’l-ahiri guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı ‘aliyye-i hüsrevânedan Kudsü Şerif Kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla belde-i müşârun ileyhâ teşrifâtından arzı mücebince dördüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mehmed Eşref b. es-Seyyid Mustafa el-Mevâlî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Abdu’kadir b. es-Seyyid Abdurrahim el-mevâlî ebu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Ahmed Sa‘id b. Mehmed Arif ebuhu el-Kadı Taşlıca’dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla sene isneyn ve işrin ve mieteyn ve elf rebiulevvel guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı aliye-i hüsrevânedan sadâret-i Anadolu semâhatlü atûfetlü Mehmed Hafid Efendi Hazretleri’ne tevciye ve ihsân buyurulmağla sadâret-i merkumenin hıtâmında tezkire-i celilin teşrifâtından arzlari mücebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Yusuf b. Ali **Memîdlî’den**

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla mevâlî-i 'ızamdan Dârendevî Müftizâde es-seyyid Mustafa Efendi'nin bundan akdem medâris-i Süleymaniye'den birinde

[33b]

mu'idi olup bu def'a avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevâne den Yenişehir Katar kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla hasbe'l-ade itmam-ı hizmet iade eylemeğın arz etmeleriyle mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla İbrahim b. Ömer Merzifon'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Hasan b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Salih b. Veliddin Yanbolu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Molla es-seyyid Ahmed Nüzhet b. es-seyyid Mehmed Salim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

Fi Rebî'ul-evvel li's-seneti'l-mezbûre

Molla Mehmed b. Hasan Gerede'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul olunmuştur.

[34a]

Molla Ahmed b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed b. el-Hâc İsmail Erzurum'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla işbu sene selâse ve işrin ve mieteyn ve elf rebî‘ul-evveli guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı ‘aliyye –i hüsrevâne ’den Anadolu Sadâreti devletlü inâyetlü es-Seyyid Mehmed Nureddin Efendi Hazretlerine tevciye ve ihsân buyurulmağla bir kanunu kadîm Sadâret-i mezkure teşrifât-ı erbiasından arzı ‘âfileri mücebince evvelki olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye Hazret-i Şeyhülislâm mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla İbrahim b. Mustafa Nevşehir'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhâ’dan ikinci olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye Hazret-i Şeyhü’l-islâm mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Mehmed b. Osman Tosya’dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhâ’dan üçüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye Hazret-i Şeyhü’l-islâm mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Abdu’l-Kadir b. Mahmud Boyabâd'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla teşrifât-ı müşârun ileyhâ’dan dördüncü olmak üzere bâ işaret-i ‘aliyye Hazret-i Şeyhü’l-islâm mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[34b]

Molla es-Seyyid Mehmed Raşid b. es-seyyid eş-Şeyh Hamid El-Mevâlî ebuhu

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘dad’dan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Abdu'l-Gâni Remzi b. eş-Şeyh Hamid El-Mevâlî ebuhu

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Abdü'l-Kerim b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Süleyman Ragıb İbn Hasan İstosca'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâm'dan "....." Mehmed Kudsi Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Tetimme-i sabi'a Medresesi'nde mu'idi olup bu def'a medâris-i Sah-ı semân'dan birine hareketinde itmam-ı hizmet eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Hafız Ahmed Mustafa Şâm-ı Şerif'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Mustafa Rüştü b. es-Seyyid Ahmed el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

[35a]

Molla Mehmed Es'ad b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Mehmed Zeki b. ebu İshak İsmail el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla İbrahim Edhem b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla es-Seyyid Süleyman Salim b. es-Seyyid İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla Ali bin Mustafa Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla müderrisîn-i kirâm’dan Hasan Paşa İmamı Hafız Hüseyin Efendi’nin bundan akdem medâris-i Sahn-ı Semândan birinde mu‘idi olup bu def‘a bâ ibtidâ Atmışlı Molla Kırım Medresesi’ne hareketinde itmam-ı hizmet eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Fi Rebî‘ul-ahir lisseneti’l-mezbûre

Molla Ahmed Hayreddin b. el-Hâc Suud el-İstanbulî

[35b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Molla el-Hâc Mehmed b. Mustafa Şile'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed Ali

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla müderrisîn-i kirâm’dan Nafız Efendizâde Ali Efendi’nin bâ Hâmis Valide Sultan Medresesi’nde mu‘idi olup bu

def`a medâris-i Süleymaniye'den birine hareketlerinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed Lutfullah b. Osman ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla mevâlîyi 'izâmdan faziletli Erzurumî Osman Efendi'nin bundan akdem daru'l-Hadis Süleymaniye Medresesi'nde mu'idi olup bu def`a avâtıf-ı aiyye-i mülükane ve avârıf-ı behiyye hüsrevânenen Medine-i İzmir Kazası tevciye buyurulmağla hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye hazret-i şeyhü'l-islâm mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla Ahmed Necib b. el-Hâc Mehmed el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâm'dan Konevî İmamzâde es-Seyyid Mehmed Sa'id Efendi'nin bundan akdem bâ Hamis Nurîosmaniye Medresesinde mu'idi olup bu def`a Süleymaniye Medresesi'nden birine Hareketlerinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye hazret-i Şeyhü'l-islâm mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla müderrisîn-i kirâm'dan İ sazâde es-Seyyid Mehmed Selim Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn Rıdvan Ağa Medresesi'nde mu'idi olup bu def`a medâris-i Sahn-ı Semândan birine hareketlerinde hasbe'l-âde itmamı hizmet i'ade

[36a]

eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed Hilmi b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Osman b. Yahya

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlânâ Salih Şükrü b. Ahmed Taşlıca'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla umdeti'l-mevâlî el-izâm faziletlü Abdurrahman Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Süleymaniye Ali Paşay-ı Atik Medresesi'nde mu'idi olup bu defa avâtıf-ı 'aliyye'den Haleb kazası tevciye buyurulmağla hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul olunmuştur.

[36b]

Fi Cumade'l-ûlâ es-seneti'l-mezbûre

Mevlânâ es-seyyid Mustafa bin es-seyyid Mahmud Giresun'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı mesned-i vâlâ-yı fetva derdü'n-nukat-râz erike-i 'ilm ve hilm takva-yı hallâlû'l-müşkilâtı'd-diniyye keşşâfi'l-muaddelati'l-yakınıyye ferîdü'l asr bi'l-hikmeti ve'l-efzal vahîdü'd-dehr bi's-şerefi ve'l-iclâl cenabı veli'n-niam müşkilküşa-yı kaffe-i imam Şeyhü'l-islâm ibn Şeyhü'l-islâm ibn Şeyhü'l-islâm ibn Şeyhü'l-islâm sâimmakam 'alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l-melik el-azîzü'l 'allam devletlü inâyetlü kerâmetlü Mehmed Şerif Efendizâde es-seyyid Mehmed Atullah Efendi Hazretleri'nin Sultan Bâyezid Veli Han 'aliyye'r-rahmeti ve'l-gufrân Medrese-i Celîlelerinde hücre-nişîn olan dânişmendân kirâmlarından mu'idi sanileri olup hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade etmekle işaret-i 'aliyye-i bahirü'l besâretleriyle mülâzemeteye kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed bin Ali Bey Pazarı'ndan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı mesned vala-yı fetva derdü'n-nukat-râz erike-i 'ilm ve hilm takva-yı hallâlû'l-müşkilâtı'd-diniyye keşşâfi'l-mu'addelâlû'l-yakınıyye ferîdü'l-asr bi'l-hikmeti ve'l-efzâl vahidi'd-dehr bi's-şerefi ve'l-iclâl cenabı veli'n-niam müşkilküşa-yı kâffe-i imam Şeyhü'l-islâm ibn Şeyhü'l-islâm ibn Şeyhü'l-islâm ibn Şeyhü'l-islâm sâimmakam

alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l-melik k el-azîzü'l 'allam devletlü inâyetlü kerâmetlü Mehmed Şerif Efendizâde es-seyyid Mehmed Ataullah Efendi Hazretleri'nin Sultan Bâyezîd Veli Han 'aliyye'r-rahmeti ve'l-gufrân Medrese-i Celîlelerinde hücre-nişîn olan dânişmendân-ı kirâmlarından muzâf-ı sanileri olup

[37a]

hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade etmekle işaret-i 'aliyye-i bahirü'l-besâretleriyle mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Halil b. Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-seyyid Hafız Mehmed b. İsmail el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Hasan b. Ali

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Feyzullah b. Yakup el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed Hidayetullah b. Mehmed Latif el-Kadı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Molla es-seyyid Derviş İsmail b.es-Seyyid el-Hâc Mehmed Emin el-Üsküdarî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul

[37b]

olunmuştur.

Mevlânâ es-seyyid Mehmed Şerif b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Mehmed Şefik b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-Seyyid Hayreddin b. es-Seyyid Mehmed Arif an Hâcegân Divân-ı Hümayun Katib-i Hâs Ahur el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-Seyyid Ahmed Ataullah b. es-Seyyid Hüseyin Hüsni el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Sadık b. Mehmed Hilmi el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla bâ işaret-i ‘aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Ali b. İbrahim Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti‘daddan olmağla müderrişin-i kirâmdan es-Seyyid Mehmed Es‘ad Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Süleymaniye Ahmed Paşa Medresesi'nde mu‘idi olup

[38a]

bu def'a Hâmis Nuriosmaniyye Medresesi'ne hareketlerinde itmam-ı hizmet eylediğın arzları mûcebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ Muhyiddin b. Mustafa el-Müfti Ebuhu Florne'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Hidayetullah b. Mehmed Es'ad el-Müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

Mevlânâ es-Seyyid Hafız Mahmud b. Osman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'daddan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul olunmuştur.

III. 179 NUMARALI DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

(1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevvel)

[1b]

İş bu sene selâse ve 'ısrîn ve mieteyn ve elf cumâdelahiri guresinden zabt etmek üzere 'avâtıf-ı seniyye-i hüsrevânedan Rumeli Sadâreti devletlü 'inâyetlü kerâmetlü velîni'metimiz Efendimiz Derviş Mehmed Efendi ebkahullahu bi'l-'ızzî's-sermedî Hazretleri'ne 'inâyet ve ihsân buyurulmağla zaman-ı sadâretlerinde vâkı'a olan mülâzimîn kuyûdu defteridir.

Mevlâ Hüseyin Necib b. Mustafa el-Kâdı ebuhu Saray Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı istidâd'dan olmağla hâlâ zînet-efzâ-yı sadr-ı vâlâ-yı kadr fetvâ-yı derdü'n-nukat-râz erîke-i 'ilm ve hilm ve takvâ-yı hallâl el-müşkilatı'd-

diniyye Keşşâfî'l- mu'addelâtü'l-yakınıyye ferîdü'l-asr bi'l-hikmeti ve'l-efdâl vahîdü'd-dehr bi's-şerefi ve'l-iclâl Cenâbı velf'n-ni'am müşkilküşâ-yı kâffe-i imam şeyhü'l-islâm ibn şeyhü'l-islâm sâmi-makâm 'alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahü'l-melikü'l-'azizü'l-'allâm 'inâyetlü kerâmetlü Ahmed Ataullah Efendizâde Mehmed Arif Efendi ebkahullahu bi'l-'izzî's-sermedî Hazretleri'nin işâret-i 'aliyye-i bâhirü'l-besâretleriyle müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Şeref b. es-Seyyid Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Sa'id b. Ahıskalı Süleyman el-Müderris ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[2a]

Mevlâ Ahmed Nazif b. Hasan el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Sa'id b. Zekeriyâ el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla iş bu sene selâse ve 'ısrîn ve mieteyn ve elf cymâde'l-ahirisi guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı 'aliyye-i mülükâne ve 'avârıf-ı behiyye-i hüsrevânedan Anadolu Sadâreti imam-ı evvel Hazret-i şehriyâr-i semâhatlü kerâmetlü refîku's-şefîkimiz Hafız Ahmed Kâmilî Efendi Hazretleri 'ne tevciye ve ihsân buyurulmağla bir kanun-ı kadîm Sadâret-i mezkûre teşrifâtından evvelki olmak üzere 'arzları mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Emin b. Ali el-İstanbulî

Teşrifât-ı müşârun ileyhden ikinci olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Bekir b. Halil el-İstanbulî

Teşrifât-ı müşârun ileyhden üçüncü olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed b. İbrahim el-İstanbulî

Teşrifât-ı müşârun ileyhden dördüncü olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed Raşid b. Hüseyin el-Müderriş ebuhu Burusevî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâddan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı sadr-ı vâlâ-yı kadr fetvâ-yı derdü'n-nukat-râz erîke-i ‘ilm ve hilm ve takvâ-yı hallâlü'l-müşkilâtı'd- diniyye Keşşâfü'l-muaddelâtü'l-yakınıyye ferîdü'l-asr bi'l-hikmeti ve'l-efdâl vahîdü'd-dehr bi's-şerefi ve'l-iclâl Cenâbı velî 'n-ni'am müşkil-küşâ-yı kaffe-i imam şeyhü'l-

[2b]

islâm ibn şeyhü'l-islâm sâmi-makâm alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l-melik el'azizü'l-'allâm 'inâyetlü kerâmetlü Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es'ad Efendi ebkahullahu bi'l-'izzî's-sermedî Hazretleri'nin işâret-i 'aliyye-i bahîru'l-besâretleriyle müstakillen mülâzemetete kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Râif b. Osman Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâddan olmağla iş bu sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf cumâde'l-ahirisi guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevâne ve 'avâtıf-ı behiyye-i mülükânenen Rumeli Sadâreti bu dâ'îlerine tevciye ve ihsân buyurulmağla ber u yedine-i kadîme-i Osmanî sadâret-i merkûme teşrifât-ı erbi'asından evvelki olmak üzere arzımız mücebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Sâdık b. Edhem Yakova'dan

Teşrifât-ı merkümeden ikinci olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ İbrahim Edhem b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Necib b. Mehmed Şevki

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâddan olmalarıyla iş bu sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf cumâdiye’l-ahirisinin dördüncü günü bâ işâret-i Padişâh-ı âlempenâh eyyedâllahu ve kavvahu şevketlû ‘azametlû kudretlû mehâbetlû Halife-i rûy-ı zemîn Sultan Mahmud Han Hazretleri’nin taht-ı âlîbaht-ı Süleymanî’ye bi’l-yümn ve’l-ikbâl cülûsu humâyun **ferhande** vuku‘unda Saltanat-ı ‘aliyye kadısı Edhem faziletlû semâhatlû Dürrîzâde Mehmed Hidayetullah Efendi Hazretleri’ne i‘ta buyurulan iki adet teşrifât-ı seniyyelerinden evvelki ve ikinci olmak üzere ‘ala’tertib arzları mûcebince bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul buyuruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[3a]

Fi Recebi’l ferdi li’s-seneti’l-merküme

Mevlâ Hafız Mehmed Emin b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlâ Mustafa Şakir b. EbuBekir “.....” **Narda**’dan

Erbâb-ı isti’dâddan olmağla Rumeli Sadâreti teşrifâtı erbi‘asından mevlânâ-yı mezbûrdan üçüncü ve dördüncü olmak üzere arz-ı âlî leri mûcebince bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete buyuruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Abdü’l-Halim b. es-Seyyid Mehmed Fethi el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâddan olmağla müderrisîn-i kirâmdan es-Seyyid Mehmed Fethi Efendi’nin bundan akdem mahrûse-i Burusa’da Kemâl Bey’in Medresesi’nde mu‘îdi olup bu def‘a bâ Sahn Veled Abdurrahman der Burusa

Medresesi'ne hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arz etmeleriyle mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Ahmed Raşid b. es-Seyyid Ya'kup el-İstanbulî

Mevlâ Mehmed b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. el-Hâc **Mansur** Müftizâde Eğirdir'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla iş bu bin iki yüz yirmi üç senesi cumâde'l-ahirisinin dördüncü günü şehinŞâh-ı İskender vakâr ve şehr-i yâr sipeh iktidâr şevketlû 'azametlû kudretlû mehâbetlû Sultan Mahmud Han eyyedallahu'l-melikü'l-'azizü'l-mennân Hazretleri'nin serîru şevketmasîr Saltanat-ı Osmanî'ye cülûsu Hümâyûn mehâbet makrûnları vuku'unda teşrifât-ı seniyyelerinden hâlâ Nakîbu'l-Eşraf semâhatlû 'atûfetlû Dürrizâde es-Seyyid Abdullah Efendi Hazretleri'ne ihsân olunan üç adet mülâzımînden arzı mûcebince evvelki ikinci ve üçüncü olmak üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Mehmed Arif b. Velî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye

[3b]

kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Şemseddin b. es-Seyyid Feyzullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Süleyman b. es-Seyyid Osman Ruscuk'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed b. Hasan el-Erzurumî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Katibzâde Mehmed Emin Efendi'nin bundan akdem medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu def'a bâ İbtidâ Altmışlı Vâni Efendi Medresesi'ne hareketinde itmam-ı hizmet i'âde eylediğın arz etmekle mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmet İzzet b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Hafız Hüseyin Niğdevî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed Şükrî b. el-Hâc Salih el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid EbuBekir b. es-Seyyid Osman Harput'tan

Mevlâ es-Seyyid Osman b. es-Seyyid Mustafa Selimiye'den

Mevlâ Osman b. Ahmed Ahıska'dan

[4a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla umdetü'l-mevâlî el'izâm faziletli Halil Efendi Hazretleri'ne iş bu bin iki yüz yirmi üç senesi muharremü'l-haramı guresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı 'aliyye-i hüsrevânenen Mekke-i Mükerreme şerefihâ Allahu te'ala ila yevmi'l-kıyame kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla kaza-yı müşârun ileyha teşrifât-ı seniyyesinden arzları mûcebince ikinci ve üçüncü ve dördüncü olmak üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Abdullah b. Abdullah Ruscuk'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa b. Abdullah Ruscuk'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hüseyin b. Ahmed Ruscuk'tan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

1. Mevlâ Mehmed b. Ali Uşak'dan
2. Mevlâ es-Seyyid İbrahim b. es-Seyyid Ali İç il'den
3. Mevlâ Mehmed b. Murad Simav'dan
4. Mevlâ Mehmed b. Ali Haleb'den
5. Mevlâ es-Seyyid Hasan b. Ali Konya'dan
6. Mevlâ Mehmed b. İbrahim Erzururm'dan
7. Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. Mustafa Harput'dan
8. Mevlâ es-Seyyid Ahmed İbn el-Hâc Mustafa Vezirköprüsü'nden
9. Mevlâ Mehmed b. Mehmed Çerkeş'den
10. Mevlâ Yusuf b. Mahmud Bayburt'dan

[4b]

11. Mevlâ Hüseyin b. Ali Bosna'dan
12. Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. Ahmed Gümilcine'den
13. Mevlâ Ali b. Mihalic'den
14. Mevlâ es-Seyyid Salih b. es-Seyyid Balıkesir'den
15. Mevlâ Mehmed b. Mustafa Eğin'den
16. Mevlâ Abdu'l-Halim b. Osman el-İstanbulî

Mevlâna-yı mezbûr'dan lede'l-imtehân erbâb-ı istihkâkdan oldukları zahir u nümâyan olmağla şevketlû 'azametlû kudretlû mehâbetlû Halife-yı rûy-ı zemin

Halifetullah Hilâfeti ilâ yevmi'd-din Hazretleri'nin iş bu sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf cumâde'l-ahirisinin dördüncü günü taht-ı âlîbaht-ı Süleymanî'ye devlet ü ikbâl ile cülûsu hümâyûn mehâbet makrûnları vukû'una müstahikkîne sadaka ve ihsân buyurdıkları teşrifât-ı seniyyelerinden tertîb-i mezkûr üzre bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Osman b. İbrahim Gölhisar Bosna'dan

Mevlâ Ahmed b. Abdulmemun Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla iş bu sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf cumâdiye'l-ahirisinin dördüncü günü padişâh-ı âlempenâh şevketlû 'azametlû kudretlû mehâbetlû Sultan Mahmud Hân eyyedallahu'l-melikü'l-mennân Hazretlerinin serîru şevket-mesîr Saltanat-ı Süleymanî'ye cülûsu Hümâyûn mehâbet makrûnları vuku'unda teşekküren lini'amillahi te'âla bu da'îlerine tahsîs buyurulan beş adet teşrifât-ı seniyye'den arzımız mücebince evvelki ve ikinci olmak üzre bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mahmud 'İzzet b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[5a]

17. Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Hüseyin

18. Mevlâ Mehmed b. İbrahim Yenişehir Katar'dan

19. Mevlâ es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Ahmed Akşehir'den

20. Mevlâ Mehmed Kasım b. Ali Üsküb'den

21. Mevlâ Mehmed b. Abdurrahman Alaşehir'den

22. Mevlâ es-Seyyid Mehmed İbn Hasan Kavak'dan

23. Mevlâ Mehmed b. Süleyman Pirlepe'den
24. Mevlâ Ahmed b. Hasan Kastamonu'dan
25. Mevlâ Es-Seyyid Hafız Ebubekir b. Ali Hacıoğlu Pazarı'ndan
26. Mevlâ es-Seyyid el-Hâc Mustafa b. Osman İçil'den
27. Mevlâ Mehmed b. Murad Ahıska'dan
28. Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Ali Mudurnu'dan
29. Mevlâ es-Seyyid Abdülfettah b. es-Seyyid Ebubekir Kars'dan
30. Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Yahya Erzincan'dan
31. Mevlâ İsmail b. Hüseyin Şavşat'dan
32. Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mehmed Nevşehir'den
33. Mevlâ es-Seyyid İbrahim İbn Mustafa Kütahya'dan
34. Mevlâ es-Seyyid el-Hâc Ali b. es-Seyyid Ali Adana'dan
35. Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. Nu'man Erzincan'dan
36. Mevlâ Ömer b. Süleyman Menlik'den
37. Mevlâ Osman b. Abdurrahman Ahıska'dan
38. Mevlâ es-Seyyid Ebubekir b. es-Seyyid Haleb'den
39. Mevlâ Mehmed Sa'îd b. Hasan el-İstanbulî
40. Mevlâ Hüseyin b. Ahmed Alâiya'dan
41. Mevlâ Mehmed Emin b. Osman Çerkeş'den

[5b]

42. Mevlâ Abdullah b. Mehmed Kangrı'dan

43. Mevlâ es-Seyyid Nurullah b. es-Seyyid Mehmed Mora'dan
44. Mevlâ Abdurrahman b. Hasan Karaman'dan
45. Mevlâ Hafız Abdullah b. Salih Diyarbekir'den
46. Mevlâ Süleyman b. Mustafa Ahıska'dan
47. Mevlâ es-Seyyid Halil b. Mehmed Ankara'dan
48. Mevlâ es-Seyyid Mahmud Emin es-Seyyid Sa'dullah Ermenek'den
49. Mevlâ Mustafa b. Mehdi Delvine'den
50. Mevlâ İbrahim b. Ahmed Kesriye'den
51. Mevlâ Habîb b. İsmail Amasra'dan
52. Mevlâ Kasım B. Ebubekir Ankara'dan
53. Mevlâ Osman b. Mahmud Trabzon'dan
54. Mevlâ es-Seyyid Ali İbn es-Seyyid Abdurrahman Erzincan'dan
55. Mevlâ Hüseyin b. Ali Erikli'den
56. Mevlâ es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Süleyman Osman Pazarın'dan
57. Mevlâ Ahmed b. Ali Tavas'dan
58. Mevlâ Abdurrahman b. Mehmed Seydişehirin'den
59. Mevlâ İbrahim b. Ahmed Boyabâd'dan
60. Mevlâ es-Seyyid Ali İbn İbrahim Yabanâbâd'dan

Mevâlî mezbûrdan lede'l-imtehân erbâb-ı istihkakdan oldukları nümâyân olmakla şevketlû 'azametlû kudretlû Sultan Mahmud Han eyyedallahu'l-melikü'l-mennân Hazretleri'nin cülûsu hümâyûnları vuku'unda zümre-i müstahikkîne teşrifât-ı seniyyelerin'den tertîb-i mezkûr üzre bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa b. Halil el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen

[6a]

mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Şakir b. İbrahim el-Üsküdarî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Lutfullah b. İbrahim

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Necib b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ el-Hâc Hafız İbrahim Salih Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla teşrifât-ı cülûsu Sadaret-i Rumeli'nden üçüncü olmak üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa Fevzi b. el-Hâc Ahmed Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla teşrifât-ı merkümeden dördüncü olmak üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Es'ad Hafîdi Şeyhü'l-islâm **esbak** merhûm Mehmed Esad Efendi

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hafız Hüseyin b. Arabzâde Mehmed Emin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir

Mevlâ Mustafa b. Bartın'dan

[6b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir

Mevlâ Mustafa Şakir b. Mehmed Arif el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir

Mevlâ Mehmed Saîd b. Mehmed el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir

Mevlâ Hafız Hüseyin b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlâ Abdullah b. Osman Alâiyavî

Mevlâ es-Seyyid Hafız Mehmed b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlâ Mehmed b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla iş bu sene selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf Cumâde'l-ahirisinin birinci günü Şehinşâh-ı İskender vakâr ve şehri yâr-ı iktidâr şevketlû 'azametlû kudretlû mehâbetlû Sultan Mahmud Han eyyedallahu'l-melik el'azizü'l mennân hazretleri'nin serîrü şevketmesîr Saltanât-ı Osmaniyye cülûsu Hümâyûn mehâbetmokrûnları vuku'undan teşrîfât-ı seniyyelerinden hâlâ Sadr-ı Anadolu olan imam-ı evvel Hazret-i şehri yâr azametlû

‘atafetlü Hafız Ahmed Kamili Efendi Hazretleri’ne ihsân olunan dört adet mülâzemetden tertîb-i mezkûr üzre bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemetete kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

1. Mevlâ Halil b. Mahmud Kıbrıs’tan
2. Mevlâ Hafız Ahmed b. Salih Bosna’dan
3. Mevlâ es-Seyyid Hafız İsmail b. Osman Hacıoğlu pazarından
4. Mevlâ Halil b. Ali Kars’dan
5. Mevlâ İsmail b. İbrahim Kıbrıs’tan

[7a]

6. Mevlâ Mehmed b. Süleyman
7. Mevlâ Mehmed b. Ahmed Kâdî Köyünden
8. Mevlâ es-Seyyid Osman b. Mehmed Harpud’dan
9. Mevlâ es-Seyyid Ahmed b. Ali Tokat’dan
10. Mevlâ İbrahim b. Ali Kastamonu’dan
11. Mevlâ Mehmed b. Selim Kırım’dan
12. Mevlâ Mustafa b. Dede Ahıska’dan
13. Mevlâ es-Seyyid Abdullah b. Mehmed Konya’dan
14. Mevlâ Mehmed b. Ali Alaşehir
15. Mevlâ es-Seyyid Halil b. Osman Nallılı Karahisar’dan
16. Mevlâ Halil b. Mustafa Gelibolu’dan
17. Mevlâ Osman b. Ahmed Gümüşhâne’dan
18. Mevlâ Ahmed b. Ali Güzelhisar’dan
19. Mevlâ Ömer b. Ali Erikli’dan
20. Mevlâ es-Seyyid Yusuf b. Mehmed Bayburt’dan
21. Mevlâ Mehmed b. Ahmed Bosna’dan
22. Mevlâ Osman b. Halil Aksaray’dan
23. Mevlâ Hüseyin b. Ya‘kub Menlik’dan
24. Mevlâ Ahmed b. Ahmed Çâl’dan
25. Mevlâ Mehmed b. Hasan Bilecik’dan

Mevlânâ-yı mezbûr’dan erbâb-ı istihkak’dan oldukları lede’l-imtehân zahir u nümâyân olmağla işbu sene-i selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf cumâde’l-ahirisinin

dördüncü günü pâdişâh-ı ‘âlempenâh ve şehri-yâr-ı felek destgâh şevketlû ‘azametlû kudretlû mehâbetlû Halife-i rûy-ı zemîn Halladallahu hilâfetehu ilâ yevmi’d-din Hazretleri’nin cülûsu humâyun-ı meymenet makrûnları vuku‘unda hâlâ zînet efzâ-yı sadr-ı vâlâ-i kadr

[7b]

fetvâ-yı ve erike-i pirân mesned-i mu‘allâ-yı fetvâ şeyhü’l-islâm ibn şeyhü’İslâm sâmi makâm ‘alâmetü’l-enâm hasenetü’l-eyyâm el‘azizü’l-‘allâm ‘inâyetlû kerâmetlû ‘atûfetlû Mehmed Salih Efendizâde Ahmed Es‘ad Efendi ebkâhullahu bi’l-‘ızzı’s-sermedî Hazretleri’ne tahsîs buyurulan teşrifât-ı seniyyelerinden tertîb-i mezkûr üzere işâret-i ‘aliyyeleriyle mülâzemeteye kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

1. Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. Mehmed **Gülkesrî**’den
2. Mevlâ Süleyman b. Mehmed Erzurum’dan
3. Mevlâ Halil b. Abdü’s-samed Çerkes’dan
4. Mevlâ Halil b. Mustafa Şile’dan
5. Mevlâ es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Adbü’s-selâm Beypazarın’dan
6. Mevlâ Ahmed b. Hüseyin Üsküb’dan
7. Mevlâ Mustafa bin Mustafa Elbistan’dan
8. Mevlâ es-Seyyid Ali b. Mustafa Eskicamii’dan
9. Mevlâ Osman b. Ahmed Bolu’dan
10. Mevlâ es-Seyyid İbrahim b. Halil **Sungur**’dan
11. Mevlâ es-Seyyid Abdu’r-Rahman b. es-Seyyid İshak Karaman’dan
12. Mevlâ Mustafa b. Ahmed Kuyucuk’dan
13. Mevlâ es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Mahmud Kayseriye’dan
14. Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Mustafa Şemnîd’dan
15. Mevlâ Ahmed b. Mustafa Güzelhisar’dan
16. Mevlâ Süleyman b. Hüseyin Akkabâd’dan
17. Mevlâ Hafız Abdü’l-Kadir b. Mustafa Konya’dan
18. Mevlâ Halil b. Mustafa
19. Mevlâ es-Seyyid Osman b. Veliddin Çâl’dan

[8a]

20. Mevlâ es-Seyyid Abdullah b. es-Seyyid Hasan Konya'dan

21. Mevlâ Hasan b. Ahmed Edirn'den

22. Mevlâ Mehmed b. Osman Sefer Hisar'dan

23. Mevlâ Mehmed b. Ali Kayseri'den

24. Mevlâ es-Seyyid Ömer b. İbrahim Za'franBolu'dan

25. Mevlâ es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid İbrahim Han Kal'asın'dan

Mevlânâ-yı mezbûr'dan lede'l-imtehân erbâb-ı istihkak'dan olduğu zahiru nümâyan olmağla işbu sene selâse ve ısrîn ve mieteyn ve elf cumâdelahirisinin dördüncü günü Pâdişâh-ı 'âlempenâh ve şehir-i yâr-ı felek destgâh şevketlû 'azametlû kudretlû mehâbetlû Halife-i rûy-ı zemîn Halladallahu hilâfet-i ilâ yevmi'd-din Hazretleri'nin cülûsu humâyun meymenet makrûnları vuku'unda hâlâ mesned-i irade sadaret-i 'uzma ve erîke-i pirân vekâlet-i kübrâ düstûr ekremü Asaf-şiyem müşîr -i mufahhem muzâffer-i 'ilm devletlû 'inâyetlû Mustafa Paşa yesserallahu bi'l-hayr Paşa Hazretlerine tahsîs buyurulan teşrifât-ı seniyyelerinden tertîb-i mezkûr üzre bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ali b. Nu'man Kürkcüzâde Saraybosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla Rumeli Sadâreti'ne tahsîs buyurulan teşrifât-ı cülûsiyeden bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. Halil Kozanlıkî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir

Mevlâ Ahmed in İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[8b]

Mevlânâ Mehmed Hayrullah b. Yahya

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hüseyin b. Musa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed Besîm b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa Hulûsî b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Tacirzâde Mehmed Sa'id

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Hasan b. el-Hâc Mehmed Serverî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyrulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Abdurrahman b. Ahmed Arabkîr'den

Mevlâ Mehmed Emin b. İbrahim Keşân'dan

Mevlâ Mustafa b. İbrahim Hamîd'den

Mevlâ Mehmed Arif b. Süleyman Kütahya'dan

[9a]

Mevlâ Mehmed b. Ömer Ahıska'dan

Mevlâ Halil b. Süleyman Burusa'dan

Mevlâ es-Seyyid Mahmud b. Mehmed Handuk'dan

Mevlâ es-Seyyid İbrahim b. Mustafa Kırım'dan

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Mehmed Erzurum'dan

Mevlâ Ahmed b. Mustafa Beypazarı'dan

Mevlâ Mehmed b. Hüseyin

Mevlâ Mehmed b. Mehmed Kırk Ağaç'tan

Mevlâ Mehmed Arif b. Ali Kangrı'dan

Mevlâ Mustafa b. el-Hâc Abdurrahman el-İstanbulî

Mevlâ Mustafa b. Halil Çandarlı'dan

Mevlâ Mustafa b. Ömer Trabzon'dan

Mevlâ Nuh b. İbrahim Keş'den

Mevlâ Hüseyin b. Şeyh Ali Tire'den

Mevlâ Ahmed b. İbrahim Bolu'dan

Mevlâ Mehmed b. Ahmed Gümülcine'den

Mevlâ es-Seyyid Abdüselâm b. Mehmed Bozdağı'ndan

Mevlâ Mustafa b. Ali Kangrı'dan

Mevlâ Mehmed b. İbrahim Bâbâd'dan

Mevlâ es-Seyyid Abdullah b. Ömer Isparta'dan

Mevlâ Osman b. Hasan Kaş'dan

Mevlâ Süleyman b. Yusuf Taşkörü'den

Mevlâ Ali b. Süleyman Mirefte'den

Mevlâ Hasan b. Hasan Kastamonu'dan

Mevlâ Ali b. Ebubekir Ahıska'dan

[9b]

Mevlâ Hafız Veliddin b. Hüseyin Denizli'den

Mevlânâ-yı mezbûr lede'l imtehân erbâb-ı istihak'dan oldukları zahir u nümâyan olmağla bakıyye teşrifâtdan tertîb-i mezkûr üzre bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Said b. el'Hâc Ali Alâiya'dan

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hasan İç İl'den

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Osman Karahisar Şarkî'den

Mevlâ Ebubekir b. Müslim Mora'dan

Mevlâ es-Seyyid Abbas b. Hüseyin Harput'dan

Mevlâ Ahmed b. Necib Erzincan'dan

Mevlâ Mustafa b. Ahmed Denizli'den

Mevlâ Osman b. Mustafa Mudurnu'dan

Mevlâ Mehmed b. Yusuf Kayseri'den

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. es-Seyyid Abdülfettah Konya'dan

Mevlâ es-Seyyid Mustafa el-Hâc Eyüb Sivas'dan

Mevlâ Yusuf b. Salih Akşehir'den

Mevlâ es-Seyyid Hafız Hasan b. es-Seyyid Süleyman Gümilcine'den

Mevlâ Mustafa b. Salih Kastamonu'dan

Mevlâ Hasan b. Davut Lofça'dan

Mevlâ es-Seyyid Süleyman b. es-Seyyid Ebubekir Gümilcine'den

Mevlâ es-Seyyid Hafız b. es-Seyyid el-Hâc Ahmed Uşak'dan

Mevlâ Ahmed b. Hasan Servî'den

Mevlâ Abdullah b. Ahmed Sancar'dan

Mevlâ es-Seyyid Hafız Salih b. Mehmed Karaman'dan

[10a]

Mevâlî-yi mezbûrdan erbâb-ı isti'dâddan olmalarıyla Sultan Bâyezıd Han aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân Hazretleri'nin medrese-i celîlerinde hücre nişîn olan dânişmendâna zeyl itibariyle tertîb-i mezkûr üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Abdullah b. Muhammed Elbistan'dan

Mevlâ Osman b. Ali Petriç'den

Mevlâ Ahmed b. Receb Nallıhan'dan

Mevlâ Abdullah b. Osman Bolu'dan

Mevlâ Ahmed b. Abdullah Simav'dan

Mevlâ Ahmed B. Mahmud Kırım'dan

Mevlâ Abdullah b. Abdulcelil Kırım'dan

Mevlâ es-Seyyid Osman b. İbrahim Erkıd hanından

Mevlâ es-Seyyid Ali b. es-Seyyid Mehmed Akşehir'den

Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. es-Seyyid Nuh Serkin'den

Mevlâ Osman b. Hüseyin Göynük'den

Mevlâ Süleyman b. Mustafa Kolpazarından

Mevlâ Ebubekir b. Mustafa Boyabad'dan

Mevlâ Mehmed b. Ali Trabzon'dan

Mevlâ Mustafa b. Ömer Selanik'den

Mevlâ İsmail b. Ahmed Kütahya'dan

Mevlâ Hüseyin b. Osman Hacıoğlu Pazarından

Mevlâ es-Seyyid Ebubekir b. es-Seyyid Süleyman Filibe'den

Mevlâ-yi mezbûrdan erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla Sultan Bâyezîd Han 'aliyye'r-rahmeti ve'l-gufrân Hazretleri'nin medrese-i celîlerinde hücre nişîn olan dânişmendân-ı kirâm'dan olup tekmil-i hizmet iâde

[10b]

ve izâfe etmeleriyle bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

fî şa'bani'l-muazzam li's-seneti'l-mekume

Mevlâ el-Hâc Mehmed Emin b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan müderrisîn-i kirâmdan Osman Mustafa Efendi'nin bundan Hâmise-i Tetimme Medresesi'ne muîdi olup bu defa medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde itmam-ı hizmet iâde eylediğın arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyrulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hafız İbrahim Edhem b. Ebu Bekir el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Hafız Mehmed Emin es-Seyyid Hafız Es'ad el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Ragıp b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Lutfullah b. Mehmed Yanya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Silahdâr Mehmed Paşa imamı Boyabâdî Hafız Mehmed Efendi'nin bundan akdem Hamise-i Süleymaniye Nûru Osmaniye Medresesi'de muîdi olup bu def'a medâris-i Süleymaniye'den birine hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğın defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Makbel b. Abdu'r-rahman el-İstanbulî

[11a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla mevâlî-yi 'ızâmdan Boyabâdî Hafız Mehmed Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu Medâris-i Süleymaniye'den birine muîdi olup iş bu bin iki yüz yirmi üç senesi zi'l-hiccetü's-şerîfesi guresinden zabt etmek üzere kendiye Üsküdar kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla teknil-i hizmet iâde eylediğın arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Emin b. Salih el-Boluvî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğın defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed Rıf'at b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğun defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed Saadeddin b. Mehmed Emin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğun defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Emin b. el-Hâc Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğun defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Atullah b. es-Seyyid eş-Şeyh Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğun defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hafız Mehmed b. Mustafa Konya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Kasım b. Yahya Kerer Kesrî'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn'da müderrisi oldukları Sâdise-i Tetimme Medresesi'nde

[11b]

muîdleri olub bu defa avâtıf-ı 'aliyye şâhânedan medâris-i Sahn-ı Semân'dan birine hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylemeğın arz etmeleriyle kanun-ı kadîm arzları mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hasan b. Halil el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla işbu sâl-i meymenet iştîmâl selâse ve işrîn ve mieteyn ve elf cumâdelahirisinin dördüncü günü şehinşâh-ı İskender vakâr şehr-i yâr-ı sipeh iktidâr şevketlû azametlû kudretlû mehâbetlû Sultan Mahmud Hân eyyedehullahu'l-melikü'l-azizü'l-mennân Hazretleri'nin taht-ı âli baht-ı Osmanîye cülûsu Hümâyûn meymenet makrûnları vuku'unda teşekküren li ni'amîhi'l-celîle hâlâ reîsü'l-müctehidîn sa'adetlû Mehmed Sadık Efendi Hazretleri'ne tahsîs buyurulan bir adet teşrifât-ı seniyyesinden arzları mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hüseyin b. el-Hâc Hasan el-İslambolî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa İzzet b. el-Hâc Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Mustafa b. Süleyman Kayseri'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Tahir b. Ali el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Fi Ramazani'l-Mübarek li's-seneti'l merkûme

[12a]

Mevlâ Hüseyin b. Mustafa Kastamon'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdanMehmed Sa'dullah Efendi'nin bundan akdem bâ Hâmise-i Süleymaniye müderrisi olduğı Sâniye Hüsrev Kethuda Medresesi'ne namzed i'adeleri olub bu

def'a avâtıf-ı 'aliyye hüsrevânenen medâris-i Süleymaniye'den birine hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mucebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Hüseyin b. es-Seyyid Mehmed Ankara'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Hüseyin Şükrü b. Mehmed Emin el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Sa'îd b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Çelebizâde Mehmed Sabit Efendi'nin bundan akdem müderris olduğı medâris-i Sahn-ı Semândan birine mu'idi olup bu def'a bâ İbtidâ Altmışlı Kirmastı Medresesi'ne hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylemeğın arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemetete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Halil b. Abdurrahim el-Kastamonî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Necib b. es-Seyyid Hasan Şerif el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemetete kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[12b]

Fi Şevvali'l-mükerrem li's-seneti'l-merkûme

Mevlâ es-Seyyid Hafız Abdullah b. es-Seyyid Hasan Kozlucadan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla 'umdetü'l-mevâlî el-izâm faziletlü Halil Efendi Hazretleri'ne işbu bin iki yüz yirmi üç senesi muharremü'l-haramı gurresinden zabt etmek üzere avâtıf-ı 'aliyye-i şahânemden Mekke-i Mükerreme şerefihâ Allahu Tealâ ilâ yevmi'l-ahire kazası tevciye ve ihsân buyurulmağla kaza-i müşârun ileyhâ teşrifât-ı seniyyesinden arzı mücebinceolmağla bâ işâret-i 'aliyye mülâzemete kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mustafa b. Süleyman

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı sadr-ı vâlâ-ı kadr-ı fetvâ derdü'n-nukat-râz erike-i 'ilm ve hilm ve takvâ-yı hallâl el-müşkilatı'd-diniyye Keşşâfü'l muaddelâtü'l-yakınıyye ferîdü'l-asr bi'l-hikmeti ve'l-efdâl vahîdü'dehr bi's-şerefi ve'l-iclâl Cenâbı veli'n-niam müşkilküşâyı kâffe-i imam şeyhülislâm ibn şeyhülislâm ibn şeyhülislâm sâmi-makâm 'alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm sellemallahu'l-melikü'l-azizü'l-allâm devletlü inâyetlü kerâmetlü Dürrizâde Ahmed es-Seyyid Abdullah Efendi ebkâhullahu bi'l-izzi'l-ebedî Hazretleri'nin işâret-i 'aliyye-i bâhiru'l-besâretleriyle müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Fi zilkâdeti's-şerîfe li's-seneti'l-merkûme

Mevlâ es-Seyyid Mehmed Necîb b. Hasan Tekfur Dağı'ndan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Ahmed Raşid b. Mehmed Memiş el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla Mekke-i Mükerreme'de dâfi Süleymaniye Medresesi'nde muîdleri olup itmam-ı hizmet iâde eylediğın arzı mücebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemete kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[13a]

Mevlâ es-Seyyid Ahmed Munîb b. el-Hâc Yahya el'kâdî ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Mehmedzâde Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu Sahn-ı Semân'dan birinde mu'îdi olup bu defa 'avâtif-ı 'aliyye-i şâhânem bâ İbtidâ Altmışlı Cafer Paşa Medresesi'ne hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ İbrahim b. Halil Hamid Han mu'îdi evvel

Mevlâ İsmail b. Nu'man Eyyin den muzâf-ı evvel

Mevlâ Mehmed b. Hasan Tavas'dan mu'îdi sâni

Mevlâ Mustafa b. Yakub Menlik'den muzâf-ı sâni

Mevlâ Mehmed Na'im b. Mehmed Karaağaç'dan mu'îdi sâni

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Ahmed Za'franbolu'dan muzâf-ı sâlis

Mevlâ Nu'man b. Mehmed Üsküb'den mu'îdi rabi'

Mevlâ Ahmed b. Mustafa Gümilcine'den muzâf-ı rabi'

Mevlâ Hüseyin b. Mehmed Siroz mu'îdi hâmis

Mevlâ Hüseyin b. Mahmud Bayburt'dan muzâf-ı hâmis

Mevlâ Ahmed b. Halil Ahıska'dan mu'îdi sâdis

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. es-Seyyid Hüseyin Konya'dan muzâf-ı sâdis

Mevlâ Mehmed b. Ebubekir Ayaş'dan mu'îdi sâbi'

Mevlâ Davud Arif b. Ahmed Bosna'dan muzâf-ı sâbi'

Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Nasûh İskilib'den mu'îdi sâmin

Mevlâ es-Seyyid Hüseyin ebuhu es-Seyyid Veliyuddin Burdur'dan muzâf-ı sâmin

Mevlâ Hafız İsmail b. Abdullah Hendek'den mu'îdi tâsi'

Mevlâ Mehmed b. Halil Simav'dan muzâf-ı tâsi

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla hâlâ zînet efzâ-yı müsned-i vâlâ-yı

[13b]

fetvâ revnak bahşâ-yı makâm-ı mu'alla-yı takvâ-yı hallâlû'l-müşkiâtı'd-diniyye Keşşâfû'l-muaddelâtü'l-yakınıyye ferîdü'z-zaman bi'l-hikmeti ve'l-efdâl vahîdü'l-evân bi's-şerefi ve'l-kemâli Cenâbı veli'n-ni'am kerîmu tab 'u ve's-şiyem müşkilküşâ-yı kaffe-i imam 'allâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm şeyhülislâm ibn şeyhülislâm ibn şeyhülislâm sâmi-makâm devletlü inâyetlü kerâmetlü es-Seyyid Abdullah Efendi edâmallahu bi'izzi'l-ebedî Hazretleri'nin işbu bin iki yüz yirmi üç senesi şevvalü'l- mükerrerinin ikinci günü mesned-i vâlâ-yı fetvâ-yı teşriflerine tarafi bahiru'l şereflerimizden zümre-i müstahikkîne itâ buyurulan teşrifât-ı seniyyelerinden Sultan Bâyezıd Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân Hazretleri'nin medrese-i Celîlelerinde hücre nişin olan dânişmendân-ı kirâmdan olup tekmîl-i hizmet iâde ve izâfe etmeleriyle bâ işâret-i 'aliyye tertîb-i mezkûr üzre mülâzemeteye kabul buyuruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

19. Mevlâ Mehmed Sa'dullah b. Mehmed Ataullah el-müderriş ebuhu el-İstanbulî

20. Mevlâ Mehmed Sa'deddin b. Mehmed Ataullah el-müderriş ebuhu el-İstanbulî

21. Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. Ahmed el-İstanbulî

22. Mevlâ es-Seyyid Mehmed Edhem b. es-Seyyid Mehmed Emin el-İstanbulî

23. Mevlâ es-Seyyid Mehmed Sa'îd b. es-Seyyid Abdullah el-İstanbulî

24. Mevlâ İbrahim Abdurrahman Kastamonu'dan

25. Mevlâ Mahmud b. Mehmed el-İstanbulî

26. Mevla es-Seyyid Mehmed Rıf'at b. es-Seyyid Ahmed hafîdi Kassamzâde el-Üsküdarî

27. Mevlâ Mehmed b. Hasan Bilecik'den
28. Mevlâ Ali b. el-Hâc Ali Çarşamba'dan
29. Mevlâ es-Seyyid İbrahim Edhem b. Osman el-kâdı ebuhu el-İstanbulî
30. Mevlâ Mehmed b. Osman Karahisar Şarkın'dan
31. Mevlâ Osman b. Ömer Çemişgezek'den

[14a]

32. Mevlâ es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid Mehmed Tahirzâde el-müderris ebuhu el-İstanbulî
33. Mevlâ Mustafa b. Osman Bartın'dan
34. Mevlâ es-Seyyid Ahmed b. Hasan el-İstanbulî
35. Mevlâ Mustafa Kasım b. el-Hâc Ahmed el-İstanbulî
36. Mevlâ es-Seyyid Osman Nuri b. es-Seyyid Mehmed Şerif el-müderris ebuhu el-İstanbulî
37. Mevlâ Ahmed İzzet b. el-Hâc Ahmed el-İstanbulî
38. Mevlâ Mehmed Şemseddin b. Mehmed Rıza el-Müderris ebuhu el-İstanbulî
39. Mevlâ es-Seyyid İbrahim Edhem b. es-Seyyid Halil Kadı ebuhu el-İstanbulî
40. Mevlâ es-Seyyid Mehmed Reşîd b. es-Seyyid Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla hâlâ zînet efzâ-yı sadr-ı vâlâ-ı kadr-ı fetvâ ve revnak bahşâ-yı makâm-ı mu'alla-yı takvâ-yı hallâlû'l-müşkilâtü'd-diniyye Keşşâfü'l-muaddelâtü'l-yakınıyye ferîdü'z-zaman bi'l-hikmeti ve'l-efzâl vahîdü'l-evân bi'ş-şerefi ve'l-kemâl Cenâbı Veli'n-ni'am kerîmü't-tab'u ve'ş-şiyem müşkil-küşâyı kaffe-i imam 'alâmetü'l-enâm hasenetü'l-eyyâm şeyhülislâm

ibn şeyhülislâm ibn şeyhülislâm sâmi-makâm devletlü inâyetlü kerâmetlü Dürrizâde es-Seyyid Abdullah Efendi Ataullah bi'l-gurre'l-ebedî Hazretleri'nin işbu bin iki yüz yirmi üç senesi şevvalü'l-mükerreminin ikinci günü mesned-i vâlâ-yı fetvâ zümre-i müstahikkîne i'ta buyurulan teşrifât-ı seniyyelerinden tertîb-i mezkûr üzre bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyuruldukları defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed b. Hüseyin Bolu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Şehabeddin Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn müderrisi olduğu Sinan Paşa Medresesi'nde muîdi olup bu defa avâtıf-ı 'aliyye-i şâhane'den Sahn-ı Semân'dan birine hareketi'nde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arz etmekle mucebince

[14b]

bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ İsmail b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdanzâde Mehmed Sa'id Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Sahn müderrisi olduğu Samine-i Tetimme Medresesi'nde muîdi olup bu defa Sahn-ı Semân'dan birine hareketi'nde itmam-ı hizmet i'ade eylediğın arzı mucebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ İbrahim b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mehmed Şakir b. Ahmed Selanik'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Ayıntâbî el-Hâc Ömer Efendi'nin bundan akdem müderris olduğu Sahn-ı Semân'dan birinde muîdi olup bu defa bâ İbtidâ Altmışlı Kadı Abdurrahman Medresesi'ne

hareketi'nde itmam-ı hizmet i'ade eylediğin arzı mücebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Fi zilhiceti's-şerife li's-seneti'l-merkûme

Mevlâ Mehmed Asım b. el-Hâc Mehmed Emin el-Kâdı ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Mehmed Hamdullah Efendi'nin bundan akdem müderris olduğu Mihr-i Mâh Sultan Medresesi'nde muîdi olup bu defa Medâris-i Süleymaniye'den birine hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylediğin arzı mücebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ İbrahim b. Mehmed Boyabad'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Şatırzâde

[15a]

Mehmed Emin Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu Medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde muîdi olup bu defa bâ İbtidâ Altmışlı Sâniye-i Ankaravî Medresesi'ne hareketinde hasbe'l-âde itmam-ı hizmet i'ade eylediğin arzı mücebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Yalvacı es-Seyyid Hasan b. es-Seyyid Mahmud

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Hasan b. Hasan Karaman'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Mehmed Efendi'nin bundan akdem müderris olduğu Medâris-i Sahn-ı Semân'dan birinde muîdi olup bu defa Mimar Kasım Medresesi'ne hareketinde itmam-ı hizmet

i'ade eylediğin arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Abdurrahman b. Hasan Yanya'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Osman Efendi'nin bundan akdem müderrisi olduğu Sahn-ı Semân'dan birinde muîdi olup bu defa bâ İbtidâ Altmışlı Sâmine-i Tetimme Medresesi'ne hareketinde itmam-ı hizmet i'ade eylediğin arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Ahmed Ratib b. es-Seyyid Hafız Ali

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ es-Seyyid Abdullah b. el-Hâc es-Seyyid Abdullah Ermenek'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla mevâlî-yi 'izâmdan faziletlü Kırımî Mehmed Efendi'nin bundan akdem bâ Mûsıla-i Süleymaniye müderrisi olduğu Kılıç Ali Paşa Medresesi'nde muîdi olup bu defa Kudsü Şerif

[15b]

Kazası tevcih buyurulmağla itmam-ı hizmet i'ade eylediğin arzı mûcebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Müderris Ahmed Mehmed b. Ataullah Ankara'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlâ Mahmud Ahmed Nurullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[17b]

Devletlü ‘inâyetlü Kethudazâde Mehmed Sadık Efendi Hazretleri’nin zaman-ı devletleri’nde vakı‘a mülâzamât kuyududur

1224 M. (Muharrem)

Mevlânâ Mustafa Fazıl b. Süleyman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâd’dan olmağla Mevlânâ-yı müşârun ileyhin sadaretleri teşrifâtından evvelki olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Süleyman b. Abdurrahman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâd’dan olmağla sadaret-i merkûme teşrifâtından arzları mücebince ikinci olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Mustafa b. Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâd’dan olmağla sadaret-i merkûme teşrifât-ı erbi‘asından arzları mücebince üçüncü olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevânâ Mehmed Tevfik b. Derviş Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâd’dan olmağla sadaret-i merkûme teşrifât-ı erbi‘asından arzları mücebince dördüncü olmak üzere bâ işâret-i ‘aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğı defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ Mustafa b. müftizâde İdris Ünye’den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti’dâd’dan olmağla Müderrisinden Çarşanbalı Mehmed Sa‘id Efendi’nin Sahn’a hareketinde arzıyla mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[18a]

Mevlânâ Ömer Hulûsî b. İbrahim Gerede’den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Kadızâde Mehmed Efendi'nin Sahn'a hareketinde arzıyla bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterde mestûrdur.

Mevlânâ Halil b. el-Hâc Mehmed Burgos'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Ahmed Âsım Efendi'nin Sahn'a hareketinde arzı mücebince bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Eyüb Ağazâde Mir Mehmed Es'ad

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Ni'metullah Efendi'nin arzıyla Hâmis'e hareketinde bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Abdullah b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla Nafiz Efendizâde Ali Efendi'nin Selanik kazası ile bekâm olduğunda arzıyla bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ es-Seyyid Hüseyin b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bu defa Kuds-ü Şerîf kazasıyla bekâm olan Kırımî Mehmed Efendi'nin arzıyla bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Mustafa b. Ali Vezirköprüsü'nden

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Hasan b. Hüseyin Baba'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan bâ işâret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd

[18b]

defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Abdullah b. Ahmed Ordu'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Vezirköprülü es-Seyyid Hasan Efendi'nin Pirî Usta Medresesi'nde mu'idi olup bu

defa Sahn'a hareketinde i'âdesinden arzıyla bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mehmed b. Süleyman

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ es-Seyyid Ahmed Necib b. es-Seyyid Halil el-Kilisî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Kilisî es-Seyyid Halil Efendi'nin Nazır Bey Medresesi'nde muîdi olup bu defa Sah'a hareketinde iadesinden arzıyla mülâzemeteye kabul buyurulduğu defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Nureddin b. es-Seyyid Halil

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Kilisî es-Seyyid Halil Efendi'nin Altmışlı'ya hareketinde Sahn-ı Semân'da iadesinden arzıyla mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Mehmed Emin b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden İ sazâde es-Seyyid Selim Efendi'nin Sahn Medresesi'nde mu 'idi olup Altmışlı'ya hareketine iâdesinden arzıyla mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Nu'man b. İbrahim el-İstanbulî

[19a]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bu defa vuku' bulan culûsü Hümâyûnda İmam-ı evvel Hazret-i Cihandârî'ye tahsîs buyurulan teşrifât-ı seniyyeden arzları mücebince evvelki olmak üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Halil b. es-Seyyid Yusuf Kemah'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla hâlâ imam-ı evvel şehri yârî Hafız Ahmed Kamilî Efendi'nin Sadaret-i Anadolu'dan altı ay hitâmında tezkirecilik teşrifâtından arzları mücebince ikinci olmak üzere bâ işâret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Nazif b. es-Seyyid Mehmed Arif el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla Efendi-i mûmâ ileyhın Sadaret-i merkûmelerinde teşrifât-ı mezkûreden evvelki olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Hüseyin b. Mustafa Simav'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla mevâlî-yi 'izâmdan Kırîmî Mehmed Efendi'nin Kuds-ü Şerif Kazası tevciye buyurulub teşrifâtından arzları mucebince üçüncü olmak üzere bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ Ali er-Rıza b. Mehmed Tefikzâde **Hamamîzâde**

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Abdullah Hilmî b. el-Hâc Hüseyin Şemnî'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

[19b]

Mevlânâ es-Seyyid Hafız Halil bin Mehmed Aziz el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bu defa Galata Kazası İmamzâde es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi'nin bundan akdem Süleymaniye Medresesi'nde muîdi olub îâdesinden arzları mucebince bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Saîd b. es-Seyyid Ömer el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Lutfullah b. Osman el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ Mustafa b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğı defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Ahmed b. Mehmed Arif el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işareti 'aliyye mülâzemete kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mukayyedir

Mevlânâ Mustafa Kamilî b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işareti 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ Ebu Bekr İzzet b. İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Osman Efendizâde es-Seyyid Mehmed Efendi'nin bundan akdem Sahn Medresesi'nde muîdi olub bu defa Altmışlı'ya hareketinde iadesinden arzı mucebince bâ işareti 'aliyye mülâzemete kayd buyurulduğu defterimizde

[20a]

mukayyedir.

Mevlânâ Çakırzâde Raşid Hüseyin b. Mustafa Vidin'den

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla mevâlî-i 'izâmdan Kırımî Mehmed Efendi'nin Kuds-ü Şerif Kazası'ndan arzı mucebince dördüncü olmak bâ işaret mülâzemete kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Fi Rebî'ulevvel li's-seneti'l merkume

Mevlânâ Osman b. Hüseyin Eslimiye'den

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Lebîb b. Es-Seyyid Mehmed Arif el-İstanbulî

Mevlânâ Salih b. Mehmed el-İstanbulî

Mevlânâ İbrahim Behram b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûrdan erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Mustafa b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Mehmed Emin b. Süleyman el-Üsküdarî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Hafız Mustafa b. es-Seyyid Mehmed el-Edirnevî

Mevlânâ es-Seyyid Ömer b. es-Seyyid Mehmed Kastamonî'den

Lutfullah b. Ali Rüşdî el-Mukayyed Bolu'dan

Mevâlî-i mezbûrdan erbâb-ı isti'dâd'dan oldular bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyuruldukları defterimizde mestûrdur

Mevlânâ Müftizâde Abdü'l-Bâkî b. el-Hâc Hüseyin Vidin'den

[20b]

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisînden Ali Bahar Efendi'nin İskender Paşa Medresesi'nden iadesinden arzı mucebince mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mehmed İzzet b. Mehmed Ziyauddin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mukayyedir.

Mevlânâ es-Seyyid Süleyman b. Mehmed Emin ebuhu el-müderris el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîn-i kirâmdan Baltacızâde Mehmed Emin Efendi'nin Sahn-ı Semân'da muîdi olup bu defa **Başçı** Medresesi'ne hareketinde iadesinden arzıyla mülâzemeteye bâ işareti aliye kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Fi Şehr-i Rebûlahir Li's-seneti'l-merkume

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Reşîd b. es-Seyyid Mehmed el-Müderris el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisîndenzâde Mehmed Saîd Efendi'nin Sahn-ı Semân'da iadesinden arzıyla bâ işaret-i aliye mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ es-Seyyid Ahmed Şükrî b. es-Seyyid Mehmed Emin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Ömer b. Davud el-İstanbulî

Mevlânâ İbrahim b. Hüseyin el-İstanbulî

Mevlânâ İbrahim Edhem b. Mehmed el-İstanbulî

Mevâlî-i mezbûrdan erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd ve kabul buyuruldukları defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Mehmed Tayfur b. Abdullah

[21a]

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed b. Mehmed Haşim

Mevlânâ Mehmed Şakir b. Mahmud el-İstanbulî

Mevlânâ es-Seyyid İbrahim Edhem b. es-Seyyid Mehmed Ali el-İstanbulî

Mevâlî-i mezbûrdan erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyuruldukları defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ es-Seyyid Mustafa İzzet b. es-Seyyid Hüsamüddin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Mehmed Saîd b. el-Hâc Ali el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ İbrahim Edhem b. Yahya el-Kâdî ebuhu Derbend-i Bosna'dan

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla müderrisinden Ali Bahar Efendi'nin Sahn-ı Semân'da iadesinden arzıyla mülâzemeteye kayd ve kabul buyurulduğu defterimizde mestûr ve mukayyedir.

Mevlânâ Mehmed ibn Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye mülâzemeteye müstakillen kabul buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ es-Seyyid Ahmed Muhtar b. Ahmed el-İstanbulî

Mevlânâ es-Seyyid Mehmed Esad b. Hafız Hayrüddin el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûrân erbâb-ı isti'dâd'dan olmalarıyla bâ işaret-i âliye müstakillen mülâzemeteye kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Mahmud b. Mehmed Ali el-Üsküdârî

Faiz Efendi Hafidi Mevlânâ es-Seyyid Abduulah Berâ b. es-Seyyid İbrahim Edhem el-İstanbulî

Mevlânâ-i mezbûrân bâ işareti aliye müstakillen mülâzemete kayd buyuruldukları defterimizde mestûrdur.

[21b]

Fi Cumâdelevveli li's-seneti'l merkûme

Mevlânâ Mustafa b. Abdullah el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûr erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ es-Seyyid Hüseyin b. Osman el-İstanbulî

Mevlânâ Mehmed Tahir b. Mustafa el-İstanbulî

Mevlânâ-yı mezbûrân erbâb-ı isti'dâd'dan olmağla bâ işaret-i 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Hüsâmeddin b. Mehmed Râkım el-müderriş ebuhu el-İstanbulî

Mevlânâ Ahmed Nazif b. Selim el-İstanbulî

Mevlânâ Paşmakcızâde es-Seyyid Mehmed Emin b. es-Seyyid İbrahim el-İstanbulî

Mevlânâ Ahmed b. Mustafa el-İstanbulî

Mevâlî-i mezbûrân erbâb-ı isti'dâddan olmalarıyla bâ işareti 'aliyye müstakillen mülâzemete kayd buyurulduğu defterimizde mestûrdur.

Mevlânâ Mehmed İzzet b. Hafız Hasan el-İstanbulî

Mevlânâ Ahmed b. Hafız Mehmed el-İstanbulî

SONUÇ

Rumeli kadıaskerliği ruznamçeleri içerisinde yer alan XIX. asrın başlarına ait, 174 ve 179 numaralı son iki mülâzemet defterlerinin esas alındığı çalışmamızda 1217-1224 (1802-1809) yıllarına ait mülâzemet kayıtlarını inceledik.

Medrese eğitimi tamamlandıktan sonra ilmiye mesleğine adım atmanın ilk yolu mülâzımlıktır. Bu nedenle ilmiye teşkilâtı sisteminin düzenli bir şekilde devam etmesi ya da aksamasının sebebi olarak görülen mülâzemet usûlü ile ilgili tedbirler, XVI. yy.'dan itibaren uygulamaya konulmaya çalışılmıştır. İlim yolunun düzelmesi, hak edenin mesleğe alınması, böylelikle meslekte ilerleyen ulemânın ehil ve güvenilir kişiler olabilmesi mülâzemet sisteminin işleyişine bağlıdır. İlmiye teşkilatındaki temel aksamaların sebebi olarak görülen mülâzemet sisteminde özellikle dikkat edilmesi gereken husus -III. Mehmed devri 1006 (1598) tarihli fermanda da belirtildiği gibi-, mülâzemet yollarıdır.

Tezimize konu olan 1217–1224 (1802–1809) yıllarına ait mülâzemet defterlerinde mülâzemet yollarının neler olduğu, mülâzımların ilmiyeye mensuplarından kim vesilesi ile mülâzım olduğu ilmiye mensuplarının kaç mülâzım verdiği ve bu mülâzımların nereden oldukları gibi haklarında kısa bilgiler kaydedilmiştir.

1217-1224 (1802-1809) yıllarına ait iki defterde toplam 760 mülâzım kaydı bulunmaktadır. Bunlardan 381 kişi 174 numaralı (1217 Receb-1223 Cemâziyelevvel / 1802-1808) defterde, 379 kişi ise 179 numaralı (1223 Cemâziyelahir-1224 Cemâziyelevvel / Temmuz 1808- Haziran 1809) defterde bulunmaktadır.

Bu döneme ait defterlerde mülâzemet usûlünün temeli olan mülâzemet giriş yollarını, aylara göre mülâzım sayılarını elde etmiş olmaktayız. Bilinen mülâzemet yollarından, yedi yılda bir düzenlenen “nevbet yolu ile mülâzemet”, ulemâdan vefat edenlerin geride kalan öğrencilerini mülâzım verdiği “mevtâdan mülâzemet”, şeyhülislâmların “fetva emanetinden” verdikleri mülâzemet ve padişah tarafından çıkarılan hatt-ı hümayunla mülâzemet örneklerine rastlanmamıştır. İncelediğimiz

dönemde deftere kaydedilen mülâzımlar dört yoldan mülâzemet hak kazanmışlardır. Bunlar; şeyhüislâm, kadıasker ve mevâlînin göreve tayinlerinde verdikleri “teşrif yolu ile mülâzemet”, yüksek medrese müderrislerinin terfi ederken muidlerinden verdikleri “iadeden mülâzemet”, kadıaskerlerin altı ayda bir verdikleri “tezkirecilik hizmetinden mülâzemet” ve kim vesilesi ile olduğu belirtilmeyen “müstakil arz ile mülâzemet”tir.

1217-1224 (1802-1809) yıllarında tezkirecilik hizmetinden mülâzım olan 9 kişi, muidlikten “iadeden” mülâzım olan 108 kişi, “müstakil” olarak mülâzım olan 277 kişi ve “teşrif” yolu ile mülâzım olan 284 kişi bulunmaktadır. Teşriften mülâzemet kayıtlarında iki farklı yol görülmektedir. Birincisi, şeyhüislâm, kadıasker ve Mekke, Medine, Kudüs gibi üst seviyedeki kadılıklara atanan mevâlînin usûl gereği teşrifâtan mülâzım vermesidir. İkincisi ise, Sultan II. Mahmud’un tahta geçişi vesilesi ile üst seviyedeki ilmiye mensublarının kendilerine belirlenen adetçe teşrifâtan mülâzım vermesidir. Bu vesile ile sadrâzam, nakîbüleşraf ve ilmiye sınıfının önde gelenlerinden şeyhüislâm, kadıasker ve kadılar kendilerine ayrılan sayıda teşrifâtan mülâzım vermişlerdir. Ayrıca imtihana girmiş olanlardan hak edenler de teşrifden mülâzım olmuşlardır. Böylece cülûs vesilesi ile 155 kişi “teşrif” den mülâzım olmuştur.

Mülâzemet defterlerinde yüksek ilmiye mensublarının kaç tane mülâzım verdikleri, mülâzımlarının kimler oldukları da görülür. Ulemâ içerisinde en çok mülâzım verme hakkı tanınan şeyhüislâm olmuştur. Şeyhüislâmlar meşihat makama teşriflerinden dolayı usûl gereği mülâzım verdikleri gibi aynı zamanda Bâyezid Medresesi müderrisliğindeki muîd ve muzâflarından iadeden mülâzım verirler ve müstakil olarak arz ettikleri mülâzımlarda olurdu. İncelediğimiz kayıtlarda şeyhüislâmlar vesilesi ile mülâzım olan 136, kadıaskerler vesilesi ile mülâzım olan 47, kadılar vesilesi ile mülâzım olan 40, müderrisler vesilesi ile mülâzım olan 84 kayıt yer almaktadır. Bunun dışında kimin mülâzımı olduğu belirtilmeyip müstakil olarak mülâzemet kabul edildiği bildirilen 191 mülâzımın kaydı bulunmaktadır.

Özellikle teşrif yolu ile ve müstakil mülâzım olanlar hakkında “Seyyid” ya da ilmiye mensublarından birinin evlâdı olduğu kaydı bulunmaktadır. “Seyyid” kaydı

olan 262 mülâzım bulunmaktadır. İlmiye mensublarından mevâlî, kadı ve müderris evladı olan toplam 70 mülâzım kaydı vardır. Seyyidler defterde geçen dört yolla da mülâzım olmuşlardır. Ulemâ evladı ise genellikle ne sebeple ve kim tarafından olduğu açıklanmayan müstakil arz ile ve teşrifden mülâzım olmuştur. Burada dikkati çeken husus medreselerde muîd olup ders okuduğu müderris vasıtasıyla “iadeden” mülâzemet hak kazanan ulema evlâdı kaydının hiç yok denecek kadar az olmasıdır.

Görüldüğü gibi mülâzemet defterlerindeki kayıtlarda ilmiye teşkilatının işleyişi ile ilgili birçok husus yer almaktadır. Müderrislerin hareket denilen bir medreseden diğer bir medreseye geçişte müderrislik derecelerini sırasıyla geçtiklerine şahit olunmakta, bazen ise terfi yolunda değişiklikler görülmekte daha yukarılara yükselme olaylarına rastlanmaktadır. Kayıtlarda Dâhil medreselerinden sonra gelen daha üst seviyedeki Mûsıla-i Sahn, Sahn-ı Semân, Altmışlı ve Süleymaniye Medreseleri’ndeki yüksek seviyedeki müderrislerin muîdlerini mülâzım verdiği görülmektedir. Mülâzımların eğitim aldığı medreseler belirtilirken aynı zamanda müderrislerinin de hangi medresede bulunup nereye terfi ettiği de görülmektedir. Sahn-ı Semân Medreseleri’nden Altmışlı Medreseleri’ne terfi eden 34, Mûsıla-i Sahn’dan Sahn-ı Semân’a hareket eden 28, Hamise-i Süleymaniye’den Süleymaniye Medresesi’ne hareket eden 8, Mûsıla-i Sahn Tetimme-i Sadise Medreseleri’nden Sahn-ı Semân’a hareket eden 1, Hâmise-i Tetimme ve Sâmine-i Tetimmeden Sahn-ı Semân’a hareket eden 1, Hâmis Daru’l-Hadis’ten Süleymaniye’ye hareket eden 1, Mûsıla-i Süleymaniye’den Hâmise-i Süleymaniye’ye hareket eden 1 müderris bulunmaktadır. Böylelikle medreselerdeki terfi sistemi görüldüğü gibi, Osmanlı devleti sınırları içerisinde eğitim veren birçok medrese ismini de defterlerde görmekteyiz.

Defterlerde kullanılan ifadeler o dönemin üslubunu yansıtması bakımından da önemlidir. Özellikle Sultan II. Mahmud’un cülûsu vesilesi ile mülâzım olanlardan bahsederken padişah için, sadrâzam, nakîbüleşraf için kullanılan tabirler, bunun dışında ilmiye mesleğinin üst kademelerinde bulunan şeyhülislâmlar, kadiasker, mevâlî, müderrisler için kullanılan tabirler, ayrıca asıl defterin ana konusu olan mülâzımlar için kullanılan tabirleri görebiliriz.

Mülâzemet defterlerinde dönemin ilmiye sistemin işleyişi hakkında birçok bilgiye sahip olunabilir. Mülâzımların isimleri zikredilirken aynı zamanda ilmiye mesleğinin en üst kademelerinde bulunan şeyhülislâm, nakîbüleşraf, Anadolu ve Rumeli kadaskerleri, kadılar ve müderrisler gibi devrin kaynaklarında ismini ve hal tercemesini bulabileceğimiz şahıslar geçtiği gibi bunların dışında ilmiye mesleğine mensup fakat kaynaklarda ismini bulmamız çok zor olan birçok mevâlî, kadı, müderrislerin de isimlerine rastlanmaktadır. Bu yönüyle mülâzemet defterleri Osmanlı ilmiye teşkilâtı için çok önemli bir kaynak niteliğindedir.

Şüphesiz ki mülâzemet defterlerinin tümünün bir araya getirilmesi, incelenmesi ve bu konuyu destekleyecek diğer belgelerle ilişkilendirilmesi neticesinde yapılacak olan çalışmalar Osmanlı ilmiye teşkilâtı açısından büyük önem arzedecektir. Çalışmamızın böyle bir oluşuma katkı olması ve bu sahada yapılacak çalışmaların artması ümidiyle.

EKLER:
174 VE 179 NUMARALI MÜLÂZEMET DEFTERLERİNDEN ÖRNEK
VARAKLAR

BİBLİYOGRAFYA

Kaynak eserler:

ÂLÎ, Gelibolulu Mustafa, **Mevâ'idü'n-Nefâis fî Kavâ'idi'l-Mecâlis**,

(yazmadan tıpkıbasım), İstanbul Üniv. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1956.

ATÂÎ, Nev'izâde, **Hadâiku'l-Hakâik fî Tekmiletü's-Şakaik**, 1368.

İLMİYYE SALNÂMESİ, (Birinci defa), Matbaa-i Âmire, 1334.

_____, yay. haz. Seyit Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş, İşaret yay. h. 569, s. 458.

KOÇI BEY, **Koçi Bey Risalaesi**, (Ali Kemalî Aksüt Neşri), İstanbul 1939.

MEHMED SÜREYYA, **Sicilli Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye**, Matbaa-i Âmire, 1311, II-III.

MÜSTAKIMZÂDE, Süleyman Saadettin, **Devhatü'l-Meşâyih**, yay. Haz. Ziya Kazıcı, Çağrı Yayınları İstanbul 1978.

NAÎMÂ, Mustafa Efendi, **Târih-i Na'îmâ (Ravzatü'l-Hüseyn fî Hulâsati Ahbâri'l-Hâfikayn)**, Haz. Mehmed İpşirli, TTK, Ankara 2007, c. II, s. 862-863.

RAŞİD MEHMED EFENDİ, **Tarih-i Raşid** , Matbaa-i Âmire, İstanbul 1282, c.3-4, s. 47-48.

SELÂNİKÎ, Mustafa Efendi, **Tarih-i Selânikî**, Haz.Mehmed İpşirli, TTK, Ankara 1999.

Topkapı Sarayı Arşivi: H. 951-952 Tarihli ve E 12321 Numaralı Mühimme Defteri, Yay. Haz. Halil Sahillioğlu; Takdim Ekmeleddin İhsanoğlu, IRCICA, İstanbul 2002.

Araştırma ve İncelemeler:

ADIVAR, A. Adnan, **Osmanlı Türklerinde İlim**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1970.

AKDAĞ, Mustafa, **Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi**, Cem Yayınevi, I-II, İstanbul 1974.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, **Osmanlı Kanunnâmeleri**, (III. Mehmed Dönemi Kanunnâmeleri), Osmanlı Araştırmaları Vakfı (OSAV), İstanbul 1994, c. VIII, s. 634.

- AKGÜNDÜZ, Murat, **Osmanlı Devletinde Şeyhülislâmlık**, Beyan Yayınları, İstanbul, 2002.
- ATAR, Fahrettin , “Kadı”, **DİA**, İstanbul 2001, XIV, s. 66–69.
- ATAY, Hüseyin, **Osmanlılarda Yüksek Din Eğitimi**, Dergâh Yayınları, İstanbul 1983.
- AYDIN, Bilgin; YURDAKUL, İbrahim, KURT İsmail, **Bâb-ı Meşihat Şeyhülislâmlık Arşivi Defter Kataloğu**, İSAM, İstanbul 2006.
- AYDIN, İbrahim Hakkı, “Molla Fenâri”, **DİA**, XXX, 245–246.
- BALTACI, Cahid, **XV- XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Medreseleri**, İFAV, İstanbul 2005
- _____ “Kadıasker Ruznâmçeleri’nin Tarihi ve Kültürel Ehemmiyeti”, **İslâm Medeniyeti Mecmuası**, İstanbul 1979, IV/1, s. 55–100.
- _____ , “Arpalık”, **DİA**, III, 392–393.
- BAYSUN, M. Cavid, “Ebussuûd Efendi”, **İA**, IV, İstanbul 1945, s. 95–96.
- _____ “ Çivi-zâde”, **İA**, III, 438–439.
- BİLGE, Mustafa, **İlk Osmanlı Medreseleri**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1984.
- CEYLAN, Nedim, **951-959 (1544-1556) Tarihli Rumeli Kadıaskeri Ruznâmesi**, (İÜ. Tarih bölümü mezuniyet tezi), İstanbul 1980.
- ERÜNSAL, İsmail, “**Nuruosmaniye Kütüphanesi’nde Bulunan Bazı Kazasker Ruznamçeleri**”, İslâm Medeniyeti Mecmuası, İstanbul 1980, IV/ 3, s. 3–15.
- EYİCE, Semavi, “Beyazıt II Camîi ve Külliyesi” **DİA**, İstanbul 1992, VI. 45.
- FLEISCHER, Cornell H, **Tarihçi Mustafa Âli: Bir Osmanlı Aydın ve Bürokrati**, çev; Ayla Ortaç, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, (Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını), İstanbul 1996.
- GÖKBİLGİN, M, Tayyib, **Osmanlı Müesseseleri Teşkilâtı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış**, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1977.
- _____ , Arpalık, **İA**, I, İstanbul 1941, s.592–595.

_____, “Kanunî Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyaleti, Livaları, Şehir ve Kasabaları”, **Bellekten**, XX/ 78 (1956), s. 247–285.

HUART, C, “Kazasker”, **İA**, VI, İstanbul 1967, s. 522.

İNALCIK, Halil, “Kazasker Ruznamçe Defterine Göre Kadılık”, **Adalet Kitabı**, Editörler Bülent Arı, Selim Aslantaş, Ankara 2007,

İPŞİRLİ, Mehmed, **XVII. Yüzyıl başlarına Kadar Kadıaskerlik Müessesesi**, Basılmamış Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyet Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul 1982, s.151.

_____, Osmanlı İlmiye Teşkilâtında Mülâzemet Sisteminin Önemi ve Rumeli Kadıaskeri Mehmed Efendi Zamanına Ait Mülâzemet Kayıtları, GDAAD, X-XI (1982), s. 221-232.

_____ “Mülâzemet” **DİA**, c. XXXI, 537-539.

_____ “Devhatü’l Meşâyih”, **DİA**, IX, 229-230.

_____ “Devhatü’n-Nükabâ”, **DİA**, IX, 230.

_____, “İlmiye Teşkilâtı” , **Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi**, IRCICA (ed. Ekmeleddin İhsanoğlu) , İstanbul 1994, I, 266.

_____, “İstanbul Kadılığı”, **DİA**, İstanbul 2001, XXIII, 305.

_____, “Kazasker”, **DİA**, İstanbul 2001, XXV, s.140.

KAFESOĞLU, İbrahim “Nizâmülmülk”, **İA**, IX, 332.

KARAL, Enver Ziya, **Selim III.’ün Hat-tı Hümayunları (1789-1807)**, T.T.K. Ankara 1988

KAZICI, Ziya, **İslâm Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi**, MÜ İFAV Yayınları, İstanbul, 2003.

_____, **Osmanlı’da Eğitim Öğretim**, Bilge Yayınları, İstanbul 2003.

_____, **Osmanlılarda Vergi Sistemi**, Bilge Yayınları, İstanbul 2005.

_____, **Anahatlarıyla İslâm Eğitim Tarihi**, İFAV, İstanbul 1995.

_____, **Osmanlı’da Toplum Yapısı**, Bilge Yayınları, İstanbul 2003.

KRAMERS, J.H, “Şeyhülislâm”, **İA**, XI.,487.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S, **XX. Asra Erişen Osmanlı Medreseleri**, TTK Yayınları, Ankara 2000.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ötüken Neşriyat, İstanbul 1981.

LEVEND, Ağâh Sırrı, **Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara 1973.

ORAL, Ertuğrul, **993–994 (1585–1586) Tarihli Rumeli Kadıaskeri Ruznâmesi**, İstanbul Edebiyat Fakültesi, Mezuniyet Tezi.1930.

ORTAYLI, İlber, **Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı**, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 1994.

_____, Osmanlı Devletinde Kadı, **DİA**, İstanbul 2001, XIV, 69.

ÖZERGİN, M. Kemal, “Rumeli Kadılıklarında 1078 Düzenlemesi”, **İsmail Hakkı Uzunçarşılı Armağanı**, Ankara 1976.

_____, “Mevleviyet”, II, s. 520,521

_____, “Nakibü’l-eşraf”, II, 647.

UZAN, Süleyman, **997-998 (1589-1590) Tarihli Rumeli Kadıaskeri Ruznâmesi**, İstanbul Edebiyat Fakültesi, mezuniyet tezi, 1980.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, **Osmanlı Tarihi**, TTK, Ankara 1983.

_____, **Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilâtı**, TTK, Ankara 1988.

_____, **Osmanlı Devleti’nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı**, TTK, Ankara 1948.

_____, **Osmanlı Devleti’nin Saray Teşkilâtı**, TTK, Ankara 1945.

TEKİNDAĞ, M. Şehabettin, “Medrese Dönemi”, **Cumhuriyetin 50. yılında İstanbul Üniversitesi**, 1973.

YAKUBOĞLU, Kenan, **Osmanlı Medrese Eğitimi ve Felsefesi**, İstanbul 2006, s. 88–91.

Müracat Eserleri:

AKBAYAR, Nuri, **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001.

DEVELLİOĞLU, Ferîd, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi yayınları, İstanbul 2007.

PAKALIN, Mehmed Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.

SÂMÎ, Şemseddin, **Kâmûs-i Türkî**, İstanbul 1318.

SEZEN, Tahir, **Osmanlı Yer Adları Sözlüğü (Alfabetik Sırayla)**, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yayın nu: 21, Ankara 2006.